

John Bede's Hamlet

(Hela Hamletsagan)

Kring mitten av 70-talet förekom John Bede från Nordirland i Göteborg mest i Universitetsbiblioteket där vi träffades och visade oss ha gemensamma intressen i nordisk fornforskning. Resultatet av vårt samarbete blev den omfattande släktkrönikan "Gotisk historia" omfattande europeisk fornhistoria från hedenhös fram till den kristna eran. Den andra delen därav tilldrar sig i Danmark och bygger till största delen på Saxos krönika från Medeltiden, där en stor del återger prins Hamlets historia och hans senare levnad som kung. Han dog alltså inte. För en del år sedan gjorde vi en egen översättning och bearbetning av den kända pjäsen om Hamlet, men John Bedes version är trognare mot Saxo, som är helt förvanskad i Shakespeareversionen, om dock karaktärerna och grundintrigen är de samma. Föreliggande arbete är ett nytt försök till kompromiss mellan Saxos troligen historiskt riktiga redogörelse och den teatraliska versionen. Scenerna är interpolerade med prosaavsnitt ur John Bedes version (också på vers), varför vi finner oss presentera en helt ny litterär form – ett skådespel med berättande prosa mellan raderna.

Det mesta är välbekant. Dock är en del av karaktärerna omdöpta. Hamlets far heter Horvendel som hos Saxo, hans brottslige bror heter Fingal (Fegge hos Saxo), Laertes har blivit Lars, Horatio är Hubert, och Polonius har blivit Sylvester. Fortinbras har fått vara kvar liksom lakejerna.

Märkligast är denna version kanske som pubertetsstudie.

Inledning: Rurik och Horvendel

I Valhallen godkändes Rurik som Uppsalas konung. Kung Rurik var eldig och ivrig, en handlingens man och en lejonvig eldsjäl i allt vad han företog sig. Ja, han var något av en livslevande mänsklig tornado.

Han hade två bröder. Den äldre var Horvendel, en mycket lugn, klarsynt, fridsam och pålitlig människa som Rurik älskade. Rurik och Horvendel kom mycket väl överens sinsemellan i allt vad de företog sig. Aldrig grälade de. De var de allra bästa av bröder. Den unge kung Rurik fann snart att hans fars oerhörda ofattliga väldiga havsrike nog var för stort för en ung man som han. Därför bad han sin broder om hjälp. Ädle Horvendel sade ej nej. Rurik gav honom då svåra uppgiften att sköta om västra delen av riket. Själv kunde han lättare då sköta östra. Så delades riket emellan dem, dock så att Horvendel alltid var sin unge bror underordnad. Kung Horvendel byggde en by och en borg åt sig vid Öresund på den plats där idag Helsingör ligger. Därifrån styrde han samtliga kustländer väster om Skåne. Ja, Norge och Danmark och byn Göteborg löd nu under den duglige Horvendel, som nog egentligen var bättre karl än sin broder kung Rurik, som härskade över allt hav och allt land som låg öster om Skåne. Och de bägge bröderna höll god kontakt med varandra.

Men Horvendels lillebror, den tredje brodern, var Fingal. Han var en mörk liten och ful parasit, som led av svåra sjukdomen maktörst. Han led av att ej få regera med Rurik och Horvendel. Han ville bli lika mäktig som de, och han svor vid sig själv ock att bli det på ett eller annat obroderligt sätt.

Rurik gifte sig med en skön jungfru Johanna och fick med sin käraste hustru snart barn efter barn. Men de fick bara döttrar. Den vackraste, ljusaste, gladaste mildaste vänaste av dem var Gertrud, som Rurik var dårad av och ömt varmt dyrkade. Horvendel vid ett besök hos sin broder blev även förtjusad av Gertrud, och Rurik gav villigt sitt allra mest älskade barn åt sin allra mest älskade broder. Den ädle och länge högpännade Horvendel var bara tretton år äldre än Gertrud och såg mycket yngre ut än vad han var, varför Gertrud ej någonsin kunde förstå varför somliga såg ett problem i den osynliga ålderskillnaden mellan dem. Gertrud var mycket förälskad i Horvendel. Således blev icke kärleken mellan dem ensidig. Nej, ty hon dyrkade honom precis lika mycket, som han med allt hjärta besinningslöst dyrkade henne. De fick snart en son, och den sonen gav de namnet Hamlet. Och för varje år blev den ljuvliga Gertruds beryktade skönhet blott större och större. Hon blev bara vackrare, fagrare för varje år som hon mognade. Fingal, den mörke, som ofta var hos sin bror Horvendel, blev även han snart förhäxad av hennes beprisade av alla länder besjungna omtalade skönhet. Han greps snart, förutom sin maktlystnad, även av lystnad till henne.

Och Horvendel var mer än Rurik sin store och härlige fader kung Götes rakryggade avbild och like. När kungen i Norge, kung Kol, sökte avfalla från regementet i Uppsala, drog hertig Horvendel ut med en flotta i härnad mot Norge. Det blev många svåra långvariga strider, men Horvendel gav inte upp utan stred med de envisa norrmännen i deras skogar och på deras fjäll och i klyftor och dälder varhelst de behagade samlas och föra sitt otäcka ilska gerillakrig, tills Norge kuvades och landets män underkastade sig, vilket skedde när kungen själv stupat i envig med Horvendel själv. Detta fälttåg blev vida beryktat och omtalat, prisat, besjunget och lovordat, och efter detta blev Horvendel Nordens mest älskade hjälte. Kung Rurik stod långt efter Horvendels stora popularitet. Konung Rurik tog dock icke illa upp alls. Men det gjorde i stället den snikne och girige Fingal, som blev ännu mörkare i sin ont bådande dolska och osköna uppsyn, ju ljusare Horvendels rykte och ädla gestalt stadigt blev.

När prins Hamlet var femton år gammal så reste hans far och hans mor upp till Rurik i Uppsala. Det blev ett kärt återseende. Både för Rurik och Horvendel var det, fast ingen alls anade det, deras livs sista lyckliga dagar. De var bättre bröder än någonsin.

Akt I scen 1. Ruriks hov i Uppsala.

Rurik O Horvendel, du borde ha fått bli kung här i Uppsala och icke jag. Det var fars enda misstag. – Nej, rodna ej. Din anspråkslöshet är blott falskaste blygsamhet, medan du ingenting har att på något sätt blygas för, inte ens för din drottning, den bästa du kunde ha fått.

Horvendel Min bror, du är alldeles för generös, god och ädel för denna vår lastbara värld, och ej någon har gjort sig mer välförtjänt av kungatiteln än du, som är ensam tillräcklig och mogen för ansvaret.

Rurik Ändå har jag skäl att avundas dig, ty du har ju en son. Själv har jag endast döttrar. Din son skall få ärva vårt heliga Uppsalas tron efter mig, ingen annan.

Horvendel Men ej kunde någon ha vackrare och bättre döttrar än du.

Rurik De blir bara perfekta som gifta, som mödrar och som hemmets drottningar. Nej, endast män kan regera politiskt, och du har den samma kvalifikationen som jag om ej mera, och din son har ärvt den.

Horvendel Du kan ännu få egna söner.

Rurik Försök inte. Min fru är maktlysten bara, det är hennes enda passion, och det finns inget sämre för staten än maktambition. Men vad anser du om vår bror Fingal?

Horvendel Han hjälper mig flitigt och väl och gör ingenting ont. Han är duglig och skötsam. Ja, ingenting finner jag att säga om vår frånstötande bror annat än vad som positivt är.

Rurik Jag är glad att han visar sig vara en bättre man än alla tror. Ändå lider jag av onda farhågor för vad som kanske skall komma. Jag ber, käre broder, far icke tillbaka till Danmark. Jag mår icke väl i min själ. Ja, jag fruktar att vi aldrig efter vår skilsmässa nu skall få träffas igen. Jag är full, bror, av ondaste aningar. Far icke ännu tillbaka till Danmark.

Horvendel Min broder, man skall aldrig säga om mig att jag fruktade något och ej heller att jag var feg. Om jag lydde din bön, som blott fruktan har mörkt inspirerat, så vore jag feg, och då vore jag smittad av fruktan. Det skall aldrig ske. Nej, min broder, låt oss se till plikterna och ej till känslorna. Plikterna kallar mig åter till Danmark. Farväl.

Rurik O, min broder, jag borde ej säga det, men något säger mig att nästa gång du ser Danmark så skall du ej mera se någonting sedan, att ditt återvändande till ditt av egen hand uppförda hem snabbt skall bliva din bane och min och vår Nord's stora olycka. Far icke hem.

Horvendel Jag far hem. Jag har även min son där som väntar mig. Håll icke kvar mig, o Rurik. – Kom, Gertrud. Vi har inget val. Plikten kallar, och plikten finns hemma i Danmark.

(går med sin drottning)

Rurik Jag är för begränsad i min usla dödlighet för att klart alls kunna se vad som hotar vår framtid, men någonting är det. Om ändå jag kunde förstå detta hot som jag känner så instinktivt alltför latent, som ett hängande hotande svärd som kan drabba oss alla!

Och Horvendel lämnade Uppsala och for tillbaka till Danmark med sin egen Gertrud. Han lät sig dock icke bli påverkad, nedslagen eller betänksam till följd av sin broders profetiska ord. Och han kom lyckligt hem med sin hustru till sundet. Och Fingal, hans hjälpsamme bror, hade styrt allting väl under Horvendels frånvaro. Men av en anledning som icke Horvendel kunde förstå undvek Hamlet sin farbroder Fingal konstant obevekligt.

Scen 2. Helsingör.

Gertrud Var icke hård mot vår son. Han är ju nu i puberteten, den svåraste åldern, då ynglingen ej kan se någon väg ut ur det mörker som omfamnar honom igenom den plötsliga och överraskande, överväldigande mognaden.

Horvendel Han är vår son och vår arvinge, och ingenting kan då ursäkta att man ej uppför sig väl. – Hamlet, jag antar att ditt fräcka uppträdande mot din farbroder bottnar i misstänksamhet. Ack, min son, icke anade jag att du var såpass usel att du kunde döma en människa efter hans utseende och ej efter hans verk och förtjänster och praktiska nyttiga faktiska göromål och uppenbara och tydliga duglighet!

Hamlet Fader, jag har icke gjort farbror Fingal det ringaste ont. Jag har alltid blott lämnat den mannen i fred.

Horvendel Men du umgås ej med honom som med oss andra, och han klagat själv inför din egen fader däröver.

Hamlet (tiger)

Horvendel Ack, om jag visste vad som skiljer dig från oss andra! Vi kan alla umgås med Fingal. Blott du älskar ej landets bästa mest nyttiga man.

Hamlet Efter dig.

Horvendel Käre Hamlet, jag vill icke vara besvärlig och hård emot dig, ty jag älskar dig högt, och det vet du att så gör vi alla, ty du är vårt hopp och din farbroder Ruriks och Uppsalas enda rättmätiga arvinge. Vi hoppas alla det mesta av dig. Gör oss icke besvikna, och tvinga mig ej att behandla dig under din värdighet. *(går)*

Hamlet Min fader, du är alltför god. Du tror bara det bästa om alla och ser ej att en i ditt liv tänker bruka din godhet emot dig och dra egen nytta därav, till din egen och allt landets skada. Men om jag omtalade detta så skulle du vägra att tro mig och inspärta mig bakom galler som straff för styggt och illasinnat förtal, och du skulle ej gömma mitt ord för all världen, och jag skulle gälla för att vara galen. Av den trista orsaken tiger jag med vad jag vet,

tills jag tvingas att tala och handla av ödets jämt oifrånkomliga fasligt godtyckliga ingripanden.

Några veckor därefter dog härlige Horvendel. Och sorgen var stor och bestörtningen ytterst ofantlig och gränslös i samtliga bygder; och vart budet spreds spreds ock sorgen, så att den snabbt växte och blev hållen i hela världen. Men den som mest sörjde var Rurik i Uppsala.

Scen 3. Uppsala.

Rurik Hur hände det?

Budbäraren Han blev en morgon, som var varm och solskensrik, funnen i sin egen trädgård, till synes i sömn, men när man sökte väcka den älskade herren så fann man ej liv i hans kropp. Hans olyckliga plötsliga död blev för landet en högst ovälkommen fatal katastrof och för alla ett gränslöst mysterium. Dock kunde ej något tecken till våld eller dödshjälp bli funnet, och därför så antog man att den högt älskade duglige konungen, den så av alla högt avhållne mannen, fått slag eller dött av naturliga skäl på ett sätt eller annat.

Rurik Ack, min bror Horvendel, var det ej just det jag anade och kände på mig och till och med varnade dig för! Du ville ej lyssna och tro mig! Nu ligger du där, död minst fyrtio år alltför tidigt! Och skulden är min, ty om du blivit konung i Uppsala hade det här inte hänt! Du var bättre än jag och mer ädel och duglig. Ack, ve mig som tog åt mig kronan i stället för att ge den åt min långt mera förtjänte bror Horvendel! Och något säger mig att det ej gick helt naturligt och hederligt till. Men du säger, att man icke fann något spår eller någon förklaring till hans onaturliga mystiska död?

Budbäraren Han var fullkomligt frisk, och han hade just haft en god afton med drottningen vid en bankett, han var lycklig och glad och beslöt därför i den behagliga sommarens skymning att stanna i trädgården för denna natt för att njuta av dofterna, friden och hela naturen.

Rurik Det verkar utsägligt skumt. Min vän, jag beklagar, men detta skall gå mig till sinnes så djupt, att jag aldrig kan hämta mig. Nu må jag sörja och grubbla för resten av livet, ty en så ond bråd död helt utan naturlig förklaring kan jag aldrig på något sätt acceptera. – Försvinn nu, och låt mig få sörja och grubbla ihjäl mig i obotlig saknad och sorg!

(ensam) Ack, hur svårt är det icke att leva när sorgen har erövrat världen, när sorgen regerar, förtrycker och trampar ner livet i dödens allt kvävande träsk! Ingen lust har jag mera för något, jag har ingen lust mer att älska min hustru ens, ej lust att arbeta, leva och verka för världen, ej lust till det minsta och allra betydelselösaste ens! Jag vill bara ge upp av total och fatal och förkrossande trötthet, moraliskt förintad av olyckans oacceptabla groteskt himmelsskriande orättvisa!

Och i Uppsala började missbruk av makten att uppträda, ty Ruriks hustru Johanna försökte att tillvälla sig makens släppta och sjunkande makt. Ja, hon blev alltmer mäktig, men hon kunde icke regera. Allt missköttes, svart korrupktion åt upp allt som förr flutit, fungerat och endast gått väl. Rurik vaknade en dag och upptäckte vart hans beskäftiga och ampra hustru nu ledde hans rike. Han såg hur hon förde hans fäderneärvda förtrollade rike åt

helvete. Han sökte att återtaga sitt ansvar och sin goda styrelse, men då var hans hustru fräck nog att bjuda sin egen man motstånd. Hon sade: "Du har, Rurik, en gång för alla försakat ditt rike. Tro ej att du kan ta tillbaka din bortslängda kaka."

Men Rurik var ej den som lät sig förhånas och retas och smädas i ro. Som den eldsjäl han var tog han en diger fruktansvärd hämnd på sin hustru för att hon avspisade honom och ej lät sin husbonde få som han ville. Till straff för den käringens övermod tog han en natt med ett gäng goda vänner och satte i brand hennes hus, där hon låg sött och sov. Hon brann inne, och med henne brann fyra av hennes döttrar och dessutom dussinet tjänare och tjänarinnor. Det var inte meningen, det var en olycka, som Rurik sedan beklagade mycket, och han ville sedan som bot ej mer återta makten. Men hans höga rådsherrar ansåg det nödvändigt att övertala kung Rurik att återta styret: "Ni endast har rätt kompetens att regera i landet. Ej någon behöver få veta att branden var anlagd. Ni sörjer den själv som en olycka, och såsom sådan är den officiell. Glöm bort drottningen och hennes övermods öde, och låt oss med hela vårt folk och med er sörja de stackars flickornas och deras tjänares död, bara ni tar tillbaka ert ansvar." Så fick Rurik hämnd på sin hustru, för att hon misshagat sin make. Han fick genom sina rådlitiga rådsherrars sluga förmåga att manipulera sin konung tillbaka all makt nu, men trivdes ej längre i Uppsala. Efter ett år drog han ut på ett skepp med ett trettiotal män för att söka åt sig nya länder. Han lämnade all makt åt den enda av sina döttrar som överlevt branden, den vackra fru Gudrun. Men åt prästerskapet i Uppsala lämnade Rurik det budet, att om en dag någonsin Hamlet, hans älskade Horvendels son, kom till Uppsala, skulle blott han ha all rätt till det heliga Uppsalas tron.

Rurik reste till Österland, till öde folktomma okända vildmarken som ingen skådat förut. Vid en stor och vid sjö byggde han upp en ny gård och ett nytt gott hem åt sig att börja skapa ett nytt bättre liv åt sig vid, ty vad han mest behövde av allt var en ny start i livet. Och gården bär ännu idag namnet Nygård vid Ilmens välsignade fridfulla fiskrika vatten. Och Rurik kom aldrig tillbaka till Uppsala, hemmet som sorgerna jagat den lysande konungen bort från.

Hamlets dårskap

I Horvendels borg långt i fjärran sydväst i det anrika Danmark satt Fingal nu vid maktens roder. Han kallade sig utan rätt konung Fingal och härskade godtyckligt över allt land och var kust som hans ädre bror Horvendel haft och behärskat, regerat, hanterat och omskött på vist sätt. Men Fingal regerade allt utom vist. Han var girig och festade helst och gav ej någon akt på sitt rykte. Han gifte sig med stackars Gertrud, hans egen brors änka och hans egen brorsdotter. Hon hade ej något val, ty han tvingade henne till giftermål med honom, han kunde ej lämna henne i fred, och han söp henne full för att få henne efter sin vilja, och hon var ju bara en svag bräcklig kvinna, som dessutom var helt förintad, försvagad och slagen av sorg efter Horvendel. Men den som tog både Horvendels plötsliga död och den arma olyckliga Gertruds olyckliga giftermål hårdast av alla var den unge kronprinsen Hamlet, som dessutom blivit berövad sin tron.

Scen 4. Helsingör.

Fingal Var tröstad, min brorson. Det kan ju ändå inte bli någon annan som konung än du efter mig.

Hamlet Tror du då att konungamakten och kronan på något sätt kan intressera mig, efter att far som den mest kompetente av alla förlorat den?

Fingal Var ej besviken på livet i förtid. Du är ju i den åldern nu då man börjar att leva på allvar.

Hamlet Besviken? På dig eller mor, som har gift sig i brådrasket och på rekordtid, som om hon ej ens hade tid för att anständigt sörja? Försök inte, farbror, att uppmuntra mig, ty det går inte, för allt jag vill är att skita i allt. (*går*)

Fingal Det är farligt att grubbla, och om man i den åldern grubblar och är landets kronprins kan man bli en fara för staten. Kan han veta något? Hur mycket? Vet han månne allt? Nej, han kan bara ana och i sämsta fall spekulera, men han kan då urarta och bli mitt samvete, och jag får ej ha ett samvete! Måste jag då se till att han blir undanröjd? Nej, mina skräckfantasier blott skenar iväg med mig. Ingen kan veta det minsta, och samtliga måste ju inse att spekulationer blott kan vara sjukliga och vilseledande fåfänga mardrömmar.

Prins Hamlet var lika okunnig som samtliga andra om orsaken till hans far Horvendels död, men han misstänkte farbrodern starkt. Dessa misstankar sökte han kväva, emellertid, ty icke önskade han tänka sådant om farbrodern som han ej visste var sant. Det fanns trots allt en möjlighet att hans mörkrynkiga farbror var oskyldig och utan skuld, ty han hade ej någonsin öppet gjort någonting ont.

Men så började det på den sorgtyngda borgen att spöka. Om natten kom en reslig gyllene hög stovväxt och genomsynlig självlysande stridsklädd gestalt ut ur skyn som från ingenstans, alltid totalt överraskande, och han gled fram genom luften och visade sig för de skräckslagna vakterna. De kunde tydligt urskilja och skåda hans anletsdrag, som var så dystra och sorgsna, beklämmande, tragiska, lidande och utsägligt bedrövade att de som såg in i skepnadens ögon förstenades och frös till is in i själen av skräck och av fasa. Och alla som såg denna vålnad igenkände den som den döde och älskade riksföreståndaren Horvendels.

Scen 5. Helsingör. Vaktornets terrass.

Francisco på vakt. Bernardo uppträder.

Bernardo Vem där?

Francisco Nej, svara! Stå still och ge lösen!

Bernardo Länge leve kungen!

Francisco Bernardo?

Bernardo Densamme.

Francisco Du kommer just i rättan tid för att avlösa mig.

Bernardo Klockan redan slagit tolv. Gå till sängs, Francisco.

Francisco Mycket tack för denna avlösning. Det är bittert kallt, och jag är sjuk i hjärtat.

Bernardo Har allt varit tyst och stilla?

Francisco Inte en mus har rört sig.
Bernardo Nåväl, god natt. Om du möter Hubert och Marcellus, som ska hålla vakt med mig, så be dem skynda på.

(Hubert och Marcellus inträder.)

Francisco Jag tror jag hör dem komma. Halt där borta! Vem där?
Hubert Vänner till vårt land.
Marcellus Och goda danskar.
Francisco Då bjuder jag er en god natt.
Marcellus Farväl, min gode nattvakt! Vem har avlöst dig?
Francisco Bernardo tog min plats. Godnatt med er. (*går*)
Marcellus Hallå, Bernardo!
Bernardo Är Hubert där?
Hubert En del av honom.
Bernardo Välkommen då, Hubert, och välkommen, gode vän Marcellus!
Hubert Har den där skepnaden synt till i natt igen?
Bernardo Jag har ej sett något.
Marcellus Hubert påstår att det bara är vår fantasi och låter sig ej övertygas av vår vittnesbörd om denna hemska syn. Så jag tog honom med mig för att hålla vakt med oss, så att han då fick se med sina egna ögon denna vålnad, om den skulle komma, och då själv hantera den med lämpligt tilltal.
Hubert Oroa sig inte. Den skall icke synas mer. Sådana hallucinationer är alltid bara engångsföreteelser.
Bernardo Sitt ner så länge, och låt oss än en gång berätta vår historia för att övertyga dig om att vad vi har sett två nätter har vi faktiskt sett.
Hubert Så låt oss sitta ner och ta det lugnt och höra på Bernardo och hans saga.
Bernardo Sistlidna natt, när stjärnan där i västerled stod just var den nu står, och jag stod vakt här med Marcellus, och klockan just slog ett... (*Vålnaden visar sig.*)
Marcellus Var tyst, min vän. Nu är han här igen.
Bernardo Exakt den samma, och i samma skepnad som vår nyligen avlidne kung...
Marcellus Hubert, du är lärd. Du vet hur man tilltalar sådana figurer...
Bernardo Är det inte gamle kungen? Ser du honom väl, Hubert?
Hubert (förundrad) Det är förvisso likt. Det fyller mig med oro, fruktan och förvåning.
Bernardo Det är tydligt att han vill oss något.
Marcellus Fråga vad han vill, Hubert!
Hubert Vem är du, som i den gamle kungens form och rustning visar dig vid denna sena timme, som om du var kung av Danmark än? Vi kräver en förklaring!
Marcellus Han blir stött.
Bernardo Han ger sig av.
Hubert Nej, stanna! Tala till oss! Vänta!
Marcellus Han är borta, och han gitte inte svara.
Bernardo Men, Hubert, du är blek och darrar! Är nu inte detta mer än bara fantasi? Vad tror du om det?
Hubert Om jag ej sett det själv så skulle jag ej tro det, men nu har jag sett det.

Marcellus Är det inte gamle kungen lik?

Hubert Som du är lik dig själv. Precis en sådan rustning bar han när han kämpade i Norge, och precis så bister var han när han slog polackerna på isen. Det är märkvärdigt minsann.

Marcellus Precis på samma sätt två gånger förut och precis vid denna timme har han gått förbi oss här med krigiskt kliv mitt i vår vakt.

Hubert I vad för avsikt kan man inte fatta, men det känns som om det skulle förebåda någon omvälvning i Danmark.

Marcellus Så säg mig, den som vet, varför det rustas så förskräckligt dag och natt med krigsskepp och kanoner, så att söndagen ej mera skiljer någon arbetsvecka från den andra?

Hubert Jo, det vet jag. Gamle kungen besegrade i strid prins Fortinbras i Norge med besked, och det var mycket vår prins Hamlets seger och förtjänst. Men nu när gamle kungen inte längre står i rustning samlar Fortinbras omkring sig nya skaror för att återta vad han förlorat. Det är kanske därför vi nu förbereder oss så väl för krig.

Bernardo Kanske är det därför oron driver fram den gamle kungens vålnad, medelpunkten i det norska kriget.

Hubert Så begav det sig i gamla Rom, precis strax innan Julius Caesar mördades, att vålnaderna övergav de tomma gravarna och strök omkring med gnissel, gny och klagan, medan solen blev förmörkad, jorden mullrade och bävade och himlen dröp av blodig dagg. När stora saker händer förebådas det av underverk i både jorden och på himlen.

(Vålnaden återuppträder.)

Men, var stilla, se! Nu är han här igen! Jag skall ha tag på honom, om han så må krossa mig! *(går mot vålnaden)*

Om du kan säga något, tala till mig! Om det finns något vi kan göra för dig, låt oss veta det! Om du vill varna oss, om du vill ge oss någon hemlig information om vad vi icke vet, så tala! Vad du än vill, så tala! Låt oss veta det! *(Tuppen gal.)*

Stanna kvar och tala till oss! Stoppa honom, Marcellus!

Marcellus Ska jag stoppa honom med min bardesan?

Hubert Hejda honom, om han ej vill stanna!

Bernardo Här är han!

Hubert Nej, här!

Marcellus Han flyr! Vi hedrar ej hans majestät med att lömskt demonstrera våld mot honom. Och han är som luften osårbar, och våra vapen blir mot honom bara fåfängt narrspel.

Bernardo Han öppnade sin mun som för att tala när den usla tuppen gol.

Hubert Och då fick han som inför en hemsk kallelse så rysligt bråttom. Jag har hört, att tuppens rop fördriver alla osaliga andar ner i sina gravar inför dagens anlopp. Vad vi nu har sett bevisar att vad jag hört varit rätt.

Marcellus Han bleknade när tuppen gol.

Hubert Och nu begynner morgonen så sakta rodna. Låt oss bryta upp från denna vakt, och låt oss avslöja vad vi hart sett för unge Hamlet, för jag tror, att denna ande skulle tala till om någon så till honom. Är ni med på det, att det är både vad vår plikt och skyldighet nu bjuder oss?

Marcellus Det låter bra, och jag vet nog var han bäst denna morgon står att finna.

(De går.)

Scen 6. Hovet.

Fingal Än sörja vi vår broder konung Horvendel, än ligger Danmark djupt försänkt i sorgens dämpade paralyserande sordin och skall så göra länge än, ty aldrig skall vi glömma vår så ädle konung, som så länge han upplyste landet med sin lysande regering endast gav oss segrar, välfärd och fulländad säkerhet. För att föra hans ledstjärnas politik och framgång vidare har vi i kontinuitetens tecken tagit hand om Gertrud, vår framlidne konungs änka, fört henne till altaret i ambitionen att bli nästan en så fullgod man som hennes förste och framlidne make, i avsikten att med bestämdhet föra Hamlets politik med framgång vidare. Ty landet är nu hotat av den aggressive Fortinbras, som ju min broder framgångsrikt bekrigade varvid det norska kungariket kringkars och berövades betydande provinser, vilket unge Fortinbras nu ser sin möjlighet att ta igen, då han har föga höga tankar om vår ställning. För att undvika en kris och om så möjligt är avstyra kriget vill vi skicka våra diplomater Voltemand och herr Cornelius för att komma överens med Fortinbras och inleda förhandlingar. Vi tror, att allt kan undvikas, och krig i synnerhet, med att man bara pratar med varandra. Ingen kan i längden vinna någonting på krig, då alla måste bli förlorare, alltmedan fred är någonting som alla enbart kan dra fördel av. Jag ber er, gode hovmän och betrodde diplomater, att bege er genast upp till Norge och den unge arge kungens hov, att vi nu med det snaraste må få en fred befastad.

Cornelius Vi skall göra vad vi kan.

Voltemand En god vilja är mer än halva segern.

Fingal Gott. Jag tvivlar ej ett ögonblick på er kapacitet. Till dig, Lars nu, min statsministers ende son och främsta löfte för vår framtid i regeringen. Jag hörde vad som gjorde mig bestört, att du behagar lämna oss igen. Är det då verkligen nödvändigt?

Lars Konung, jag kom hit blott för att pliktskyldigast övervara konungens begravning och er kröning. Mina studier och mitt hjärta finns i Frankrike, vart jag helst ämnar återvända genast utan att förlora mera tid, ty jag behövs ej här.

Fingal Men din familj då? Är din fader med på detta?

Sylvester Ers majestät, jag har minsann försökt att övertala honom till att stanna, men då han ej vill kan jag ej tvinga honom. Därför måste jag instämma i hans bön att han får lov att fara.

Fingal Då kan vi ej hålla honom. Gör med ditt liv vad du finner bäst, Lars, ingen kan väl bättre veta vad du duger till och vad du bäst bör ägna dig åt när det gäller plikter än du själv. Du har vår kungliga välsignelse att göra vad du vill, men på ett villkor: att du kommer hem tillbaka.

Lars Jag har ingen annan avsikt, konung, än att komma hem med en god utbildning i mitt bagage att kunna tjäna staten bättre med än vad jag nu kan göra.

Fingal Gott! Så talar en god ansvarsfull medborgare. – Så vänder vi oss slutligen till den som hårdast drabbats av vår sorg och tyngts av den till näst intill oigenkännlighet. Min brorson Hamlet, du har all vår kungliga respekt för din tillbakadragenhet och dystra stämning, men den smittar av sig. Du gör ingen mänska glad med att så oupphörligt sörja. Alla delar vi din sorg, men du tycks ägna dig åt att självplågaraktigt ständigt överdriva den. Det är ej lämpligt, då du ändå närmast står till tronen. Fastän jag i egenskap av drottningens

din moders äkta man nu är din styvfar vill du liksom aldrig acceptera att vi står varandra nära.

Hamlet Jag kan aldrig bli din son.

Fingal Det är ej det. Det är som om du avsiktligt bestämt dig för att vara fjärrad från oss. Vi är ändå din familj, en kunglig sådan och den enda som du har. Det är ej bra för landet att dess kronprins ej är social.

Gertrud Du går för hårt fram, Fingal. Du kan ej forcera fram hans kärlek. Älskade min son, jag ber dig att för vår skull och för landets skull att kasta undan dessa dystra slöjor från ditt ansikte och låta solen varmt upplysa det i stället, som det höves Danmarks son och kronprins.

Hamlet Mor, jag vistas alltför mycket ute och blir bränd av solen. Det är ej problemet.

Gertrud Utan? Du envisas, som din farbror säger, näst intill självplågaraktigt vägra acceptera att din far är död, och ändå är han död och kan ej mer bli levande, då allting måste dö. Det måste även du förstå och acceptera.

Hamlet Vill ni då förbjuda mig att klä mig som jag känner mig i svart och bära ut min sorg tills den går över? Vill ni ta ifrån mig den förrän den värkt ut ur mitt hjärta? Vill ni tvinga mig ifrån min sjukdom? Nej, mor, sjukdomar kan ej forceras bort men måste värka ut naturligt genom kroppens egen rytm, så att de säkert utrotas och återfall elimineras. Ge mig tid att sörja och den tid som sorgen kräver, ty vi löper annars risken att den bara blir förvärrad.

Fingal Gott, vi skall ha tålamod med dig så länge som du önskar, Hamlet, i förtröstan på att du en dag blir en av oss igen. Dock är det omanligt att sörja in absurdum som du gör i det oändliga demonstrativt i kroniskt svarta kläder utan att vi någonsin får se ett leende i ditt dock så behagfulla ynglingansikte. Det är inte rimligt.

Hamlet Låt mig resa bort då, om ni ej står ut med mitt evinnerliga sörjande.

Gertrud Vi ber dig, Hamlet, stanna kvar. Wittenberg behöver dig inte, vi behöver dig, och Danmark behöver dig, som sin älskade son att kunna se med trygghet an som sin framtida konung.

Hamlet Jag måste lyda er, min mor.

Fingal Det gläder oss att du vill samarbeta. Allt beror av det, då ingenting är viktigare än just samarbete för ett samhälles, en stats och folkets välfärd. För att fira att du stannar kvar hos oss skall jag beordra en kanonsalut för varje bägare vi tömmer denna afton till banketten, på det att hela landet och vårt folk må veta, att allt står väl till i Danmark. Kom nu, min drottning. Låt oss sammankalla hovet för att förbereda oss och dem inför banketten.

(Trumpetfanfar. Alla ut utom Hamlet.)

Hamlet Ack, att ett så alltför svagt kött så lättvindigt skamlöst skulle smälta för en så brutal drifts råa uselhet! Är svaghet allt då som regerar denna världen? Måste alla lida under liderlighetens simpla lag och ge efter för vad som helst, som blott kommer med de billigaste påtryckningar? Hur kan jag väl se upp mer till min moder efter hennes fall för en nedrig skugga till den man som var min far? Min fars död var ej hela världen, men min mors fall var en värre katastrof för mig än vad min fars död var för Danmark. Jag kan aldrig mer se upp till eller respektera någon kvinna och kan därför aldrig mer se någon mening med all mänskligheten. De är bara kött och nedrig lust och lidelser och drifter gjorda för att falla, som min mor föll för den förste som kom efter hennes man. Hon sörjer honom ej ens längre, då hon

är för upptagen med bröllopet och hennes nye mans begivenhet på fester, prakt och fåfängt prål, som om han väntat på att få ta över. Inte ens en månad gick förrän hon gick i säng med nästa man. Och så kräver de att jag ska sluta sörja, när min sorg däröver med naturens rätt blott kan bli dubbel. Jag må vara dyster, men jag kan ej annat, ty det är min rätt och plikt, då all naturen kräver det, och den naturen kan jag bara vara lydig, i synnerhet då hon och han ger fan i den. Nej, brist, mitt hjärta, men håll tyst om saken, ty ju mer du ältar den, dess värre blir den. Bär den som en mask men låt den inte synas, då den sorg den döljer är så mycket djupare och värre än vad som kan vara hälsosamt för Danmark. Men här kommer mina vänner. Kan jag ens för dem alls visa någonting av vad jag känner?

Hubert Var hälsad, käre prins!

Hamlet Var hälsad själv, min gode vän Hubert, och välkommen hem från Wittenberg. Jag är förvånad dock att du har kommit hem tillbaka.

Hubert Jag ville inte missa din herr faders sista färd.

Hamlet Så du kom inte för min moders bröllop?

Hubert Det väckte en viss uppmärksamhet att det följde så tätt in på.

Hamlet Ekonomi, Hubert. Det gällde att inte låta ugnarna kallna efter begravningsskalaset's tårtor, som ju behövdes omgående till bröllopet. Jag önskar jag sluppit se den dagen, Hubert. Den var värre än min faders död. Jag tyckte nästan han blev levande igen men på fel sätt.

Hubert Det är just därför vi har kommit till dig?

Hamlet Vad menar du?

Hubert Hamlet, din fader går igen. Vi har sett honom.

Hamlet Levande?

Hubert Det är det som är frågan.

Hamlet Kom nu inte med några löjliga vidskepelsehistorier bara för att någon käring sett i syne. Vad har ni sett?

Hubert Dessa är mina vittnen.

Bernardo Så sant vi lever.

Francesco Vi har sett honom i flera nätter.

Bernardo Han kommer vid midnatt och går oroligt omkring borgen för att försvinna vid första morgonrodnad.

Hamlet Detta bådalar inte gott. En fantom från helvetet kan bara föra dåliga nyheter med sig, och visar man sig efter döden är det bara för att uppenbara helvetet för jorden. Något tecken? Har han uppenbarat något?

Hubert Vi fick det intrycket att han sökte dig.

Hamlet Alla mina farhågor besannas. Och det var säkert han? Ni kände igen honom? Det var inte bara vilket osaligt spöke som helst?

Bernardo Vi kände alla tre alltför väl igen honom, precis som han låg på katafalken, med svärd och krona och skrudad för att möta döden.

Hubert Dessa två såg honom två nätter i rad. Tredje natten kallade de på mig för att jag skulle bli vittne. Alla tre fick vi tanken att vi måste omtala saken för dig.

Hamlet Då är det någon mening med det. Tjänstgör ni i natt på samma sätt?

Hubert Det är därför vi är här, för att be dig dela vakten med oss.

Hamlet Jag kommer. Lita på mig. Om en död man kallar på mig kan jag inte svika honom, allra minst om det är min fars osalighet det gäller. – Har ni berättat detta för någon annan?

Hubert Absolut inte.

Hamlet Bra. Gör inte det. Vi måste vara säkra. Kanske det är en illusion. När det gäller uppenbarelser från andra sidan graven kan ingenting vara mer osäkert. Jag skall tala med honom, om han går att tala med. Om inte, kan vi avfärda honom som inte mer än en dröm.

Bernardo Drömmar kommer aldrig på nytt. Denna kommer varje natt.

Hamlet Jag tror er, tills någon bevisar motsatsen. Vi ses i natt, mina vänner. Jag kommer före midnatt. Var redo med era vapen. Och inte ett ljud till någon!

Hubert Vi lovar!

Hamlet Gott. Ta igen er och värm er. Natten kan bli kall och lång. (*Vännerna går.*)

Allt står inte rätt till. En osalig ande, som upprepar sig! Det hör till ovanligheterna. Antingen är det ingenting att bry sig om, eller också är det verkligen allvarligt. Vi får se. Det kan vara en sanning som vill fram, som inte kan komma fram på annat sätt. De osaliga dröjer bara kvar om de har något ofullbordat i sitt liv. Min far, vad är det du begär av mig?

Scen 7.

Lars Allt är förberett, och inget kan gå fel. Jag är beredd att resa. Allt vad jag begär av dig, min kära syster, är att du hör av dig, så att jag får vara lugn för dig och veta, att du alltid har det bra.

Ofelia Det skall jag göra, kära broder. Tvivla ej på mig.

Lars Det är ej på dig jag tvivlar men på den där Hamlet, som jag finner oberäknelig. Han grubblar alltför mycket, och jag fruktar att hans onda blod en dag skall drabba dig.

Ofelia Han är ung och lynnig och olycklig. Det är allt, hans oskulds enda brott. Jag är ej rädd för honom, och han gav mig aldrig anledning till rädsla.

Lars Jag ber dig ändå att ej ta honom på allvar. Vi behöver alla mogna, men det gäller honom särskilt, då han ändå har en farlig ställning såsom kronprins med en makt som alltid kan missbrukas, särskilt om dess utövare ej är fullt vid sina sinnens klara bruk.

Ofelia Du överdriver faran. Han är klok och kanske alltför klok. Den nye kungen däremot är blott en skugga mot den gamla. Han om någon kan bereda staten oro, så som han självsvåldigt slår sig loss med vilda fester och förslösar statens kassa med planeringar av skrytbyggen medan Danmarks här behöver rustas upp.

Lars Han litar på sin fredliga diplomati och att ej Norge mer skall bråka.

Ofelia Fortinbras är aggressiv och farlig, då han söker vedergällning. Pappa varnar alltid kungen för den saken, men kung Fingal struntar i det. Ack, jag önskar att du ej begav dig bort. Det blir svårt här utan dig. (*omfamnar honom*)

Lars Jag kommer ju tillbaka.

Ofelia Ja, men när?

Lars Här kommer pappa.

Sylvester (kommer in) Redan startklar, yngling? Har du sagt farväl till syster din?

Lars Med ömhet och med löfte om att snarast vara här tillbaka.

Sylvester Som sig bör. Men man vet aldrig vilka faror som där utomlands försåtligt väntar liggandes på lur. Du kan där falla för all världens frestelser. Jag måste varna dig. Vad du än gör, så deltag aldrig i dueller eller spel av något slag, ty de är lömskhetens fördömda fällor, som har tagit mången ung mans liv på kontinenten, fastän han var fullkomligt oskyldig. Avstå från vart slag av tvist och gräl, ty de kan aldrig leda dig till något gott. Låt dårar gräla, och låt våldsmän slåss, så tar de livet av varandra och kan lämna oss ansvariga i fred. Var öppen och tag gärna mången i din famn som vän, men bli ej för intim med någon, släpp ej in ej ens din bästa vän i full förtrogenhet, ty hemma har du din familj att lita på, men utomlands har du ej någon, då de flesta bara ser dig som ett ämne för utnyttjande. Var öppen inför alla, men håll noga din distans, så slipper du blamera dig och råka illa ut. Och vad du än gör, så tag aldrig lån och låna heller aldrig ut ett öre. Sätt dig ej i skuld hos någon, och låt ingen bli i skuld till dig. Det är det smidigaste sättet att eliminera fiender, förrän man skaffat dem, så slipper man att skaffa dem.

Lars Far, du varnat mig för detta om och om igen. Jag kan ej glömma det.

Sylvester Det hoppas jag att du ej gör.

Lars Det är omöjligt.

Ofelia Far, låt äntligen Lars resa. Du ser ju själv hur otålig han är att äntligen få komma iväg.

Sylvester Du har rätt, min dotter. Jag skall ej hålla honom kvar med våld. Farväl, min son, och ha en god och lycklig resa, och kom välbehållen hem igen. Det är det viktigaste. *(omfamnar honom)*

Lars Jag lovar, far. Tack för din välsignelse.

Sylvester Den får du gratis och behåller, tills du kommer hem igen.

Lars Glöm icke mina varningar, Ofelia.

Ofelia De ligger gömda i mitt hjärta. *(De skiljs.)*

Sylvester Vad då för varningar? För vad?

Ofelia För Hamlet, far.

Sylvester Uppvaktar han dig träget?

Ofelia Det vet väl du, som håller mig bevakad ständigt.

Sylvester Vad pågår mellan er? Var inte rädd, min dotter, för att säga hela sanningen.

Ofelia Han har bara gett mig prov på sin tillgivenhet igenom vackra gåvor. Det är allt.

Sylvester Så långt är hövskhetens gränser ej besudlade. Men kan han mena allvar?

Ofelia Vem kan veta det? Han är så lynnig och, som bror min sade, oberäknelig igenom sitt olyckliga humör. Han är ur gängorna och har så varit ända sedan kungen dog och hans mor gifte om sig nästan genast med hans bror.

Sylvester Det vet vi alla. Det är inte konstigt. Men det får ej drabba dig.

Ofelia Det gör det inte ännu. Men jag önskar gärna hjälpa honom.

Sylvester Ur hans lynnighet? Det går ej. Han är kunglig.

Ofelia Ack, jag vet. Och under tiden får jag gissa mig till vad han tänker och vad molnet över honom kan betyda.

Sylvester Grubbleri. Det är ej hälsosamt och har aldrig varit det. Låt honom grubbla ensam tills han kommer över det.

Ofelia Det är just det. Han kommer inte över det.

Sylvester Desto större anledning att lämna honom ensam. Mottag icke vidare hans gåvor, och framför allt: uppmuntra honom inte. Det är det farligaste du kan göra.

Ofelia Jag skall icke göra det.

Sylvester Då går du säker. Må han själv ta ansvar för sitt svärmod, men jag är nog säker på att det går över snart. Han är ju bara ung och känslig.

Ofelia Liksom jag.

Sylvester Hans ställning är mer utsatt genom ansvaret den medför, som ej får missbrukas.

Ofelia Jag vill gärna mildra tyngden i hans dysterhet och sorg.

Sylvester Det kan du icke göra. Lämna grubblaren i fred, på det att du själv må bli lämnad orörd och i fred för honom.

Ofelia Jag kan icke annat, far, än lyda dig.

Sylvester Det gör du rätt i. Kom nu, så går vi till middagen. *(De går.)*

Men ingen som fick bevittna den sällsamma vålnadens nattliga vandringar vågade utsprida ryktet och nyheten därom. De få som fått se olycksaliga spöket teg noggrant om saken som namnlösa gravstenar. Endast en enda blev invigd av vakterna i spökeriernas faktum, och den ende mannen var Hamlet, en sexton år gammal begåvad och ädel och avhållen pojke som började visa sin första mustasch.

Scen 8. Som scen 5.

Hamlet Det är verkligen mycket kallt, som om det var mer än blott kyla i luften.

Hubert Råheten går genom lederna.

Hamlet Det är det jag menar. Denna kyla är inte bara kall, men vinden gör den gastkramande. Börjar det bli dags?

Hubert Jag tror hon än är före midnatt.

Marcellus Nej, hon slagit tolv.

Hubert Det missade jag. Då är vi i den timme då de osaliga föredrar att visa sig i sin osalighet, om de alls vågar visa sig.

(Fanfarer och kanonsalut bortom scenen.)

Vad betyder det?

Hamlet Kungen vältrar sig i orgier med sin fru, som en gång var min mor. Det är det hela, inget märkvärdigt med det. Så har han hållit på alltsedan min herr fader dog och han tog änkan till sin maka.

Hubert Är det vanligt att det så går till?

Hamlet Tyvärr så är det så, åtminstone hos oss i Danmark, och på kontinenten håller de oss därför som professionella rucklare, som bara lever för vårt rus. Och kungen visar vägen för nationen föregående med gott exempel för var dansk att följa, som om dryckenskapen var en dygd att fira med kanonskott och salut och kungliga fanfarer.

Hubert Se, han kommer. *(Vålnaden börjar visa sig.)*

Hamlet Då var det ingen dröm och ingen fantasi och ingen hallucination men verkligen en vålnad lika uppenbar som någon levande om inte mera. Detta kan ej någon tvivla på som själv får se det med vidöppna ögon som ej någonsin kan ljuga, om dess ägare är mänsklig och

vid sina sinnens fulla bruk. Det är det enda jag kan tvivla på i detta ögonblick, att jag ej är. – O fasansfulle ande, kallare än någon vinter i din rysligt genomsynliga gestalt, jag struntar i om du är ond och kommen från det själva helvetet med vidriga förbannelser åt oss som budskap eller om du är en oskyldig osalig ängel ifrån himmelen som bara söker den kontakt som gått förlorad. Endast det är viktigt, att jag känner dig igen och vittnar om att du ej är och ej kan vara någon annan än min fader Hamlet, kung av Danmark tills för endast en dryg månad sedan. Tala, fader, ty vi är blott här för att få höra vad du har att säga.

Hubert Han kallar dig. Han vill nog tala ensam med dig, som om vad han har att säga endast kunde röra dig.

Marcellus Följ inte efter honom. Han kan lura dig i någon lömsk helvetisk fälla.

Hubert Jag skulle aldrig följa honom heller.

Hamlet Om han ej vill tala öppet men kan tala tyst med mig, så har han rättighet att göra det. Jag följer honom. Jag har inget val. Jag är hans ende son.

Hubert Men du är levande, och han är död!

Hamlet Det kommer på ett ut i längden. Vi är båda lika levande som själar. Han har rätt att få sin talan hörd. Det är det minsta jag kan göra för min fader. Jag tar risken.

Hubert Natten är som mörkast nu. Vad om han lockar dig till vassa klippor stupande direkt i havets arga skum, där kylan genast i sitt svarta mörker blott förlamar och tar livet av envar som ramlar i?

Hamlet Ni kan ej hålla mig tillbaka.

Marcellus Jo, vi måste!

Hamlet Lägg ej hand på mig!

Hubert Han är galen, som vill följa en osalig ande ut i okänd galenskap!

Hamlet Jag måste gå! (*sliter sig ur deras grepp*) Visa vägen, ande! Jag är din!

Marcellus Han är förlorad!

Hubert Vi kan inte rädda honom. Han är nu i spökets våld. Må han blott komma levande tillbaka utan att på vägen ha förlorat sitt förstånd.

Marcellus Vi gjorde vad vi kunde.

Hubert Kom, Marcellus. Låt oss vänta och avvakta denna nattens vidare utvecklings fasor med fromt sinne och oändligt tålamod.

Marcellus Det är det enda vi kan göra. (*De slår sig ner, blåser i händerna, höjer en liten brasa, och avvaktar.*)

Scen 9. Vid dynerna nedanför slottet vid havet.

Hamlet Hur långt skall du leda mig? Är vi ej säkra här? Jag önskar hitta hem igen. *vålnaden (stannar)* Min son, jag är här för att vittna om sanningen. Ty när de levande ej känner till den så måste de döda upplysa dem om den. Ty sanningen måste få leva. Den dag som den dör, då skall människosläktet dö ut på en timme. Så lyssna, min son! Märk väl vad jag nu har att säga.

Hamlet Därför är jag här.

vålnaden Min frist är kort, och det var blott med yttersta förtvivlan som jag lyckades utverka den. Jag kan ej mer än meddela dig sanningen. Därefter är jag dömd igen för evigt.

Hamlet Fader, tala! Jag är redo för vad prövningar som helst!

vålnaden För hämnd och vedergällning även? Ty det blir din skyldighet, när du får veta saken. Därför är jag här och osalig intill förtvivlans oerhördaste vulkaniska gränslösa utbrotts avgrundsmörker.

Hamlet Hämnd? Då blev du mördad? Och är straffad för att du blev mördad orättvist?

vålnaden Mitt liv som konung var en våldets väg, och alla krigets våldsbrott måste sonas. Därför straffas jag, men jag har även rätt att kräva straff för oförrätter som begicks mot min person som konung.

Hamlet Säg mig, och jag ilar till att skipa rätt! Hur gick det till?

vålnaden Du kanske minns, hur jag med välbehag ibland fann vila i min trädgård bland dess väldoftar och blommor, särskilt under sommaren, när natten aldrig blev helt mörk, och man till sena midnattstimmen kunde njuta av en vänlig värme utomhus och utan att en enda stjärna tändes. En sådan sömn i trädgården i en augusti-stjärnklar natt upplevde jag som särskilt njutbar och välgörande, när ormen smög sig in i trädgården och såg sin chans, utnyttjade min slummers njutning till att hålla gift i mina öron, som rann in i hjärnan och omedelbart paralyserade mig, så att jag var död förrän jag ens hann vakna.

Hamlet Det är sant. Man fann dig stilla avsomnad i trädgården, men ingen kunde spåra någon dödsorsak.

vålnaden Du har nu hört vad det var för en spårlös dödsorsak. Den var beräknad, överlagd och avsiktlig, och det hörde till intrigen just att den ej skulle kunna spåras.

Hamlet Men vem gjorde detta? Vem i landet kunde vara så gemen och låg och lumpen, att han tog på sig det ansvaret att på eget initiativ ta livet av den bäste konung landet haft?

vålnaden Vem tror du? Vem hade mest att vinna på det? Var fanns det motiv?

Hamlet Min farbror?

vålnaden Vem annars? Tog han inte genast hand om inte bara kronan efter min begravning men min hustru ock?

Hamlet Min moder! Men hon kunde väl ej veta? Säg att hon åtminstone var oskyldig!

vålnaden Förvisso, utom till det att ha låtit sig förföras och duperas av min snikne avundsjuke broder.

Hamlet Hon är bara kvinna. Kvinnor kan ej genomskåda män förrän det är för sent.

vålnaden Hon är förvisso därför oskyldig. Ej någon kan tillmätas någon skuld och ansvar utom min föraktlige och stackars broder. Så. Nu vet du saken. Jag har fullgjort vad jag kommit för att göra. Jag får inte vara kvar när tuppen vaknar inför dagen.

Hamlet Stanna, far! Ack, du kommer hit med ett helvetiskt ärende, som lägger på min rygg en börda och ett ansvar och en plikt, som genast gör mig alltför gammal för att orka leva mera.

vålnaden Jag har bara meddelat den sanning som ej kunde döljas eller bli begravnen levande. Det blir din sak att som du önskar göra någonting åt saken eller låta bli. Endast, min son, för att vittna om sanningen har jag nu åter besökt denna levande värld. Om du önskar att hämnas min död blir det din sak allena, och ingenting har jag att göra med vad som än händer i följd av den sanning jag här har berättat för dig. Nu kan jag kanske vandra vidare och söka mig ett nytt liv efter det som havererat och lämna vraket bakom mig. Men jag skall noga vaka

över hur din sak gestaltar sig. Du är min enda son. Om du ej gör något åt saken skall ej heller någon annan göra det.

Hamlet Var säker på, att jag ej skulle kunna låta saken vila. Detta måste klaras upp, rättvisa måste skipas, och om jag så tvingas stå helt ensam mot min stat och samhälle med dess etablissemang, så skall jag gå till botten med min farbrors brott.

Hubert (utanför) Hamlet! Hamlet!

Marcellus (utanför) Jag såg honom försvinna där bland dynerna.

vålnaden Dina vänner söker dig, och tuppen kan nu vakna när som helst. Jag måste vidare. Jag överlämnar nu mitt ärende åt dig. Du var min enda chans till överklagande. Nu har jag gjort det. Hedra din familj och dess kungliga blod med att försöka göra motsatsen till vad din farbror gjorde, nämligen vad som är rätt. Farväl, o min son, världens konung! (*försvinner*)

Hamlet O fader! Giv åter min fader, o värld, som berövat mig honom, till skada och men för dig själv allra mest! Låt den pinande höstvinden fara omkring vilt och härja mitt hår, och låt hagel och saltskum från gisslande himlen och yrande stormiga havet hårt piska mitt ansikte med vassa vinden, men ge mig tillbaka min fader, förbannade värld!

Och min moder, som ej ville sörja sin make och konung en månad förrän hon gav efter för mördaren! Ve er, ni kvinnor, ni lättsinnets nyckernas godtyckets enväldets eviga onda profeter! Från er kommer allt ont i världen! Blott odjur och monster är ni, som ej skonar den lidande prövade mannen men ständigt blott ökar hans lidanden, prövningar och tunga bördor med att ständigt göra vad som är det sämsta för honom och i allting handla emot mannens vilja! Ett avskum är ni, ni är Guds egen mänsklighets avföring, ni är det som leder mänskan till nidingsdåd; ni utgör upprinnelsen till all ondska, ty ert sanna namn är Passionen, det Ruttnande Köttet, Förklemmande Lust, Fult Begär, Egoism och Fatal Gudlös Fåfänglighet. Ni är all skönhets, gudomlighets, dygds, all fromhets och all världens rättfärdighets största fiende. Ni kommer världen och folket och lyckan och rättfärdigheten och gudaktigheten och rätten och all harmoni och all renhet och ljuset och kyskheten och allt som gott är i evighet evinnerligen på fall. Ni är fallgropen, fällan och helveteshålet och rävsaxen för mänskligheten. Det finns inga bovar och skurkar och onda banditer på jorden som icke är kvinnor. Välsignad är mannen, den härlige kungen, den ädle och älskade fadern i evighet! Amen. Förbannad är kvinnan, den barnövergivande modern, den omgifta änkan, den trolösa makan, den skändliga skökan, den kvinnliga och generella omanliga smutsiga rinnande snuskhummern i evig evighet och ännu längre! O mor! Varför gifte du om dig med den som... men tygla dig, hjärta! Bekänn ej att du ej är galet och sjukt såsom hela den usla förbannade kvinnliga kvinnoförledda mörkt hopplösa världen, där allt leds åt helvete evinnerligen av maktgalna evinnerligen förryckta och sinnesförvirrade djuriska belätet kvinnan! Vad månne det ordet betyda, det namn som är kvinnan? Jo, kvinna betyder Demon, Satan, Djävulen, Lucifer. Det är vad det ordet kvinna egentligen står för och döljer bakom en sirenfasad av fagra kläder, långt hår, sköna lockar och färger och oljor och smeter i ansiktet, som hela världen är vansinnig nog att i evighet bränna sig själv på till döds. Kvinnan är enda helveteselden i världsuniversum, och den som är dåraktig nog att beröra den elden går under, går under, går under, som min egen far i sin godhet, ej anandes att hans betrodde och närmaste bror stod i avsikt att ej blott ta hans liv men även våldtaga hans hustru! Och hon i sin svaghet gick med på det! Kan det då

finnas en djupare ovärdighet än en kvinnlig förrädare mot allt vad anständig heder och ädelmod heter!

Marcellus (visar sig) Där är han!

Hubert Hamlet! (*rusar ner och fram till honom*) Hur är det med dig? Kom du till tals med vålnaden?

Hamlet Där är ni, mina vänner. Ingen fara. Jag har talat ut med honom, men hans ärende var viktigt.

Hubert Kan du säga någonting om saken?

Hamlet Jag kunde kungöra volymer av en rättssak som nu skriat inför himmelen om tidens värsta och mest fasansfulla brott, – men jag har tystnadsplikt.

Marcellus Vad gäller saken?

Hamlet Mina vänner, saken gäller den mest angelägna diskretion. Omtala ej för någon vad ni denna natt har sett, och jag skall även tåga, tills jag samlat mera material och användbart bevis, ty vi kan icke handla blott på en osalig andes immateriella uppvigling.

Hubert Så mycket vet jag, att det alltid är långt klokare att tåga än att tala ens ett ord för mycket.

Hamlet Du har fattat saken rätt, Hubert. Kan jag lita på er tystnad? Även din, Marcellus?

Marcellus Ja. Det är nog lika bra, ty jag har hört, att alla som har vittnat om upplevelser av spöken har beskyllts för lögn och hånats för att vara föga övertygande.

Hamlet Svär att hålla tyst! Jag måste vara säker på att ingenting blir misstänkt, ty jag har en utredning att sköta, och för att kunna sköta den så måste jag ha ryggen fri och även kunna spela vidare min roll som grubbelsjuk, obalanserad, otillräknelig och smått labil.

Hubert Vi skall förstå att ta ditt rollspel helt på allvar.

Hamlet Gott. Då är vi överens. Marcellus? Svär nu på mitt svärd.

Hubert (lägger handen på svärdet) Jag svär.

Marcellus Jag även. (*lägger handen på*

vålnaden (långt borta) Svär!

Hamlet Ni hör? Från dödens gränsland till och med bekräftas eden, och ni är nu edsvurna till tystnad. Så kan vi gå vidare.

Hubert Vi följer dig, min prins. Du kan till fullo lita på oss.

Hamlet Tack för det, Hubert.

Marcellus Jag har aldrig sett den vålnad som du ensam talat till. Jag har fullständigt glömt bort allt.

Hamlet Ännu bättre. Kom, mina vänner. Nu går vi in och värmer oss. (*tar hand om dem*) Ack, ur led är tiden! Ve mig att jag föddes till att rätta till den, och att endast jag kan göra det! (*går in i slottet med dem.*)

Akt II scen 1. Hemma hos Sylvester.

Sylvester Berätta nu, Reynaldo, hur sköter sig min son bland libertinerna i lössläpphetens huvudstad Paris?

Reynaldo Jag har ej kunnat spåra några oegentligheter i hans leverne. Han för sig som en anständig belevad gentleman och deltar ej i orgierna.

Sylvester Hur väl har du då informerat dig? Ej några spel och nattsudd, inga vilda lekar och dueller, inga lösa fruntimmer och inga allvarliga utsvävningar?

Reynaldo Han sköter sina studier väl och har ej tid för annat, allra minst för lösaktiga damer.

Sylvester Det gläder mig att höra. Och han är ej heller slösaktig med svaghet för banketter?

Reynaldo Allra minst. Han bryr sig bara om sin utbildning och om att lära sig av stora världen.

Sylvester Det är min son upp i dagen. Då kan jag nog känna mig helt trygg och slipper oroa mig för honom. Värre är det med Ofelia.

Reynaldo Jag tror hon kommer här.

Sylvester Du har alldeles rätt. Hon verkar upprörd. Nu har något hänt igen. Hur är det, käraste min dotter? Lämnar icke Hamlet dig i fred?

Ofelia Ack, far, hans sorg och grubblerier tycks ej avta men allenast växa till förtvivlan. Jag har gjort som du har sagt, bett honom icke mer ge mig presenter och återlämnat alla brev jag fått av honom, men hans kris går tydligt mycket djupare än att den bara har med relationer och hans sorg att göra.

Sylvester Hur yttrar sig hans kris?

Ofelia Han kom till mig alldeles uppriven med blottad bringa, som om han gått irrande omkring i skogen och där blivit tilltufsad av grenar och ej brytt sig om att ordna sina kläder efteråt, som om han var helt borta i förtvivlans grubblerier i en annan värld av mardrömmar och helveten. Han sade icke något men blott såg på mig och kysste ömt min hand med sådan innerlig melankoli i blicken, att jag nästan tog det för ett avsked för all framtid.

Sylvester Han är kär, och det blir bara värre. Han tog illa vid sig att du återskänkte hans presenter.

Ofelia Nej, jag tror att källan till hans obalans går djupare än så.

Sylvester Jag måste tala ut med kungen om det här. Så kan det inte fortsätta. Det blir ju inte bättre, bara värre.

Ofelia Jag tror säkert det går över, men jag tror det kan ta tid.

Sylvester I värsta fall får kungen skicka honom utomlands, så att han lugnar ner sig. Han har aldrig talat hårt till dig och aldrig brukat något våld?

Ofelia Nej, aldrig. Det tror jag att han ej är förmögen till.

Sylvester Kungen får bestämma över honom och vad som är bäst för honom. Ta det lugnt, Ofelia. Undvik honom, och vad du än gör, uppmuntra honom icke.

Ofelia Nej, det gör jag icke.

Sylvester Bra. Vi skall nog få fason på honom, bara vi förstår vari det onda ligger. Det är ej naturligt att så gå till överdrift i sorger och melankoli i månader och längre efter att man blivit av med en förälder. Han har ju dock sin moder kvar, och kungen är som en ny far för honom. Han har ej förlorat någon alls egentligen.

Ofelia Jag beklagar, far, att jag ej kunnat uttrännsaka källan till hans obalans.

Sylvester Vi skall nog klara ut det. Jag skall gå till kungen genast.

Hamlet låstes av konungen in i sin kammare. Kungen var säker på att unge Hamlet var galen och ville ej löpa den risken att galningen ställde till ofog i borgen. Han ville ock skona

sin hustru fru Gertrud och så väl som möjligt bespara den prövade kvinnan fler och värre lidanden i form av åsynen av hennes galne förryckte son Hamlet, den hopplöst vanvettige och sinnessjuka blå dåren.

Scen 2.

Fingal Men du måste väl förstå, min käraste, att vi ej kan ha en sådan språngande galen ung man på fri fot, så länge han rasar? Vi vill ju ej att han skall göra sig själv till ett åtlöje och skämma ut sig!

Gertrud Han är bara sörjande efter sin far och besviken på mig för att jag inte var honom trogen.

Fingal Man kan inte kräva av död mans änka en orimlig trohet.

Gertrud Men Hamlet är känslig! Släpp ut honom genast! Han har aldrig gjort någon loppa för när! Om han någonsin gör något ont emot någon, så må du väl få spärra in honom, min stackars arme olycklige vettlöse sinnesförvirrade av sinnessjukdomen hårt slagne pojke, men du skall få se att han, hur galen han än må vara, är harmlösare än ett spädbarn.

Fingal Där rasar han nu bakom sin stängda dörr i sitt lindrande fängelse. Hör bara på hans tiraders besinningslöshets självdestruktivitet!

Hamlet (bakom dörren) Vad bryr jag mig om riket och folket och världen? Vad är Ruriks krona och titel och ära för mig? Vad är Uppsalas rikedom, överflöd och stora makt? Vad är samtliga långskepp i världen för mig? Bara luft! Jag är fullständigt likgiltig för allting levande. Vad har väl jag för en glädje av att bli en stor mäktig konung, en ärorik överrik härskare, när alla människor i hela världen och utanför ändå är lika fullt evinnerligen och hopplöst fördärvade, onda och usla?

Gertrud Och du kallar det sinnessjukdom, som endast är brådmognad? Han har ju en mycket större och djupare insikt i det politiska än någon av dina ministrar. Släpp ut honom genast.

Fingal Här kommer Ofelia.

Gertrud Med sin mjukhet kan hon bättre än någon annan ha lindrande inverkan på honom.

Fingal Det tror du? (*låser upp dörren, ropar in*) Hamlet, du är fri! Din mor vägrar låta mig hålla dig inspärrad ens för din egen säkerhet. (*till Gertrud*) Kom, Gertrud, låt oss gå men bevaka hur han kan hantera Ofelia. (*drar sig undan med drottningen*)

Vad vet han? Hur vansinnig är han? Är han riktigt sjuk eller spelar han bara? Vet han om mitt brott eller är han så ovetande som han syns och tycks vara? Jag måste få reda på saken. Jag måste få veta vad Horvendels son vet. Om han är en klipsk fan så måste jag fånga hans själ i en fälla så att jag får skåda hans verkliga avsikter. Jag måste veta med säkerhet om det är nödvändigt att han blir oskadliggjord eller ej. Och mitt lockbete skall bli Ofelia.

Hon hade älskats av Hamlet, och de hade varit det vackraste paret i landet, tills Hamlet förändrades och blev beryktad som galen. Då ändrades även hans sätt mot Ofelia. Men sköna ljusa Ofelia var trogen sin Hamlet och älskade honom hur olycklig än hans förryckthet och vansinne gjorde den arma hårt prövade älskliga snöfagra flickan. Hon älskade honom trots allt, och hon anade att hennes prins innerst inne ock älskade henne fortfarande.

Hamlet (kommer försiktigt ut, ser *Ofelia* nalkas) En gång så älskade jag dig, *Ofelia*.

Ofelia Du känner åtminstone åter igen mig.

Hamlet Vem är du, olyckliga kvinna?

Ofelia Du sade ju nyss själv mitt namn!

Hamlet Är det *Signe*? *Beata*? *Pernilla*? Nej, *Dagny* är du ju förstås! Eller *Dagmar*?

Ofelia Ack, känner du då ej igen mig?

Hamlet Jo, visst gör jag det! Jag var kär i dig en gång i tiden. Jag älskade dig som jag älskade samtliga kvinnor. Men samtliga kvinnor bedrog mig.

Ofelia Hur gjorde de då?

Hamlet De begravde mig levande och glömde bort mig och gifte sig sedan med min egen mördare.

Ofelia Ack, hur förlorad och bortkommen är icke denna förmörkade en gång så granna gudomliga själ!

Hamlet Slösa bort dina böner på dem som behöver dem bättre än jag!

Ofelia Är du då icke ömkansvärd?

Hamlet Ingen är ömkansvärd på hela jorden förutom den däre som någonsin känner svagt medlidande och medömkan med någon.

Ofelia Ack, Herre, förbarma dig!

Hamlet Han är ej den som förbarmar sig. Har du ej sett vad han gjorde med sin allra närmaste trognaste tjänare *Horvendel*? Såg du ej *Horvendel* grina i graven, förvriden för evigt i ett kritvitt påtvingat grin?

Ofelia Du vet ej vad du säger!

Hamlet Ack, om det blott vore så lyckligt! Om blott jag var lik alla människor i världen som aldrig i evighet vet vad de säger och än mindre vet vad de gör!

Ofelia Du är hård, o min *Hamlet*! Du gör mig så illa! Du hänsynslös, skoningslös är!

Hamlet Skulle jag icke göra åt världen vad världen behagar att göra åt mig?

Ofelia Du är giftig som ormen!

Hamlet Och du är hysterisk som en stucken sugga. Det duger ni till blott, o kvinnor! Att bli helt hysteriska är nog för evigt det enda ni kan och det enda ni någonsin kommer att kunna!

Ofelia Du utfaller orättvist omänskligt grymt mot det kvinnliga könet i grova generaliseringar helt utan sak! Och det gör du mot mig, som ej någonsin gjort dig det ringaste illa! Hur kommer det sig? Är det då något fel på mig?

Hamlet Nej, utom att du är kvinna. Och kvinnan har ej mer än två obetydliga fel: allt hon säger, och allt vad hon gör.

Ofelia Ack, du friade till mig en gång, o min *Hamlet*. Har du till och med glömt bort det?

Hamlet Är vi då inte gifta?

Ofelia För två långa månader sedan beslöts det att vi skulle gifta oss, men sedan kom din ohyggliga dårskap emellan.

Hamlet Säg hellre: all världens ohyggliga dårskap. Och säll och välsignad och salig är jag som blev räddad från denna ohyggliga dårskap som världen har gjort till sin lag.

Ofelia O min *Hamlet*!

Hamlet Jag är icke din eller någons, och allra minst är jag min egen!

Ofelia Så fruktansvärt sorgligt ohyggligt förskräckligt beklagansvärt sant!

Hamlet Skall du nu bli hysterisk igen? Det är bäst att jag går innan jag gör dig illa.
Ofelia Du har redan gjort mig och alla de dina mer illa än någon kan någonsin göra!
Hamlet Försöker du väcka mitt samvete? Väck hellre någons som sover. Ja, väck hellre någons som tynger.
Ofelia Vems då?
Hamlet Dens som mördade min egen fader och våldförde sig på min moder och tog henne från mig och kastade fruntimmerssläktet i sin fulla helhet i lorten för evigt. Jag talar om Guds eget samvete. Kvinna, försök väcka det, om du kan, ty om det väcks skall saker snart hända i världen som skall ställa saker på rätt köl igen. Väck det samvete som ingen vet var det sover! Nu går jag, ty jag vill ej omtala mera för dig, ty det är inte hälsosamt för någon mänska att veta för mycket. Blott jag, stackars Hamlet allen, har fått veta för mycket, och det har berövat och avskilt mig från denna världen. Var glad, o min tös, att du är ignorant. Ingen börda är tyngre än kunskap. Nu går jag. Farväl. (*går*)
Ofelia (*brister ut i gråt*)
Gertrud (*tröstar henne*) Nå, kung Fingal, hur lyder nu din diagnos? Är han komplett galen och farlig och otillförlitlig som människa eller blott överbegåvad och känslig intill farlig genialitet?
Fingal Gertrud, jag medger att fallet är svårlöst och mer komplicerat än jag först har trott. Vi får pröva oss fram längs med andra metoder och vägar för att gå till rätta med honom.
(*De går ut, Gertrud ledande och tröstande den upprivna Ofelia.*)

Scen 3.

Fingal Var välkomna, Rosenkrantz och Guildenstern. Vi är mycket glada över att ni kommit hit i egenskap av Hamlets äldsta vänner, då han råkat ut för sådant bryderi, att vi i högsta grad oroats för hans hälsa.
Rosencrantz Är det chocken efter konungens förtidiga och plötsliga död som bringat honom ur balans?
Fingal Vi vet ej riktigt, men vi vet blott att han ej mer är densamme, som om han av ödet drabbats av en karaktärsförändring, som gjort honom oigenkännlig.
Guildenstern Och hur yttrar sig hans sjukdom?
Gertrud Han är inte sjuk. Han bara grubblar.
Fingal Men så mycket, att det leder till en sådan oberäknelighet, att vi befarar att han är på väg att tappa sitt förstånd.
Rosencrantz Är det så illa?
Gertrud Nej, så illa är det inte. Det är bara chocken över sin fars död och vårt måhända brådstörtade bröllop strax därefter som gjort honom lynnigare än vad som är lämpligt för en prins av Danmark.
Guildenstern Vi förstår.
Fingal Gör ni det? Jag hoppas det. Här kommer nu min statsminister, gode min Sylvester, som alltid rätt förstår allting.
Sylvester Ers majestät, nu vet jag var skon klämmer.
Fingal Har du funnit något gott recept?

Sylvester Det är min stackars dotter som han älskar. Jag var oförsynt nog att tillråda henne att avvisa alla prinsens närmanden, det har hon gjort, och det har nu gått honom så till sinnes och så djupt, att han angripits av akut melankoli. Det kan min dotter vittna om.

Fingal Bara kärlekssorger, menar du, Sylvester?

Sylvester Bara kärlekssorger. Inget annat. Och vem kan väl ens misstänka något annat när han ser Ofelia, min så förtjusande och intagande dotter, som ju måste tjusa ett romantiskt sinne så som Hamlets mer än någon annans.

Fingal Här kommer nu mina ambassadörer från Norge. Låt oss släppa Hamlets galenskap ett ögonblick för att bevaka våra statliga affärer. Nå, vad säger Norge, mina herrar?

Voltemand Fred är slutet, herre konung. Fortinbras fann era villkor och förslag och utfästelser rimliga och accepterar dem tills vidare. Han vill ej mer ha krig med Danmark men vill koncentrera sig på andra bråkigare grannar.

Fingal Detta är musik för mina öron – fred till varje pris! Då kan vi lugna ner oss och bekymra oss i stället för riskerade familjerelationer och de outgrundliga besvär som utforskning av själslivets mysterier kan innebära. Så du menar, käre vän Sylvester, att Hamlet bara är olyckligt kär?

Sylvester Så olyckligt förälskad som en ung romantisk man kan bli, och smärtan över obesvarad kärlek tilltar givetvis och måste leda till nervositet och lynnighet ju mer hans kärlek bara möter hinder och kokett avvisande, som måste tolkas till likgiltighet, och ingenting kan göra en sann älskare mer rasande.

Gertrud Dock är han inte rasande.

Sylvester Ej ännu, men den faran är ej alls eliminerad.

Fingal Hur yttrar sig hans kärlek till Ofelia?

Sylvester Han överöser henne med presenter, skriver kärleksbrev, uppträder fjolligt och har svårt för att behärska sin melankoli och frustration.

Gertrud Jag tror Sylvester smickrar sig med att så insistera på att Hamlets svärmod har så enkel orsak.

Rosencrantz Jag tror bestämt det är han själv som kommer nu fördjupad i en läsning av en bok.

Sylvester Minsann, min vän, jag tror att du har rätt! Det är han själv i allvarligt fördjupad läsning. Låt mig pröva honom. Dra er bakom draperiet och lägg noga märke till vårt samtal. Jag ska lura ut hans lynnighet och få den diagnostiserad genom er som vittnen.

Fingal Gott, min gode man. Vi drar oss tyst tillbaka bakom draperiet och skall icke missa något ord av er konversation. Kom, mina vänner, Gertrud och ni andra hovmän. Låt vår gode statsminister utrannsaka Hamlet. *(De drar sig alla försynt tillbaka bakom draperiet när Hamlet kommer, som låtsas om att han inte sett dem.)*

Sylvester Min prins, hur står det till?

Hamlet Sylvester, jag kan icke klaga.

Sylvester Vad läser ni?

Hamlet En bok

Sylvester Det ser jag nog, men vad för bok? Så djupt och allvarligt försjunken är ni i dess innehåll, att den nog torde vara intressant.

Hamlet Dess innehåll är bara ord och ord och åter ord.

Sylvester Det brukar böcker vara.

Hamlet Menar ni det?
Sylvester Vad skulle böcker innehålla om ej ord?
Hamlet Vad tror ni?
Sylvester Jag tror ingenting.
Hamlet Tror ni då ej på innehållet av gravallvarliga böcker?
Sylvester Det har jag ej sagt.
Hamlet Ni sade just att ni ej tror på någonting.
Sylvester Det sade jag ej alls. Jag sade att jag tror på ingenting.
Hamlet Är det ej samma sak?
Sylvester Vad är då skillnaden?
Hamlet Det frågade jag er.
Sylvester Nej, det var jag som ställde frågan.
Hamlet Vilken fråga?
Sylvester Vad ni läste.
Hamlet Och jag svarade, att jag blott läste ord.
Sylvester Det är ej något svar på frågan. Jag var nyfiken på innehållet.
Hamlet Läser ni ej böcker själv?
Sylvester Ej dagligen, det måste jag bekänna, och allenast när jag måste, så att det blir mycket litet läst i längden.
Hamlet Om ni då är så ointresserad av att läsa, varför intresserar det er vad jag läser?
Sylvester Därför att ni är den prins ni är.
Hamlet Nej, jag är blott en människa.
Sylvester Det är ni också.
Hamlet Jag tror ni bevakar mig.
Sylvester Och varför skulle jag då göra det?
Hamlet För att jag är den prins jag är, men även för att ni bekymrar er i onödan för min labila sinneshälsa.
Sylvester Sanningen att säga, gode prins, så är er hälsas tillstånd anledning till oro för ej endast hela er familj men även för allt landet, då ni är den ende kronprins som vi har.
Hamlet Vad tror ni orsaken till min melankoli och lynnighet kan vara?
Sylvester Det är det vi undrar.
Hamlet Nej, vad tror ni?
Sylvester Jag tror ni är för fixerad vid min dotter.
Hamlet Bara det?
Sylvester Ja, först och främst.
Hamlet Er dotter lämnar jag i fred. Hon kommer blott i andra hand. Jag höll av henne, det är sant, och gav henne presenter, men min fars död kom emellan med allt vad den innebar.
Sylvester Er moders bröllop?
Hamlet Tala ej om henne.
Sylvester Men er farbror är ju som er fader i hans ställe.
Hamlet Tala ej om honom.
Sylvester Kan ni ej förlåta honom att han gifte sig så nära på begravningen med er moder?
Hamlet Det är inte det som gnager mig. Jag lider av långt djupare bekymmer.

Sylvester Bör ni inte diskutera dem, för att bli av med dem?

Hamlet De kan ej diskuteras med de dödliga.

Sylvester Är det då bekymmer av mer metafysisk art?

Hamlet Det kan man kanske säga, men moralisk framför allt. Det finns ej knepigare frågor än aktuella ansvarsfrågor.

Sylvester Ni är ännu icke tyngd av ansvarsfrågor, då er farbror sköter styrelsen och ansvaret för landet.

Hamlet Det är det jag menar.

Sylvester Vad är det ni menar?

Hamlet Att min huvudsakliga ansvarsfråga är att jag är utan ansvar. (*går vidare med sin läsning*)

Sylvester Han är inte tokig, den saken är då klar, men grubbelsjuk är han förvisso, medan något gnager honom som vi inte kommer åt. Dock är han klar i sin logik och metodik, och längre kan man inte komma från mentala störningar. (*Kungen och drottningen m.fl. kommer ut.*) Nå, mitt herrskap, hörde ni allt vad han sade?

Fingal Din konversation med honom var beundransvärt helt utan all betydelse.

Sylvester Dock talade han ärligt uppriktigt ur hjärtat.

Gertrud Sylvester, det enda du fick ur honom var svar på allmänt nonsens.

Sylvester Dock tror jag ej det är så illa som vi har befarat.

Fingal Det är ej kärlekskrankhet som han lider av. Nej, något gnager honom djupare än så, men som du säger, vi kan icke komma åt det. Vi får överlåta honom åt hans vänner Rosencrantz och Guildenstern, som han måhända litar mer på än på oss. De är ju barndomsvänner.

Rosencrantz Vi skall gärna lura ut hans innersta bekymmer.

Fingal Gör så, mina vänner. Ni har mitt mandat och fullaste befogenheter. Lirka ut hans hemlighet, vad den än är, och jag tror inte att det bara är Ofelia.

Sylvester Hon kunde också lirka ut en del ur honom.

Fingal Bra. Sätt henne också på den arme gossen. Vi skall stå bakom tapeterna och spionera.

Gertrud Kanske överdriver vi vår oro över hans labilitet.

Fingal Han döljer något för oss. Jag vill veta vad det är. Det har jag rätt till som ansvarig för vårt Danmarks säkerhet.

Gertrud Han verkade då ej ha några hemligheter för Sylvester.

Fingal Ändå är där någonting stör honom och som därför även stör hans närmaste. Vi måste gå till botten med hans sjukdom.

Gertrud Jag kan inte kalla det för sjukdom. Svårmod kanske, och melankoli, men inte sjukdom.

Fingal Nej, han lider av en störning. Kanske han ej själv är medveten därom, men den är uppenbar.

Guildenstern Jag hörde nyss att en trupp skådespelare var i antågande och ämnar ge en föreställning här. Det kanske kunde ge oss alla någon omväxling mot Hamlets dysterhet – och bota honom från densamma.

Fingal Utmärkt, Guildenstern. Det kanske räddar situationen – och kan hjälpa Hamlet ur hans depression. Han tycker om teater, så jag skall ge honom helt fria händer att själv rå om

skådespelarna och delta i scenografin och förberedelserna. Det skall muntra upp oss alla. Ett genialt förslag!

Gertrud Vi skall nog snart få känna vår förlorade son Hamlet väl igen.

Fingal Det tror jag också. Kom, min drottning. Vi har fortfarande vårt liv att fira. *(bjuder drottningen armen, och de går ut. Hovet följer efter.)*

Hamlet flydde ur slottet och sprang över dynerna med deras flygande sand till den vindpinta vrålande dånande svallande havsstranden. Hubert fick se honom och ropte kronprinsen an. Hamlet svarade, och Hubert nalkades honom och kom till hans sida.

Scen 4. Vid havet.

Hubert Hamlet! Hamlet!

Hamlet Du jagar mig nästan som far min.

Hubert Gör ej något dumt!

Hamlet Och hur kunde jag väl göra någonting dummare än vad jag redan har gjort, som att låta mig födas till livet?

Hubert Du lever åtminstone! Gör ett försök att ej göra det värre!

Hamlet Du menar att det kan bli värre? – Hur skall detta sluta, min Hubert? Skall jag eller konungen först barka hädan? På tusende sätt söker han luska ut vad jag vet, och en dag skall han veta det, och då är jag dödens man, ty han skyr ej att mörda och ser till att han kommer undan med brottet. Om jag gjorde först slut på honom, så vore det onda ur världen, men jag vill ej döda. Jag vill icke mörda ens honom, hur usel och vämjelig, äcklig och grym han än är. Jag är ej villig alls till god rättmätig blodshämnd. Jag är den mer svage och klene och blödige av oss. Blott ett kan jag göra: försvara mig till bistra slutet. Och mitt allra bästa försvarsverk är mitt oantastliga vansinne. Därför, min vän, spelar kronprinsen dåre i väntan på ödets befriande ingripande. Kungen lämnar mig icke i fred förrän han själv får ro i sin grav, ty så länge han lever så lämnar ej hans eget samvete honom i fred. Den som uthärdar bäst av oss klarar sig. Uthärda är livets eviga lösen. Den endast som uthärdar livet förtjänar det. Men där är folk ifrån slottet med kungen i spetsen. Se upp!

Fingal Min son Hamlet, hur mår du? Vi är alltid ytterst oroliga för dig.

Hamlet Så han hycklar, ljuger och spelar teater! Jag skall spela bättre teater än honom! – Jag mår bara väl, tack, min farbroder. Jag sitter just och beundrar det härliga överflöd av malet mjöl som här råder på stranden.

Fingal Var ser du det mjölet?

Hamlet Du trampar själv i det.

Fingal Aha! Det är sanden du menar! *(skrattar nedlåtande och tillgjort, hans följe likaså)* Men skulle ej så mycket mjöl som här finns ha behövt jättelika gigantiska kvarnar? Vem tror du har malt detta mjöl? Om nu detta är mjöl, var är kvarnen som malt det?

Hamlet O farbroder, ser du ej kvarnen? Den breder ju ut sig framför dig från söder till norr! Det är sant nog den största mest praktfulla kvarn som väl någonsin kunnat förse mänskligheten med mjöl.

Sylvester Han menar havet. Om han är förvirrad så är han det dock både med metodik och med klar konsekvens, som minsann nästan är filosofisk.

Fingal Kan du även frambringa ätligt gott bröd av det här rika mjölet?

Hamlet Jag har ingen bakugn stor nog. Annars skulle jag kunna det.

Fingal Hur stor bör bakugnen vara?

Hamlet Så stor som din borg. Låt mig fylla din tronsal med ved och din kammare med detta mjöl väl och omsorgsfullt knådat och så sätta eld på alltsammans, så blir världen mätt sedan på den gudomliga spis som så följer.

Fingal Du vill bränna upp din far Horvendels slott?

Hamlet Min far Horvendels slott kan ej brinna. Blott ditt slott kan brinna. Kung Horvendel är ju i himmelen.

Fingal Var skall vi bo då, om du vill förstöra vårt hus?

Hamlet Ni får bo evigt kvar bland ruinerna eller försöka få rum i kung Horvendels slott.

Fingal Jag förstår inte alls vad du dillar och tramsar om. Kom nu, min Hamlet! Följ med oss på utflykt!

Hamlet Jag kommer så gärna. (*till Hubert*) Nu gillrar han följande fälla. Kom med, käre Hubert.

Fingal Förbli här vid borgen, o Hubert.

Hubert (till Hamlet) Var aktsam och mycket försiktig.

Och följet avlägsnade sig med prins Hamlet.

När Hamlet nu betslade hästen så satte han betslet på svansen i stället för i hästens mun. Och han satte sig upp bak-och-fram på sin sadel. Och hästen red genast iväg med prins Hamlet hårt tyglade svansen och baken, och alla som såg det var tvungna att vika sig dubbla av gapskratt.

"Se där vilken kniv som står upp där ur sanden vid stranden!" försökte rådgivaren Sylvester att gycklas med Hamlet i det att han pekade på stäven av ett förlist gammalt skepp. Hamlet svarade: "Ja, en så lång kniv har nog en gång använts till skärandet av oerhört stora skinkor, förrän den blev rostig och lämnades här."

Plötsligt sprang det en varg över vägen. Förträfflige Sylvester förkunnade:

Sylvester Se, vilken söt liten näktergal!

Hamlet Ja, och just sådana borde det finnas i massor av kring kungens slott, så att han av skönt sjungande dylika stämmor blev vaggad i ro och fick vila från sömnlöshetsmardrömmar.

Fingal (till Sylvester) Är allting väl förberett?

Sylvester Ja, allt är redo.

Hamlet (för sig) All världen är tyngd och förmörkad och sjuk av grå saknad och melankoli efter far min, kung Horvendel, och den mest sjuka förgrämda av alla är jag. Varför kan jag ej döda min farbror? Då vore all världens bekymmer ur världen. Men jag kan ej utgjuta blod. Hellre spelar jag då svag teater och satsar mitt liv på hasard. Ty det enda som återstår för en som misslyckats i genomförandet av sitt livs roll är ett ärbart och hederligt självmord. Ty när all ens heder och ära förspillts i en dålig livsrollspredation är ett självmord det sista och enda

som mänskan kan göra för att ge sitt namn glans och rykte och heder och ära trots allt. Ty blott döden kan tvätta bort allt ont och fult här i världen.

(vänder sig till damerna) Varför medföljde ni kvinnor på denna här utfärden? Säg mig, hur vågade du dig med mig ut på utflykt och vandringsfärd efter vårt gräl? Är du ej övertygad som samtliga andra att jag är en livsfarlig dåre?

Ofelia O Hamlet, jag ber dig med innerlighet: börja ej om på nytt!

Hamlet Ja, ni tål ingenting, ni erbarmliga kvinnor. Ni tål inte ens att man talar till er. Minst av allt tål ni sanningen. Se på min mor där, en kvinna som hatar sitt barn så totalt att hon öppet med nödvändighet måste visa för världen och samtliga människor sitt hat och sin avsky för sin ende son. Blott som barn var hon honom bevågen. Men att han upphörde att vara ett barn, att han blev stor och otäck som vanliga karlar och började leva sitt eget liv och tänka själv – det har hon aldrig kunnat förlåta sitt hatade barn.

Ofelia Varför tror du hon hatar dig?

Hamlet Hon har ju gift sig med den allra yttersta motsatsen till allt vad hennes son är.

Ofelia Och vad ont finns väl däri? Du har ju förklarat dig galen. Har hon då förlovat och gift sig med vettet, förståndet och visheten?

Plötsligt så hördes förfärliga vilda ohyggliga skrik, och det lilla försvarslösa sällskapet fann sig med ens överfallet och omringat av mörka fredlösa hemska maskerade män, som blott kunde ha ont i sitt sinne. Ja, riktigt. De var usla bovar och rövare, ty de gick plundrande fram och berövade alla allt dyrbart. Det ruskiga rånöverfallet gick snabbt dock, men när onda rövarena skingrades åter, så tog de fru Gertrud och även Ofelia fräckt med sig. Och jungfrun och drottningen ropade när de blev bortförda:

Drottningen och Ofelia Hamlet! O Hamlet! Befria oss! Rädda oss!

Kungen och alla de övriga rörde ej en enda lem. När banditerna var helt försvunna tog Hamlet till orda och sade:

Hamlet Ni fega bastarder och svin! Lata yrvakna höns och mollusker! Ni tölpar och veliga oduglingar! Ni försoffade sömniga veklingar! Här blir två av landets finaste damer bortrövade och ni rör inte en lilltå! Vad är ni för ena? Vad är det för pack som regerar vårt Danmark?

Fingal Käre Hamlet, nu talar du äntligen åter som en vanlig karl. Vart tog hela din dårskap, ditt vansinne och din förryckthet nu vägen? Nog visste jag väl att du aldrig var galen på riktigt.

Hamlet (avbryter) Ni, tappra knektar och kraftkarlar, ni blå manhaftiga mäktiga fogdar och ponduspompösa och pampiga lands-, havs- och himmelsbetvingande världsherrar, för era näsor blir drottningen bortrövad, och ni står handfallna, lama som kråkskrämmor och blott ser på! Ha ha ha! Jag har aldrig väl sett något mera otroligt och löjligt! Men låt bara drottningen och fagra jungfrun Ofelia bli hackmat och köttfärs av laglösa våldsmännen! Låt dem ta kål på de fruntimren! Låt dem gå åt, bara! Väck med de slynorna bara! Det är lika gott att de for, så är vi sedan av med dem! Vad tror ni rånarna gör med de fjantiga kvinnorna? Om ni ej vet så vet

jag det. De styckar dem, och sedan steker de dem sakteligen på spett. Det är vad varje man borde göra med sin egen kvinna. Då smakar hon bäst.

Sylvester Vår plan har slått fel. Hamlet är lika galen fortfarande.

Fingal Jag hoppades överfall på de två käraste kvinnorna i Hamlets liv skulle locka min farlige brorson att visa sitt verkliga jag, men med skicklighet har han behärskat sig och icke visat sin själ, eller också är han, såsom du tror, i sanning berövad allt vett och förstånd. Låt oss vända tillbaka.

Och sällskapet vände tillbaka till slottet med kungen och Sylvester i spetsen. Och under all vägen till slottet så talade Hamlet till sällskapet hänfullt och vansinnigt, gycklande, skämtande, tvetydigt, oklart och hänsynslöst våldsamt raljerande. Konungen sände från slottet ut karlar att finna ut rövarena och hämta åter fru Gertrud och flickan Ofelia. Och karlarna kom en dag senare med drottning Gertrud och jungfru Ofelia tillbaka. De två arma kvinnorna var i gott skick och helt oskadda, men de var båda förtörnade på konung Fingal för dennes misslyckade praktiska skämt.

Och prins Hamlet fick snart veta allt om att allt varit endast ett svek och försök att få honom på fall. "Jaså, de lägger ut sluga fällor för mig! Må jag svara dem på samma sätt!" Och han samlade ett litet sällskap omkring sig av folk ifrån orten och lärde dem uppföra en liten pjäs. Sedan gick han till konungen ödmjukt och sade: "Jag har hittat på en ny lek. Jag har lärt några folk ifrån orten att uppträda enligt ett mönster, så att deras uppträdande blir tillsammans ett helt och så bildar en saga. Får jag visa upp dessa människors härliga konst, som de själva mest har all förtjänst av?"

"Så gärna, min Hamlet," förkunnade kungen. "Det låter ju rätt intressant." Och han tillade avsides: "Skall han nu äntligen visa sig själv och bekänna sin färg? Han tycks vaken och redlig och klarsynt och vettig med ens." Och han tillade högt: "Det skall bli intressant att få skåda ditt spel, käre Hamlet."

"Ej mitt utan spelarnas. Jag har blott uppmuntrat dem."

Scen 5.

Hamlet Välkomna till Helsingör, kära aktörer! Om det finns någon yrkeskategori som är oumbärlig för vårt samhälle är det ni, som ägnar er åt allt utom åt verkligheten, varvid ni kommer verkligheten närmare än vad någon annan gör som bemödar sig därom. Mest verklighetsfrämmande av alla är de som tror sig behärska verkligheten och som har ansvaret för dem, det är politikerna och styresmännen, som bröstar sig över att kontrollera staten, som alltid skenar med människorna vart de icke vill. Men ni åskådliggör den sanna verkligheten med att på scen presentera dramer som vi i verklighetens fångelse aldrig vågar drömma om att glunka om. Välkomna, alla, och ni skall bli väl omhändertagna.

Sylvester Ett tal! Ett tal!

Hamlet Vill du ha ett tal, gamle hovman? Du vet väl, att du kan få svar på tal.

Rosencrantz Det passar alltid bra med ett tal, så att skådespelarna får känna sig hemma i sin nya miljö.

Hamlet Nåväl, låt oss höra en patetisk deklamation från en av era mest förkrossande tragedier!

en gammal skådespelare Och är jag dömd att leva denna dag, när jord och himlar störtar samman över detta århundradens livsverk bakom murar, som var byggda för att aldrig falla? Och skall jag då nödgas se generationers arbete gå nesligt upp i eld och rök och denna vackra stad förvandlas till ruiner och mitt folk till slavar och prostituerade åt busar och barbarer till erövrare, som bara utbildats till våld och plundring, skändning och förstörelse? Nej, jag har levt en dag för länge, om jag tvingas åse detta. Jag har sett för många dö för oss och alltför många av mina mest kära barn bli offrade åt dödens meningslösa påskyndade grymhets räfst för att jag skulle orka överleva detta helvete och denna mardrömssumma av min levnad. Drottning, mina döttrar, arma utslitna Hekate och föraktade utkastade Cassandra, dömd för att hon alltid hade rätt, skall ni då sluta som slavinnefrillor åt de mördare som nu våldtager hela Asien? Nej, om detta är all sannings verklighet och summa vägrar jag bli kvar en enda timme mer i detta mardrömshelvete som är vår verklighet. Akhilles son, jag väntar på din orättvisa dom, som din far skändade och genom lömskhet fick min bäste son på fall – jag väntar mig av hans son att fullborda skändligheten och nu äntligen ta livet av det gamla vraket av den rest av en förpint och utbränd ihjälplågad konung som en gång var narr nog att själv kalla sig kung Priamos den lycklige.

Sylvester (applåderar) Utmärkt! Väl framfört, väl artikulerat!

Hamlet Se, han gråter. Den gamle skådespelaren gråter, rörd till tårar av sin egen inlevelse i det mest usla tänkbara av liv, en gammal konungs som fått se sin värld förstöras. Detta är teater. Gråt och skratta lika mycket, men låt aldrig föreställningen ta slut.

Rosencrantz De kan sin sak. De spelar övertygande och kan nog framföra i stort sett vad som helst.

Hamlet Rosencrantz, du sade något. – Tror ni att ni kunde framföra den dystra pjäsen 'Mordet på Gonzago'?

en skådespelare Den har vi alltid i bakfickan att ta fram vid behov, för den går alltid hem.

Hamlet Och kunde ni då byta ut ett antal rader mot ett nytt arrangemang, som jag skall giva er?

skådespelaren Inga problem. Vi kan spela vad som helst. Vårt yrke är att memorera och behålla allt i minnet, även om det hela tiden kommer nytt.

Hamlet Gott. Då skall vi ha en utmärkt föreställning framför oss. Låt mig få delta i regin och instruktionerna, och jag kan garantera, att er föreställning skall gå till historien.

skådespelaren Det låter lovande.

en annan Vi älskar nya variationer och innovationer.

Hamlet Jag ser fram emot vårt samarbete. – Sylvester, tag väl hand om dessa gyckelmakare, som bara lever för att underhålla oss med god förnöjelse.

Sylvester Det skall ombesörjas och förplägas väl.

Hamlet Som tack skall de ge oss en föreställning som vi sedan aldrig mer skall glömma.

Sylvester Ja, det låter rimligt. Om vi ger dem mat och gott att dricka skall de spela desto bättre, ty då får de både fysisk och moralisk energi.

Rosencrantz Kom, mina vänner. Jag skall visa er var ni skall bo. (*Rosencrantz och Sylvester och de andra tar hand om skådespelarna.*)

Hamlet Nu har jag min chans. Vem kan väl lita på ett spöke? Jag har sett för mycket av den andra världen för att kunna ta den på det minsta allvar. Detta spöke som jag såg kan mycket väl ha varit en bedräglig hallucination och hägring, en fantom som önskat mig åt helvete med att bedra mig med taskspelarskurkstreck, men nu kan jag pröva sanningen och se om den är sann. En pjäs kan vara som en prövning och en rättegång, som den som ser den kan uppleva som en förödmjukelse och chock och ett tillrättgående, och det är vad jag skall använda min trupp och deras pjäs till, för att se, om kungens samvete kan vakna, reagera och bevisa min fars ande ha haft rätt. Jag skall noga observera varje skymt av minspel i hans ansikte för att rätt läsa av honom hans rätta själ och vad han gjort och hur han tänker. Om han icke reagerar skall jag rättvist döma honom oskyldig, men om han reagerar alls så kan jag icke mera tvivla på den andra världens vittnesbörd. Så blir en ganska tarvlig pjäs en fälla för en konungs samvete, som bara går i fällan om det ligger någon sanning i den.

Akt III scen 1.

Fingal Hur har ni uttrannsakat vad han tänker? Har ni kommit hans hemlighet på spåren?

Guildenstern Han bara gycklar med oss, som om han förstod att vi var hyrda för att spionera ut hans liv.

Rosencrantz Han gäckar oss och låter sig ej definieras eller sättas dit för någonting konkret.

Guildenstern Han är för slug för oss, eller också är han lyckligt omedveten om hur ni försöker komma till rätta med honom.

Fingal Frågan är, har han någonting att dölja, eller har han det icke?

Guildenstern Om han har det gör han det för väl för att någon skulle kunna komma på det.

Fingal Men vad tror ni?

Rosencrantz Vad misstänker ni att han misstänker?

Gertrud Ni kommer ingen vart med honom. Det märks ju tydligt. Lämna saken åt oss kvinnor. Ingen känner honom bättre än Ofelia, som ju är den enda han har givit sitt förtroende och kärlek.

Fingal Ja, vi måste bruka skön Ofelia till att utforska hans outrannsakliga sinne.

Sylvester Ni har ej någon bättre ni kan lita på. Hon är ju ung och ren och alldeles jungfrulig, och i sin renhet är hon som ni säger just den enda Hamlet i sin kris kan lita på. Frågan är om han är klokare än vad vi kan fatta, eller om han verkligen är helt förvirrad. Detta är det svåra att bestämma, men Ofelia om någon kan avgöra saken med att locka fram det bästa eller det sämsta hos honom.

Gertrud Är du redo, Ofelia? Han kommer här förbi när som helst.

Fingal Vi måste gömma oss förrän han kommer, så att misstankar är det sista som han fattar.

Sylvester Jag tror jag ser honom där borta.

Fingal Kom, min kära. Vi skall höra varje ord han säger till Ofelia, och om han går löst på henne kan hon vara säker på att vi skall intervensera.

Sylvester Han går aldrig lös på någon. Så väl känner jag honom, att det kan jag garantera.

Fingal Vem känner honom? Ingen av oss. Den saken är då säker. Kanske Ofelia, men ingen av hans närmaste, och allra minst hans moder.

Gertrud Jag har känslan av att han förskjutit mig efter att jag gifte om mig.
Rosencrantz Jag är rädd för, att det brukar fromma söner göra.
Gertrud Det kan ligga något i det.
Fingal Tyst, han kommer. Låt oss ta betäckning. (*drar undan Gertrud och Sylvester bakom draperiet. De övriga hovmännen skingras.*) Scenen är din, Ofelia. Hantera korten väl.
Ofelia Jag låter honom spela. Själv vill jag blott lyssna och förstå, om det alls går.
Sylvester Han kommer. Tysta nu.
Hamlet (med sin lilla öppna bok, verkar fullkomligt omedveten om Ofelia)

Att vara eller icke vara, det är frågan. Ack, hur lätt det vore att helt enkelt smita från det övermänskliga ansvar som jag aldrig bad om men som ett omänskligt öde lade på min skuldra för att jag skulle ställa allt till rätta som alla andra gjort en katastrof av. Jag vill ej ha ett sådant ansvar. Jag vill bara leva, men att leva med en sådan börda är omöjligt. Och är döden då alls någon säker undanflykt? Vi vet ju icke vad den innebär, den är ett ledigt sätt att helt försvinna på och så bli av med livets ansvar på ett alldeles naturligt sätt, medan ett självmord luktar feighet. Ingen vet vad som väntar på dess andra sida bortom mörkret, övergången och det svarta hålet av en avgrund av personlig uppgivelse, men alla tror att det finns något där. Antagligen är det helt enkelt en annan dimension men knappast något helvete eller skärseld eller paradiset, kanske ett limbo, tills man kilar vidare till nästa station. Nåväl, jag skall ej feget ta livet av mig men försöka lida detta ansvar och se vad det kan leda till, men det vet jag nu redan säkert, att det aldrig mer kan leda till något gott. Där är Ofelia. Varför har hon utplacerats här? För att locka mig till att försäga mig, så att hovets spioner kan ställa ännu en ny diagnos på mig? Ofelia, vad gör du här?

Ofelia Min herre, inget särskilt, men emedan ni är här så är jag här blott för att vara er till lags och nytta och behag.

Hamlet Du gör klokast i att gå i kloster.

Ofelia Hur sa?

Hamlet Mänskligheten är fördömd, och ungar avlas bara genom hor och våld och övergrepp. Det finns ej något samlag utan våld och smärta och förbannelse. Det vet ju kyrkan, och det är därför kyrkan finns, som erbjudande om ett bättre alternativ än bara barnafödande och livets helvete.

Ofelia Ack, min prins, ni grubblar alltför mycket.

Hamlet Nej, de andra grubblar alltför litet, ty de grubblar icke alls om de alls tänker alls. Och därför ser vår usla värld ut som den gör: ett helvete av krig och mänskoslakt och grymhet, våldtäkt, barnaröv och lidande till ingen nytta alls. Om du är klok går du i kloster, ty dit kommer inte våldtäktsmän och skaffar onda barn till världen.

Ofelia Ni är för fixerad vid det sexuella.

Hamlet Är ej alla män det? Är ej alla damer det? Vem är det icke? Därför är vår värld en enda stor förbannelse och inget mera, en förpestad ormgrop av komplotter, svek och brott med bara oskyldiga offer, ty oskulderna är de som först går åt då de som oskulder dess värre är de enda som i enfald låter sig bli offrade. Bli inte offrad, ljuva flicka, utan skona dig och gå i kloster.

Ofelia Ni var förr så trevlig och förbindlig, som en verkligt god och nära vän, en kompis och min enda barndomsvän, men efter era grubblerier har ni blivit till en annan människa, som jag till min bedrövelse ej känner mer igen.

Hamlet Erfarenheten gör en vis, om ej den bränner en till dåre. Jag vet icke vilkendera den har gjort mig till, men du har rätt: jag var långt lyckligare förr när jag ej visste något.

Ofelia Vilken kunskap är det då som har förändrat er så radikalt till en så svår och komplicerad disharmonisk stackars fallen ängel?

Hamlet Kunskapen om världen och dess obotliga korrupcion, som bara tilltar hela tiden, griper grymt omkring sig och förökar sig med mänskligheten, tills en dag all denna usla mänsklighet har lyckats ruinera hela världen och fördärva den till oigenkännlighet, ty människan blev skapt ej till Guds avbild utan till förbannelse och missfoster och till missbruk av sig själv, som Kain, som överlevde den som skapades till något bättre, som han mördade, fördärvad som han var, som hela mänskligheten varit sedan dess.

Ofelia Min prins, ni grubblat er fördärvad.

Hamlet Har jag då icke rätt? Är det ett dåligt råd jag ger er, att ni borde gå i kloster innan det är för sent, innan ni som alla andra blir fördärvad, innan ni blir galen liksom jag av världens uselhet?

Ofelia Ack, ni driver mig intill förtvivlan.

Hamlet Jag har älskat er, det ångrar jag nu, ty jag ville aldrig skada er. Jag har besudlat er med min oskyldiga tillbedjan av det täcka könets högre mänsklighet än manlighetens grova uselhet, och jag har anledning att önska att jag lämnat er i fred, ty jag vet alltför mycket, och den kunskapen är icke hälsosam för någon, allra minst för kvinnor.

Ofelia Ni behöver bara någon from god vän att tala med. Vad ni behöver är att kunna öppna upp ert hjärta och befria det från grubbleriets dystra hemligheter.

Hamlet Skulle jag då sprida den korrupta sjukdom som jag lider av, min kunskap, som jag önskar att jag aldrig föddes till?

Ofelia Förebrår ni då er mor att hon gav liv åt er?

Hamlet Det var ej hennes fel. Hon ramlade som alla andra, men hon föll åtminstone för rätt man, första gången. Att hon föll igen en andra gång och då för fel man är en annan misslyckad historia. Kanske var hon oskyldig till att hon föll, men jag har sett, tyvärr, att kvinnor, när de faller, faller gärna.

Ofelia Ack, ni bara hugger, förolämpar, hädar och slåss vilt i blindo för att såra utan att själv se er fiende, som icke existerar.

Hamlet Jo, han existerar.

Ofelia Vem är han då? Den onde, då ni är så ond mot verkligheten?

Hamlet Nej, hans namn är verkligheten, och jag har all rätt att vara ond på den. Jag vill ej, käraste Ofelia, att den skall skada er. Därför ber jag er att gå i kloster.

Ofelia Ni var förr öm och kärleksfull, men denna ljuva vänskap har dess värre slagit över i ett slags snedvriden falsk omtänksamhet, där ni vill utesluta mig ur ert förtroende i stället för att odla det. Det är ej rättvist av er.

Hamlet Om ni visste hur befogad denna vridna omtänksamhet ändå var, men det är nog. Jag får ej säga mera. Har jag sårat er ber jag om ursäkt, men dess värre är vår vänskap och vår kärlek över och kan aldrig mer bli aktuell.

Ofelia Men vad har då gett anledning till en så fullständig personlighetsförändring?

Hamlet Det vill du ej veta, ty det ville jag ej veta själv. Att jag fick veta det blev mitt och kanske hela denna stats fördärv, men därom är det alltför tidigt än att yttra sig. Jag ber dig,

renaste Ofelia, tag betäckning för den onda verkligheten, skilj dig från vårt hov och gå i kloster. Jag skall hädanefter lämna dig i fred, som ju din egen fader önskar mer än alla andra. (går)

Ofelia Ack, hur har icke denna sköna ande gått förlorad! All hans klarhet och intelligens och öppna upplysthet har bytts till motsatsen, till bara avgrunder av mörkt och dystert grubbel, som förändrat en så upplyst idealisk furste till en misantrop av bara bitterhet och grämselse och enkelriktad negativ självdestruktivitet!

Fingal (kommer fram med de andra) Det är bra, Ofelia. Vi hörde varje ord. Du skötte dig perfekt.

Gertrud Jag visste att han aldrig skulle skada dig.

Fingal Vad säger ni? Vad tror ni om hans galenskap?

Sylvester Jag tror ej mer att det allenast är min dotter.

Rosencrantz Han har grubbelsjuka. Den saken står bortom allt tvivel.

Guildestern Tyvärr, som ni ser, mina herrar, hans problem är omöjliga att utrannsaka.

Fingal Det är det som stör mig. Vi kommer inte åt honom och kan ej förstå honom. Därför måste jag betrakta honom som en latent säkerhetsrisk. Jag skall skicka honom till England på några politiska uppdrag, så får han där sansa sig, om det går.

Rosencrantz Han har varit mycket aktiv med sin teater, och vi har en ny teaterföreställning denna afton att se fram emot.

Gertrud Den får vi icke glömma. Kanske den kan stimulera oss alla, som den stimulerat Hamlet.

Fingal Vi skall bevista den med glädje och lysande förväntningar, men sedan får England ta hand om honom. Det är nog bäst för Ofelia också, eller vad tror du, Sylvester?

Sylvester Utan tvivel. Han behöver komma bort från en miljö som förpestat hans sinne.

Gertrud Nu tror jag du ställde en ganska träffande diagnos.

Sylvester Alla som blir mörka i bollen av att stanna hemma för länge nyktrar till när de reser utomlands, och alla som far illa utomlands och där lever rullan tills de blir mörka i bollen nyktrar till när de kommer hem igen.

Fingal Så är det, Sylvester. Därför blir kanske England både Hamlets och vår räddning. Låt oss nu förbereda oss för Hamlets sista föreställning, innan vi skickar bort honom. (De går ut.)

Scen 2.

Hamlet Jag ber er, tala ut ordentligt, det är viktigt att alla i publiken förstår varje ord ni säger, så det duger inte att mumla i skägget eller att fuska med artikulationen, men för all del, jag ber er, tala ändå naturligt. Allt i en skådespelares strävan bör gå ut på att vara så naturlig som möjligt. Realismen är allt, ingenting är övertygande utan realism, och därför gäller det att vara så naturtrogen som möjligt, så vad ni än gör, överdriv inte! Behärska era gester, skrik inte och verka inte bli hysteriska vad som än händer på scenen, allt sådant ger bara patetiska intryck av grovhet och brist på smak och behärskning. Man lever sig in i sin roll och blir den människa man gestaltar, men det är ramen man har att hålla sig till. Tar man sig friheter med rollen och går till överdrifter bryter man mot sanningen, och all teater bör gå ut på att så gott det går åskådliggöra sanningen i det drama som spelas upp.

skådespelare Man kunde tro att ni regisserat hela ert liv, min prins.

Hamlet Vad är en furstes liv om inte ett oupphörligt rollspel, att nödgas spela teater hela tiden, att alltid tänka på att förstå sig och dölja sina verkliga tankar, att bara göra sig till? Jag har spelat teater hela livet i egenskap av kronprins av Danmark, käre kollega, men tyvärr har jag inte kunnat regissera mitt eget liv.

(Sylvester kommer in med Rosencrantz och Guildenstern.)

Sylvester Jag ser att allt är klart för kvällens föreställning.

Hamlet Jag hoppas kungen unnar sig denna underhållning?

Sylvester Ej bara han men drottningen även och hela hovet. Alla är vi intresserade och nyfikna på vad för spel prins Hamlet kommer att undfägna oss med. Det lär vara en blodig tragedi?

Hamlet Hämtad direkt ur verkligheten. Den kommer från Italien, där det ju alltid begås politiska mord. Där är det så vanligt, så man hinner inte blunda inför en begravning förrän nästa hertig eller furste ligger lönnmördad på kö. Därför kommer alla de bästa pjäserna från Italien, för det finns inget tacksammare ämne att gestalta på scen än de härskandes eviga korruption med dess alltid återkommande utbrott av dramatiska mord och familjefejder, som aldrig tar slut, ty italienarna kan aldrig få nog av blod och skådespel.

Sylvester Jag trodde det var bröd och skådespel som gällde.

Hamlet Det var i det gamla Rom. Sedan dess har mycket hänt. Bröd är för torrt för att undfägna publiken, medan blod är någonting den aldrig kan få nog av.

Sylvester Usch så ni säger.

Hamlet Det är bara sanningen, Sylvester. Allt positivt och harmlöst och oskyldigt är bara tråkigt, medan ingenting är så roligt som spänningen i en undergång som aldrig tar slut, och det är det hela världen handlar om.

Sylvester Man kunde tro ni var en farlig politiker.

Hamlet Var glad för att ni är en ofarlig politiker. Bara därför får ni sitta kvar, medan alla andra mördas. Men där ser jag äntligen min vän Hubert.

Hubert Alltid till er tjänst, min prins.

Hamlet Du var åtminstone alltid en man som man alltid kunde tala med, Hubert, och som kunde förstå vad man sade utan att bara hålla med och låtsas förstå och försöka synas inte vara en idiot, som tyvärr de flesta obotligt är.

Hubert Jag vet ju vad det handlar om.

Hamlet Just det. Du fjäskar inte, och jag smickrar inte, utan vi är som bröder på samma nivå som vet vad det handlar om. Du är den enda jag kan lita på. Du vet, att vi skall uppföra ett skådespel i kväll inför kungen.

Hubert Ja, en känd italiensk tragedi.

Hamlet En scen däri kommer att erinra ganska starkt om sättet på vilket kungen förgiftade min far. Du är ju insatt i vad för sällsam information jag invigdes i av min osalige far i hans förtvivlan efter dödens makabra orättvisas himmelsskriande skändlighet. Jag vill be dig att under föreställningen noga observera min farbror. Kanske var spöket blott en dröm, en bluff, ett falskt budskap från andra sidan för att leda mig vilse, en förvriden hallucination som tillfälligt berövade mig verkligheten, vad vet jag, men om kungen på det minsta vis reagerar inför handlingen så vet vi vad vi talar om, och då var spökets vittnesbörd ett klarare bevis än

någon dödligs. Jag skall även själv bevaka honom noga för att se hur han kan reagera, om han reagerar alls. Allenast om han håller masken och ej blir berörd alls kan vi dra den slutsatsen att spöket var en bluff.

Hubert Jag skall noga bevaka honom. Hans liv och ära står på spel, och han vet inte om det. Så kan det bli ett mera spännande spektakel än själva teaterföreställningen.

Hamlet Det är det jag hoppas på.

(Fanfar och salut inför kungens och drottningens entré med Ofelia och andra lorder och hovmän, medan vakter bär facklor.)

Här kommer nu publiken. Låt oss finna platser åt oss. Jag är otålig att få se ett resultat av mitt livs första insats som teaterregissör.

Fingal Hur mår du, Hamlet?

Hamlet Bättre kan jag inte må, så väl grundad som jag är inför denna vår underhållning.

Fingal Sylvester, ni lär själv som ung ha spelat med i ett teatersällskap.

Sylvester Det gjorde jag verkligen, min konung.

Hamlet Vad var det för spel som ni spelade?

Sylvester Det var Julius Caesar, och jag var själva kejsaren, som mördades av Brutus inne i själva Capitolium.

Hamlet Hur kändes det?

Sylvester Vilket då?

Hamlet Att bli mördad av Brutus.

Sylvester Jo, det var kapitalt. Det gällde att till varje pris inte röra på sig efteråt, för om det syntes att man andades så skulle allt ju bara vara rätt så löjligt.

Hamlet Alla som blir mördade på scen ställs inför det problemet: De får inte andas efteråt.

Sylvester Ett lösligt problem.

Hamlet Hur löste ni det?

Sylvester Jag försökte bara spela lik så gott jag kunde. Även det att spela ett orörligt lik, fick jag erfara, kräver ansträngning och djup koncentration. Man kan ej bara slappna av.

Hamlet Enklare är det då kanske att genomföra mord i verkligheten, ty sådana lik rör inte på sig efteråt, eller hur, farbror?

Fingal Vad menar du?

Hamlet Bara vad jag säger. Om någon som är mördad efteråt vill göra någonting åt saken måste han kommunicera ifrån andra sidan graven, vilket nog kan vara så besvärligt.

Sylvester Min prins behagar skämta.

Fingal Ja, du bara lycklas med oss i ett opassande smaklöst skämt.

Hamlet Jag försöker bara vara rolig och muntra upp er inför den förfärliga makabra tragedi som vi skall se.

Fingal Och det är inget stötande med pjäsen?

Hamlet Den har spelats över hela Europa hundratals gånger och fler, och ingen har haft någonting emot den, då den bara skildrar verkligheten.

Gertrud Kom, Hamlet, sitt hos mig.

Hamlet Nej, mor, det finns yngre damer som attraherar mig mera. *(drar sig till Ofelia)*

Sylvester Åhå! Giv akt på det!

Hamlet Får jag sitta hos dig, Ofelia?
 Ofelia Om ni så behagar.
 Hamlet Jag vill gärna vila vid ditt sköte om det hemska drama vi skall se till äventyrs skulle bli alltför magstarkt.
 Ofelia Är ni orolig för det? Känner ni inte pjäsen?
 Hamlet Alltför väl, men framförd blir den ännu värre än när man blott läser den.
 Ofelia Tror ni jag kan bli chockerad?
 Hamlet Nej, ty ni är oskuld. Endast de kan råka illa ut som känner skuld.
 Ofelia Ni är på gott humör i kväll. Jag ser ej längre mörka drag av svärmod och melankoli över era drag.
 Hamlet Det kanske är för att jag nu kan slappna av. Vi har med skådespelarna gjort väl ifrån oss dessa dagar med gediget arbete, och nu får vi se resultatet.
 Ofelia Det skall bli intressant att se vad ni har åstadkommit.
 Hamlet Jag kan knappast bärga mig, ty det är något av ett spännande experiment.
 Ofelia Utan tvivel. Det är ju er första pjäs.
 Fingal Tysta nu, barn. Spelet börjar.

(Pantomimen uppförs:

*En kung och hans drottning uppträder mycket förälskade och ömma mot varandra ,
 hon knäböjer för honom, han vilar sitt huvud mot hennes axel,
 och lägger sig ner på en bänk att sova, medan hon avlägsnar sig.*

*En annan kommer in, ser att kungen sover, tar av honom hans krona, kysser den,
 sätter den på honom igen och dryper gift i hans öron, och försvinner sedan.*

Drottningen kommer in igen, ser att kungen är död och blir alldeles förtvölad.

*Den andre kommer in igen, tröstar drottningen, ställer sig in hos henne
 och för henne till altaret sedan den döde kungens lik burits ut.*

Nu är det den andra som bevisar drottningen sin kärlek, och hon köper den.

Slut på pantomimen.)

Ofelia Vad betyder detta, min herre?
 Hamlet Mordet på hertig Gonzago. Det hände i verkligheten, och mördaren åkte aldrig fast, för han blev hertig efter hertigen som han mördat. Sådant händer hela tiden i Italien. Därför har vi så många bra italienska pjäser.
 Ofelia Här kommer nu en prolog. Kanske att vi får mera klarhet i det här.
 Hamlet Utan tvekan kommer han att avslöja allt. Skådespelare kan aldrig hålla någonting hemligt.
 prologen För oss och för vår tragedi
 vi ödmjukt ber er om er nåd
 och ert tålmod inför vad som skall följa. (*går*)
 Hamlet Var detta en prolog? Den sade ingenting.
 Ofelia Jo, men den var kort.
 Hamlet Som kvinnors kärlek.
 Ofelia Nej, kvinnorna är trogna. Det är männen som fallerar.
 Hamlet Tror ni det, Ofelia? Har då aldrig någon kvinna bedragit sin äkta man?
 Ofelia Männen gör det oftare. Det är i kvinnans natur att förbli trogen så länge hon kan.

Hamlet Kort sagt, om inte den ena bedrar den andra, så bedrar den andra den ena, och kort blir det vem det än blir som bedrar, men någon gör det alltid eller bara släpper taget.

Ofelia Tänker ni på någon särskild?

Hamlet Vem skulle det vara?

Ofelia Fråga inte mig. Det vet bara ni.

Hamlet Man frågar inte. Man vet utan att fråga.

Ofelia Alltså vet ni något.

Hamlet Det vet jag, att min mor inte längre är gift med min far.

Ofelia Ty han är död.

Hamlet Men inte hennes man. – Du tar väl säkert inte illa upp för att jag sätter mig hos dig i stället för hos min förbannade moder?

Ofelia Det har jag redan sagt, att ej alls tar illa upp, men dock måste jag be dig att icke benämna din moder förbannad.

Hamlet Och varför ej det?

Ofelia Ve den son som förbannar sin mor utan orsak!

Hamlet Och har icke jag orsak nog att förbanna min moder? Hon är det ju som gjort mig galen!

Ofelia Ack, Hamlet, du är icke galen!

Hamlet Är jag icke galen? Det kan diskuteras. Ofelia, giv akt på min farbror. Är han icke lik ett fett välgött och svinaktigt svin?

Ofelia Hamlet, spela ej över.

Hamlet Är han icke läskig och äcklig? Har han ej en kungskobras slemmiga uppsyn? Är han icke svart som en neger i anletet av sina laster och synder och brott, frosserier och helvetestrolldom? Det sägs att det smutsiga släktet i Afrika har fått sin svärta av alla de synder de vältrat sig i som vår världs mest erotiska folk. Synden är alltid svart. Den som är utan synd är i allmänhet ljus, vit och ren såsom du.

Ofelia Så du kan ännu komplimentera mig.

Hamlet Om! Du är fager som solen, så bländande som själva månen, så himmelsuppfyllande som själva stjärnan, så vän som skorpionen, så skön som den blänkande härliga svanvita rena och vänliga herr krokodilen, och lika gudomlig som gamen, som ivrigt och snällt hjälper till när det börjar bli dags för hans offer att dö. Min Pandora! Jag avgudar dig!

Ofelia Jag vet ej om jag skall våga ta dig på allvar. Du talar så ytterst förryckt och besynnerligt, tvetydigt, oklart och dunkelt.

Hamlet Jag älskar dig nog, min Ofelia. Tag här denna ring som ett tecken därpå. Låt ej någon man någonsin se den, ej ens din bror Lars eller din gamle fader. Jag lovar dig hemligt: när jag en dag blir krönt som konung blir du Danmarks och Nordens, min och all världens bejublade älskade drottning. Men förr'n jag blir konung så skall vi ej tala om denna sak mera, ty situationen just nu är betänklig och allvarsam för att ej säga rätt kritisk. Ty jag och den nidingen där, farbror Fingal, befinner oss i blodigt krig med varandra. Så länge han lever kan jag icke älska dig öppet, ty i politik har ej kärleken alls någon talan. Ty maktspelet om politiken är det som är längst bort från kärleken av allting i denna värld. Politiken är döden, i motsats till kärleken, som är det samma som livet. Och kärleken har ingen makt. Den har aldrig i evighet haft någon makt. Endast hatet och döden har makt. Därför har inte kärleken

något att göra i spelet emellan kung Fingal den stygge och mig. Förrän maktspelen om politiken är över kan vi icke älska varandra. Men efteråt, lovar jag, skall vi dess mera i evighet älska varandra.

Sylvester Säg, Hamlet, vad pratar ni om, du och jungfru Ofelia?

Hamlet Vi pratar om vädret. Vi pratar blott munväder. Med andra ord: för att komma till saken: för att säga sanningen: vi pratar skit.

Gertrud (till Fingal) Är dessa ungdomar inte ett utomordentligt förtjusande par?

Fingal Jo, men det ryggas ej mitt ytterst fasta beslut.

Gertrud Ack, sänd icke min son till det gråa barbariska England, min make!

Fingal Jo, han skall till England, ty han är en dåre och som sådan farlig för omgivningen. En tids vistelse i fjärran främmande länder skall kanske ge honom förnuftet tillbaka. Det är, o min Gertrud, för allas vårt bästa. I England har de mycket kvalificerade sjukhus med nya speciella kliniker för just så ovanliga svåra fall som vår son Hamlets.

Gertrud De skall kanske blott göra honom mer skada än nytta.

Fingal Jag lovar dig: han kan där få den behandling som krävs. Om han där blir besvärlig så kan han hanteras.

Gertrud Ofelia kommer ej att kunna bära det.

Fingal Kärningrams! Fruntimmerspladder! En kvinna som icke kan bära vad mannen kan bära är ej mycket värd. Om Ofelia är värd vår son Hamlet så tål hon att uthärda en liten skilsmässa från honom på en kort tid.

Gertrud Du är fjärran, kung Fingal, från kunskapen om hur en sann kvinnas hjärta fungerar.

Hamlet Min drottning och fru moder, vad tycker ni om pjäsen?

Gertrud Kungen är förbryllad.

Hamlet Har han anledning att vara det?

Fingal Du känner väl till pjäsen, Hamlet? Där finns ingenting stötande?

Hamlet Vill ni censurera den? Det är för sent nu. Den föreställer verkligheten, och verkligheten har redan gått.

Fingal Den verkar något utmanande mot överheten.

Hamlet Vilken överhet? Det är bara en hertig i Italien det handlar om och hur han mördades och hur hans bror övertog hans hertigtitel och hertiginna efter att ha mördat honom. Allt är inte mer än verklighetstroget.

Fingal Det förefaller obehagligt.

Hamlet Det är obehagligt, farbror. Verkligheten är obehaglig. Vet ni inte det, som är kung över den?

Fingal Därför går vi på teatern för att slippa den och få något bättre att tänka på.

Hamlet Men teatern undervisar folket bättre om verkligheten än vad kungen och regimen gör. Därför finns teatern.

Gertrud Låt dem fortsätta spela nu, så att vi får se hur det slutar.

Hamlet Ni såg redan pantomimen. Pjäsen bara upprepar den men med text, för att göra det hela klarare.

Fingal Jag tycker inte om det.

Sylvester Ni måste inte närvara vid den till slutet, ers majestät, om den inte behagar er.

Fingal Det ser illa ut om jag bryter föreställningen.

Hamlet Varför det?

Gertrud Nu börjar de igen. Sätt er till rätta och tig och lid eller njut och frossa.

kungen (i pjäsen) Så länge nu vi varit lyckligt gifta, att det väl knappast finnes motstycke till vår sällsamma harmoni som kungapar i detta välfärdsmärkta land.

drottningen (i pjäsen) Min make, vi har varit länge lyckligt gifta, och så väl grundmurad verkar vår familjelycka vara, att väl knappast något mer kan hota den.

kungen Dock känner jag av ålderns sting i kroppen, som ej mer är ung och spänstig längre, alltför ofta somnar jag för ingenting och orkar hela tiden sämre stiga upp på morgnarna, då sömnen synes mig en alltmer önskvärd ljuv befrielse från livets krämpor och bekymmer.

drottningen Nej, säg icke så, ty ännu har vi många år framför oss.

kungen Tror du det? Du är då icke realistisk. Tro mig, knappt är jag begravnen, och du finner dig en ny och bättre man, som övertar min roll. Jag vet för väl att jag ej mera duger stort för dig i sängen.

drottningen Det är bara dig jag älskar, och det kan ej finnas någon annan man för mig, ej ens om du för tidigt skulle lämna oss. I döden som i livet skall jag alltid blott tillhöra dig, och aldrig att en annan någonsin ens kunde komma för min tanke. Ej gifte någon om sig om hon inte först tog livet av den förste.

Hamlet (avsides) Det är malört, som bör svida.

kungen Ja, så säger du och tror du nu, men ingenting är mera otillräckligt än människan. Hon lovar dyrt blott för att bryta det och ändra sig, och dagens situation kan nästa dag bli motsatsen och tvinga alla till att byta mening och gå över till den raka motsatsen till vad de tidigare lovat dyrt och heligt.

drottningen Känner du så dåligt mig nu efter alla dessa år? Jag dör då hellre än att tanken skulle komma för mig att jag svek dig.

kungen Säg det igen när jag är död. Nu är jag trött och måste vila. Låta mig slumra till ett ögonblick här i vår vackra trädgård, så att blommornas och trädens ljuva dofter må bereda min ledbrutna värkande lekamen någon lisa. Sedan kan vi återuppta diskussionen.

drottningen Ja, min älskade, du skall få all den lisa du begär, och jag skall ömt invagga dig i ljuva drömmar, så att de må vederkvicka dig och ge dig ro, så att du sedan efter skönhetsömmen må hurtigt stiga upp som en ny människa igen och redo för regeringens bekymmersamma plikter.

kungen Ja, min vän, blott litet sömn, och allt blir bra. *(lägger sig bekvämt på en bänk för att vila. Drottningen kysser ett finger och lägger på hans panna och avlägsnar sig ömt och tyst.)*

Hamlet Om hon skulle bryta sina eder nu!

Ofelia Det kan hon väl ej göra.

Gertrud Jag tycker att hon insisterar lite väl ihärdigt.

Fingal Är du säker på att pjäsen ej är kontroversiell?

Hamlet Vill farbror censurera den?

Fingal Det är för sent, men jag är icke helt tillfreds med innehållet.

Hamlet Vänta bara. Det har ej ens börjat ännu.

Fingal Jag hoppas, min son, bara att du ej visar oss något som ej är moraliskt uppbyggligt.

Hamlet Min far, jag kan lova dig, att vi har aldrig sett någonting mera moraliskt hittills.

Gertrud Är det en bedrövlig tragedi?

Hamlet Det är en bagatell och egentligen blott en moralitet. Ni får se.

Gertrud (till Fingal) Jag tror nog vi kan stanna kvar till slutet.

Fingal Om du säger så. Jag får väl plåga mig igenom den.

Hamlet Här kommer nu peripetin. Pass på! Nu kommer det att hända saker!

Fingal Peripeti? Vad säger han?

Hamlet Dramats vändpunkt, farbror, krisen, den förlösande och utlösande faktorn, som bestämmer skeppets kurs mot oundvikligt skeppsbrott.

Fingal Jag hade föredragit något lättare med lyckligt slut.

Hamlet Du är en komediant.

Gertrud Fingal tyckte aldrig om det pretentiösa.

Hamlet Varför gjorde han sig då till kung?

Sylvester Till saken, kära vänner. Ni stör pjäsen med ert prat, och vi vill se hur det skall gå.

Hamlet Du är just den publik som varje skådespelartrupp mest önskar sig: blott ivrig att få veta hur det går, helt glömsk av illusionerna, kulisserna, fadäserna och all kritik.

Gertrud Var tysta nu. Sylvester har rätt.

Hamlet Här kommer han, vår hjälte.

Lucianus (i pjäsen) Nu är rätta tillfället. Nu kan jag obemärkt infria alla mina önskningar. Vår gode kung har sopat färdigt, han är gammal och vill bara lägga av, så jag gör honom blott en tjänst om jag ger honom respass och påskyndar hans sorti. *(tar fram en liten flaska och håller gift i den sovande kungens öron)* Så mycket yngre som jag är har jag all rätt i världen att ta över allt vad han ej längre orkar med och blott vill slippa.

Hamlet Han förgiftar honom. Så lär det ha hänt i verkligheten. Det var i Wien, familjen var Gonzago. Nu ska ni få se hur han förför den glada änkan och för henne villigt in i nästa äktenskap.

Ofelia Kungen har rest sig. Han är upprörd.

Hamlet Vad kan ha upprört honom?

Gertrud Hur är det, älskling?

Fingal (tar sig för pannan, torkar bort någon kallsveitt) Jag står inte ut! Tänd ljus! Jag måste ut! *(störtar ut)*

Sylvester Bryt föreställningen! Tänd alla ljusen!

*(Alla blir upprörda, och hela hovet bryter upp efter kungen under omfattande turbulens.
Bara Hamlet och Hubert blir kvar.)*

Hamlet Vad säger du om det?

Hubert Effekten blev något starkare än vad någon hade trott.

Hamlet Han kunde icke dölja det. Spöket hade rätt. Vi kan ej mera tvivla på det minsta knyst som andevärlden vågar påminna oss om sin existens med.

Hubert Men nu vet kungen att du vet.

Hamlet Jag vet. Och det känns väldigt skönt. Nu är han inte längre ensam om sin hemlighet. Och tror du drottningen begriper något?

Hubert Kvinnor kan man aldrig rätt begripa vad de begriper.

Hamlet Ack, hur rätt du har. De tänker på ett annat sätt men kan just därför ofta begripa mer än män begriper.

Hubert Här kommer Rosencrantz och Guildenstern.

Hamlet Min farbror konungens lojala instrument. Vad skall de tuta i mig nu? Måhända de vill be mig att be konungen om ursäkt. Kungen kan ju inte bedja den han mördade om ursäkt längre.

Rosencrantz Prins Hamlet, ett ord med er, jag ber.

Hamlet Ni kommer väl från kungen? Mår han illa?

Guildenstern Min prins, han lider svårt av upprördhet som taktlöst förorsakats honom av er illa valda pjäs.

Hamlet Så mår han alltså illa?

Rosencrantz Milt sagt, ja.

Hamlet Och vad kan jag då göra? Mår han inte väl så är det väl en doktor han behöver.

Guildenstern Det är inte han som sänt oss till er utan er fru moder.

Hamlet Mår hon också illa?

Rosencrantz Hamlet, ni har i afton med er föreställning vållat stor skandal i hela hovet. Djupast drabbad av er taktlöshet är drottningen er moder.

Hamlet Jag har alltid kunnat hålla takten. Det är andra som ibland har skenat och glömt bort sig och förhastat sig i äktenskapliga och politiska intriger.

Guildenstern Det är väl det er mor vill tala med er om.

Hamlet Hälsa henne att jag kommer. Är hon arg på mig?

Rosencrantz Nej, blott förvånad men även uppfylld av beundran.

Hamlet Tänka sig! Jag har gjort intryck på min moder! Och jag som trodde att hon var fullkomligt hjärntvättad av den som tog ifrån henne hennes änkedom.

Guildenstern Hon är er moder, och glöm aldrig, prins Hamlet, att genom kungens egen proklamering är ni enda tänkbara arvtagaren till Danmarks tron.

Hamlet Ni påminner ju mig ständigt därom. Hur skulle jag kunna glömma det då? Men här är skådespelarna med sin ledare Sylvester. Jag måste avsluta mitt spel med dem. Hälsa mamma att jag kommer genast.

Rosencrantz Vi hoppas därmed alla missförstånd och spänningar emellan er och hovet skall försvinna.

Hamlet Det finns mycket kvar att göra. – Sylvester, tack för att ni så väl har tagit hand om våra kära skådespelare.

Sylvester Prins Hamlet, er moder väntar på er. synnerligen orolig för er skull.

Hamlet Har jag en mor? Det var nyheter det, får jag säga!

Sylvester Har ej varje mänska en moder?

Hamlet Förvisso, jag trodde att jag blivit född utan moder.

Sylvester Och vem skulle då väl ha fött dig?

Hamlet Ett fruktträd. En värpande höna. Ett lik, som när solen belyst det kläckt mig ur det ruttnande köttet i stället för maskar.

Sylvester Bege er nu upp till er moder. Hon väntar.

Hamlet Jag går, käre havsfiskförsäljare.

Sylvester Är jag en havsfiskförsäljare?

Hamlet Nej, du är endast en fiskare.

Sylvester Icke är jag någon sådan, min prins.

Hamlet Då kan jag endast önska att du dock åtminstone är lika ärlig som fattige trägne och kämpande fiskaren.

Sylvester Ärlig? Är fiskare ärliga?

Hamlet Ärlig, o gubbe, är i denna värld endast en man på trettio tusen.

Sylvester Ja, det är nog sant.

Hamlet Ty om solen flinkt kläcker fram maskar ur likgiltiga och fromt liknöjda lik – säg, o herre, ni har väl en dotter?

Sylvester Förvisso.

Hamlet Se till att hon ej går i solen, ty solen kan nå henne, vidbränna henne och kläcka fram människomaskar ur hennes bedrövliga liknöjda kött. Men det sägs att befruktning är blott en välsignelse – dock ej en sådan befruktning som er liksom kolika dotter kan drabbas av.

Sylvester Kolik?

Hamlet Ja, lider hon ej av kolik?

Sylvester Jag förstår inte alls vad ni säger. Vad talar ni om?

Hamlet Vad jag talar? Jag talar blott ord, ord och ord, sån't som människor talar i onödan.

Sylvester Skynda er nu till er moder som väntar med synnerlig oro för er skull.

Hamlet Tack, det vet jag redan. Något annat nytt, förrän jag hastar till min så kallade moder?

Sylvester Teatern denna afton tog en något överraskande vändning.

Hamlet Hur så?

Sylvester Jag måste delge mina iakttagelser. – då spelet övergick från scenen till publiken. Jag har aldrig förr sett något liknande. Det var en synnerligen effektiv teatereffekt.

Hamlet Det gläder mig att någon kunde uppskatta det. Tyvärr var kungen inte lika glad.

Sylvester Ingen var glad. Alla var chockerade och bestörta.

Hamlet Minsann! Det menar du inte?

Sylvester Jo, det menar jag i högsta grad.

Hamlet Det var inte meningen. Det skall ni veta.

Sylvester Det hoppas jag verkligen.

Hamlet Det var bara meningen att skrämma kungen.

Sylvester Det lyckades ni med ordentligt. Men vad var det då som skrämde honom?

Hamlet Det förstår ni inte?

Sylvester Jag tror knappast han förstod det själv ens.

Hamlet Jodå, han förstod det alltför väl.

Sylvester I så fall kan ingen förstå vad det var han förstod.

Hamlet Utom vi som förstod.

Sylvester Jag fattar ingenting.

Hamlet Det är lika bra. Fortsätt med det, Sylvester, så blir du lycklig. Gå nu till mamma och lugna henne och säg, att jag inte är fullt så galen som jag ser ut.

Sylvester Det kommer knappast att lugna henne.

Hamlet Vänta bara tills jag skakar om henne. Sedan är hon rörd för evigt.

Sylvester Era spetsfundigheter övergår allas förstånd och kanske även ert eget.

Hamlet Jag vet för mycket, Sylvester. Det är enda felet med mig. Gå nu till mamma och förbered henne, så att hon vet att hon bara har det värsta att vänta av mig.

Sylvester Jag skall göra mitt bästa för att varna henne. (går)

Hamlet Nu är den timme inne, när de värsta andarna är framme för att plåga världen med sin överlägsenhet mot allting dödligt, som i hjälplöshet för ojämn kamp mot ödets outrannsakliga intriger, som aldrig någon dödlig kan begripa något av, förrän det är för sent, och hon själv övergår till gåtfullhetens mystiska odödlighet. Måhända lurar än min far i faggorna, när så hans ande manats fram av plågat samvetes förtvivlans skri av ångest över brott som aldrig kunnat sonas men som ännu är opreskriberat in flagrantia. Det känns som om det är hans timme nu, hans sannings ögonblick, när till och med hans son nu äntligen har blivit övertygad om det stora brottets verklighet och saken kan nå fram till rättvisans olidligt långsamma men ohejdbara kvarnar. Far, vad skall jag säga till min moder, hur skall jag förhålla mig till henne? Som en son eller som en rättvis domare? Jag är rädd att jag ej kan undvika vare sig det ena eller det andra, och i kombination kan det bli fruktansvärt för henne. (går)

Scen 3.

Fingal Vi går inte säkra för honom. Han kan inte hålla på så här nu längre. När som helst kan hans otillförlitlighet på allvar bryta ut i svårare skandaler än vad vi i afton blivit hänsynslöst utsatta för. Han måste bort. Ni får slå följe med honom till England. Jag skall skicka med er brev med instruktioner. Vi har inget val. Nu måste något göras.

Guildenstern Rikets säkerhet går före allting annat.

Fingal Det är vad det gäller. Folket tycker om honom, men efter en teaterföreställning som den här, vars budskap måste komma ut bland enkelt folk i elak ryktesväg, kan detta starta konsekvenser som kan bli oöverskådliga.

Rosencrantz Ni kan fullkomligt lita på oss, ers majestät. Vi är rikets och konungens tjänare, och regeringen vet alltid bäst för ordningen i landet.

Fingal Då är saken klar, och jag kan någorlunda lugna mig. Den rikets fara som nu ohämmad går kring och sprider oro och ger anledning till skadligt prat skall skickas bort från landet, så att det kan få leva, andas och förkovras i god välfärds lugn och ro. Förbered en överfart. Ni har vårt kungliga mandat.

Guildenstern Vi bugar oss.

Rosencrantz Här kommer Sylvester.

Sylvester Min konung, han är på väg till drottningen. Han är på ett betänkligt humör, och han har själv bett mig varna henne. Själv skall jag gömma mig bakom tapeten och övervaka deras samtal, i fall något skulle hända och han skulle gå för långt.

Fingal Det har han redan gjort. Han kommer nu blott ständigt att gå längre.

Sylvester Därför skall jag noga vaka över henne.

Fingal Tack, min gode man. Och rapportera för mig efteråt allt vad som sades.

Sylvester Jag är icke statens främste sekreterare för ingenting – min noggrannhet har aldrig än förnekat sig.

Fingal Det är vi tacksamma för. Utan din betroddhet skulle staten vackla. Lämna mig nu ensam. Jag måste äntligen få meditera något och få någon stund äntligen för mig själv. En kväll som denna kan ge mardrömmar för lång tid framåt om de icke bearbetas och analyseras. Annars kan man börja se i syne saker som de dödliga ej borde se.

Sylvester Vi lämnar er i ro med era böner.

Fingal Tack. (*Alla andra avlägsnar sig.*)

O Gud, vad skall jag ta mig till? Denne Hamlet, min brorson, vet allt om mitt brott. Hamlet måste ur vägen förrän han får folket och rådsmännen med sig. Han måste förgöras, jag måste ta kål på min brorson, liksom jag tog kål på hans fader. Ack, det ena brottet framför det andra; har en gång en man fläckt ner sig med gudlöshet finns sedan ej någon ände och ej någon botten på hans alltmer accelererande bana: hans fall ner i avgrundens alltmera mörknande djup. Jag är hopplöst förlorad, ty jag har försakat min Gud för att vinna en drottning, ett rike och ära och makt. Må den fortsätta spelet som kastat sig in i det. Må leken fortsätta tills Herren äntligen upplöser spänningen med fagra dödens befrielse. Må jag då fortsätta kämpa med ondska för vad jag förvärvat med ondska. Min Hamlet, som jag trodde oskyldig, okunnig och barnsligt harmlös, men som nu har visat sig mer underkunnig om vår politiks underjordiska lönngångar än någon i vår regering, skall skickas till England. Och världen skall tro att han skickas dit för att bli frisk; men i England skall jag styra om att han spårlöst skall tagas av daga. Ett brev skall jag skicka till engelske konungen, och det skall kanske bli äntliga slutet för Hamlet, mitt samvete, och kanske även förhoppningsvis det sista brottet som jag skall behöva begå. Ty mitt samvete måste tas kål på. Så länge det lever så måste jag fortsätta med att försöka att nedtysta det medelst brott.

Men egentligen vill jag ej alls vara ond. Ja, egentligen är jag en god vänlig man innerst inne. Men jag har med tiden alltmer blivit ett ömkligt offer för ondskan. Vad är väl då ondska? Jag vet icke vad ondska är, och det är mitt problem.

Jag har simmat alltför långt från stranden för att mera kunna ta mig hem tillbaka. Jag har själv förbannat mig och kan ej ta förbannelsen tillbaka, då jag själv har fjättrat mig vid resultatet av den, kungariket, makten, rikedomerna och min drottning, som jag tog ifrån en annan, men det värsta är att jag ej längre ensam vet vad jag har gjort, ty nu har min blott alltför kloke och begåvade men hänsynslöse brorson luskat reda på mitt brott, hur kan jag ej begripa, men det är för uppenbart att han av alla människor vet för mycket. Jag kan inte heller ångra något, gjort är gjort och kan ej tas tillbaka, jag får stå mitt kast, och jag kan icke sona något utan att förlora allt och livet, vilket ingen mänska kan gå med på. Det är blott att löpa linan ut och falla eller klara sig, men ödet kommer nu att alltid kalla på mig genom denna fasansfulla överraskande introduktion till påminnelser om mitt brott, som nu ej någonsin skall tystna mer. Vad anar Gertrud, den som jag trots allt har älskat och ej äktade för bara hennes status skull? Hon måste ana mera än vad hon själv vill, ty hon är Hamlets moder och kan ej ta ställning mot sin son, allenast för vad han än tar sig till. Nej, denna nya komplicerade problematik kan icke lösas. Jag kan skicka Hamlet över havet och få honom avklarad i England, men ej någonsin har brotts komplikationer kunnat lösas genom nya brott. Och allra minst har jag mer någon högre instans att kunna vända mig till, religionen är blott skrock och verklighetsflykt och självbedrägerier som mest kvinnor nyttjar för att kunna plåstra om sin svaghet, sådant går jag icke på, så därmed är jag hänvisad allenast till mig själv och ingen

lösning på problemet. Jag kan låta döda Hamlet, men hur skall jag sedan kunna se hans moder drottningen i ögonen? Vad jag än gör, så blir det bara värre. Ack, låt mig åtminstone få meditera. (*går ner på knä vid ett altare för att meditera och synas be. Hamlet kommer förbi, ser honom och drar sitt svärd.*)

Hamlet Där sitter ju konungen, ensam i mörka skymundan och klart mol allena. Nu skulle jag lätt kunna avfärda honom och frälsa vårt rike och rättfärdigt hämnas min fader och låta skön rättvisa högt triumfera! Men vad gör den nidingen? Sitter han ödmjukt och ber? Är han verkligen ångerfull? Ej kan jag döda en sådan. Han kan trots allt än bli en god man; den ondaste niding kan plötsligt bli god, och min farbroders kroppsställning nu tyder faktiskt på att än ett under kan ske. Skall jag döda min farbror precis just när han håller på att bli gudfruktig, ädel och god såsom konung trots allt? Nej, det vore för tragiskt. Jag skall aldrig dumt stå i vägen för eventuella försoningar. Men ingen skulle sakna honom, om jag nu befriade vår värld från honom. Snart skall hela landet tala om teaterföreställningen som väckte kungens osaliga samvete till liv med ramaskrin och fullständig förlust av all förställning och det falska ansiktet, och alla skulle se hans mord som ödets avgörande ingrepp. Ingen skulle motstå mig och rättvisan, och han har själv offentligt nästan skrikit ut sin skuld. Men kan jag döda honom när han ligger så där ömkligt obeväpnad på sitt knä och ber måhända ångerfulla smärtböner? Skulle jag då sända honom in i saligheten när han visar tecken på försoning, ånger och sympatisk brottsmedvetenhet? Nej, låt mig välja ett mer lämpligt ögonblick, när han är full och rumlar, svär och bär sig åt och gör ordentligt bort sig, när han spy och visar sig på nytt som kräk, vilket han är och säkert kommer snart att bli på nytt så snart han glömt sin ånger och sin skrämsel av sitt samvete. Jag kan ej mörda konungen när jag är kallad till min moder. Låt mig höra först vad hon kan ha att säga mig, och kanske jag kan övertyga henne att ta mitt parti mot honom. Kanske vi tillsammans kan få honom och hans uselhet på fall på mera laglig väg. Det vore bäst för landet. Dröj, min klinga, törsta icke efter blod, men var på defensiven endast, ty vi skall ju skickas snart till England. (*går igen*)

Fingal Nej, ej ens meditationer hjälper. Jag blir bara grubbelsjuk som Hamlet. Inga böner, ingen terapi och grubblerimeditation kan hjälpa mig. Jag måste bara vandra vidare på brottets bana linan ut, som jag har börjat. En politiker kan aldrig ändra kurs, därför är han politiker och kan blott klara sig tills han går under, och så slutar samtliga politikerkarriärer utan undantag. De vandrar självmant i en själafälla som berövar dem just deras själ och det så smärtsamt, att det enda de har att se fram emot är den totala dödligheten. Dö då, Fingal, när din brottslighet är färdig, och förbli till dess såsom politiker en outtröttligt verksam brottsling.

Jag ber uppriktigt, jag försöker att nå Herren Gud, men blott ord utan tankar blir allt vad jag lyckas prestera. Jag har försökt döda mitt samvete men endast lyckats att döda min linje med Gud, medan samvetet plågar mig värre än någonsin. Nej, jag är hopplöst förlorad. Jag kan aldrig någonsin åter bli god, förrän på andra sidan om graven, ty jag har med makten som segel begivit mig alltför långt bort ut på havet från stranden för att kunna mer finna vägen tillbaka. Om blott unge Hamlet kom hit och tog livet av kungen förrän dennes ondska tar livet av Danmark!

Scen 4. Drottningens sängkammare.

Sylvester Han är på väg. var inte rädd, min drottning, ni har ingenting att frukta, ty jag ämnar gömma mig bakom tapeten och där övervaka allt som händer mellan er och höra varje ord.

Gertrud Och ämnar du då sedan rapportera allt till kungen?

Sylvester Naturligtvis. Det är ju icke blott i kungens men i statens säkerhets intresse.

Gertrud Jag har hört att han skall skicka Hamlet på semester.

Sylvester Ja, till England, på ett diplomatiskt uppdrag. Så kan han få hälsosam distans till både Danmark, sin familj och sina grubblerier. Det är säkert den mest välgörande kur och medicin som kronprinsen kan undfå.

Gertrud Han är inte sjuk.

Sylvester Men han är lynnig och labil och något ur balans, som den begåvade och överkänslige romantiska natur han är.

Gertrud Och skulle England hjälpa emot sådant?

Sylvester Vi får se.

Gertrud Jag tror snarare det kan förvärra hans temperament och känslööverdrifter, ty i England är folk galnare än här.

Sylvester Ack, det har även jag hört sägas, men så är det nu bestämt.

Gertrud Jag tror ej kungen riktigt vet vad han vill göra.

Sylvester Han är staten, och vad staten gör är alltid bäst.

Gertrud Tills konsekvensen blir revolution, och då är det för sent att ångra sig och ändra politiken.

Sylvester Då är jag ej längre med.

Gertrud Var ej för säker.

Hamlet (utanför) Mor! Jag kommer!

Sylvester Han kommer.

Gertrud Göm er genast. Han får ej på något villkor ana att ni finns i rummet.

Sylvester Jag ska vara tystare än någon mus.

Gertrud Det är det enda säkra för er själv, ty nu är alla upprörda och han nog mest av alla, om jag känner honom rätt. (*Sylvester hinner precis gömma sig innan Hamlet kommer in.*)

Hamlet Vad vill du, mor?

Gertrud Min son, du har upprört din fader och konung.

Hamlet Min mor, du har upprört min fader och konung.

Gertrud O Hamlet, jag orkar ej höra på dumheter nu. Säg mig nu: varför bär du dig så ytterst dumt åt?

Hamlet Och varför bär du dig så ytterst fördärvligt åt?

Gertrud Talar man så till sin moder?

Hamlet Och handlar man så mot sin make och konung?

Gertrud Du stinger mig såsom en orm!

Hamlet Men jag har inget gift. Den som stinger med gift är du själv.

Gertrud Har du glömt vem jag är?

Hamlet Nej, tyvärr har jag ej lyckats glömma att du ej är hustru till din egen make men till hans beklaglige make. Tyvärr har jag ej lyckats glömma att du är den kvinna som fött mig.

Gertrud Säg, varför är du så förryckt, hätsk och hetsig? Och varför tilltalar du din egen moder så hårt?

Hamlet För att hon ej förstår varför Hamlet tilltalar sin moder så hårt. För att hon icke vet vad hon gör. För att hon icke känner den man som hon gift sig med. Därför att hon är en stackars förstockad och dåraktig toka, som icke ens ser vad som händer omkring henne! Har hon ej sett ormens huggtand, skorpiontaggen, getingens giftiga gadd? Har hon ej sett i ögonen det falska getingskorpionhuggormsmonster som hon låtit sluka sin make och sett hans grällt gulsvarta röv och hans slemmiga ormsvans, som stinger blott för att fördärva och mörda? Är hon så förbannat döv, stockblind och död i sin hjärna att hon icke ser den förbannade mördare, mänskoförgörare, konungadråpare, som hon varje natt nu i månader legat till sängs med?

Gertrud (bleknar) Käraste son, jag förstår icke alls vad du talar om

Sylvester (bakom draperiet) Om denne svårt rasande prins fritt får härja tar han död på alla i slottet, på kungen, på mig, och på sin egen moder. Skall jag rådligt kalla på hjälp? Nej, ännu har han icke gjort skada. Han har endast syndat i ord. Han må fortsätta tala, och jag må tills vidare fortsätta lyssna.

Hamlet Förbannade moder! Förbannade kvinna! Din häxa, din kossa, ragata och skräcködlar! Din gamla usla blodsugande äckliga gamla vampyr! Om blott varje son talade så till sin moder, och varje man talade så till sin hustru! Det skulle blott göra det galna perversa förhatliga apsläktet som kallas fruntimmer gott! Finns det i denna värld någon gift man som ej blivit smittad av hustruns förfärliga fruntimmersgalenskap och blivit slav under fruntimmers skändliga vilja och skökoförtryck? Det finns intet gott i någon kvinna. Allt vad kvinnan är, vill och gör är förbannat. Det fanns ingen orm uti paradislustgården utom den fnaskiga kvinnan.

Gertrud O son! Ha förbarmande med mig! Jag har ju i smärta och kval utan ände och i ändlös kärlek dock givit dig livet!

Hamlet Du gav mig mitt liv, men min far tog du livet av!

Gertrud Skona mig, älskade son! Du tar livet av mig! Jag är endast en värnlös och olycklig kvinna!

Hamlet Jag skall icke skona dig förrän du skådat dig själv i din hela förskräckliga tragiska livssituation! Icke förr än du sett hela sanningen slutar jag att bombardera dig med mina muntliga giftdolkar, som dock gör nytta allenast, som allt ont i världen!

Gertrud Ack, döda mig, son, om du vill, men gör det då nu genast! Se! Här är det modersbröst som gav dig livet! (*öppnar sitt sköte och visar sitt bröst*) Beröva det livet som gav dig ditt liv!

Hamlet Var ej fånig, förbannade kvinna, och visa ej din nakna skamlösa skändlighet ohöljd i hela dess avskyvärdhet! Ty då visar jag dig blott vad värre är: Guds hela eviga nakna förbannelse av kvinnosläktet! Det finns ingen mor som ej lärt sina söner att hata allt vad kvinnor heter, med sitt usla dåliga svarta exempel. Det finns ingen mor, och det finns inga av kvinnor sorgligt fördärvade och korrumperade fäder, som kan fostra barn. Endast barnen kan uppfostra fäderna. Ty för vart år som en mänska blir äldre, dess mera behöver hon tuktas och uppfostras, agas och bindas, ty för varje år blir hon mer oregerlig. Blott den som ej umgås med fruntimmersruttenhet skall alltid pålitlig vara, ty han skall nog vis och klok vara att hela sitt liv förbli barn.

Du har ej än, förbannade kvinna, förstått vad du gjort. Du vet ej ännu vem du är gift med. Du vet ej ännu hurdan orm du själv gjort dig till i ditt högst sliskiga umgänge med den mest slemmiga giftiga av alla kobror! Men jag skall dra ut dina huggtänder! Jag skall med våld draga ut dem, och ut hela dig ur det paradiset som du fördärvat. Jag skall för all evighet oskadliggöra den smutsiga och bottenlösa pestuppfyllda avgrund som kvinnan i evighet varit för mannen! Sitt ner och ligg still när jag avrättar ditt lömska väsen! Gör ej något motstånd! Förbannad var mänska som någonsin gör något motstånd mot något!

Sylvester (bakom förhänget) Vid djävulens fjädrar, nu kissade jag ner mig! Det här blir blott värre och värre!

Gertrud Döda mig, Hamlet! Ja, döda mig genast! Förläng ej din avrättning av mig!

Sylvester Hjälp! Hjälp! Han vill döda sin moder! Hjälp! Hjälp!

Hamlet (lystrar) Hjälpen är här! Drag åt helvete, nidingakonung, din spyfluga, din spionerande spotthöljda dreglande fläsklort, ditt supande as! Nu gav du hals i rätt stund, ty nu är din brorson på rätta humöret att kasta dig ut dit du redan utkastat min fader: till grå evigheten! *(stöter sitt svärd genom draperiet om och om igen, Sylvester har ingen chans, fullträff varje gång. När han faller ut måste Hamlet med fasa inse sitt misstag.)* Ack, oskyldige narr, var det du? Jag var säker på att det var kungen! Där ser man! Det finns inget som man kan vara fullt säker på i detta liv. Allt tar man ständigt miste på. Ständigt begår man på nytt oavsiktliga grova fadäser och misstag, till sorg, ve och elände mest för sig själv. Är han död? Ja, hans hjärta har slutat fungera. Min älskades fader! Förlåt mig! Jag visste ej alls vad jag gjorde. Jag blev då till slut dock en galning trots allt, fast jag blott ville spela och låtsas att vara det. Ädle gråhåriga gamling, du fint silverhuvade gubbe! Förlåt hetsig ungdoms förvillelse, fastän den är oförlåtlig!

Gertrud Vad har du gjort?

Hamlet Vad jag ej ville göra, och det som jag helst ville göra har jag icke gjort. När jag gjorde vad jag ville göra så gjorde jag blott vad jag ej ville göra. En mänska är död. Nå, än sedan? Det dör ett oräkneligt antal av människor var dag, och vi kan inget göra åt saken. Vi kan endast låta dem dö och försöka att dölja det fasliga faktum med att gräva ner fula liken i jorden. Jag dödade narren i tron att det var farbror konungen.

Gertrud Du ville döda din farbror och konung!

Hamlet Förvisso! Vad gör en skorpion i ditt sköte? Vad rätt har en huggorm att leva i min faders hus? Han har mördat din make, min fader och världens mest lysande konung! Han stinger ihjäl vårt välsignade Danmark med gadden, och Danmark blott låter sig stingas ihjäl!

Gertrud Du vet ej vad du säger.

Hamlet Nej, du, mor, vet ej vad du säger, ty du är förgiftad och hjärntvättad av den fördärvliga kobra som stulit vårt lands makt och ära ifrån oss och träget försöker att en gång för alla fördärva allt gott i vårt land! Kära mor, kan du icke förstå vad det är för en make du inlåtit dig med? Kan du icke ens genomskåda det allra högst skrikande självklara bedrägeriet som stulit allt ljus från vår värld? Kan du icke förstå av det skådespel som du just sett, och av de reaktioner som konungen gjorde sig skyldig till, vilken perfekt skurk han är? Kan du blunda inför nakna sanningen?

Gertrud Ack, ve, min son! Du förtar allt mitt ljus i mitt liv!

Hamlet Jag är oskyldig till nakna sanningen. Han, konung Fingal din make, är skyldig allena.

Gertrud Jag kan icke uthärda sanningen, ty jag är kvinna!

Hamlet Du måste. Att du är en kvinna är ej giltig undanflykt.

Gertrud Ve mig, ty jag är en kvinna, det värsta av kreatur. Kvinnan är skön, men all fruntimmersskönhet är bedrägeri blott och djävulens bländverk. Allt kvinnan är är blott död, smuts och vidrighet. Kvinnan är världens och människosläktets förbannelse. Allt som är ont kommer av hennes kärlek. Allt smutsigt, allt fult, allt fördärv, kommer av hennes lyckligtvis dödsdömda allt infekterande fallenhet för kroppsligt umgänge. Ja, Hamlet, jag har besinningslöst älskat din farbroder. Samma fördärvliga kärlek som jag gav din fader och som blev hans död har jag ock givit Fingal. I smuts och i träck och i slemmig och stinkande flytning har vi varje natt dekat ner oss och vältrat oss svinaktigt som andra giftiga paddor. Förbanna mig, Hamlet, och döda mig genast, ty det är jag värd. Om ni män ändå snart kunde utrota från denna värld det förnedrande fruntimmerssläktet! Ty allt ont på jorden finns endast på grund utav kvinnan. Förgör och förskjut varje kvinna på jorden, och världen skall åter en gång, som den var från begynnelsen, varda ett paradiset. Döda mig, Hamlet, och heligt jag lovar och svär inför dig att din farbror då skall återvända från ondskan och fromt abdikera till förmån för dig. Och han skall bli en fader för dig, lika god som din egen, och sona sitt brott i en cell hela livet. Ty jag blott är skyldig till alla hans brott. Det är jag som förhäxat och grymt korruperat hans sinne och gjort honom ond. Min är skulden till allt vad du lidit. Tag livet av mig och ge kvinnan det straff som hon evigt förtjänar!

Ja, käre son Hamlet, du ser här framför dig nu orsaken till allting ruttet i Danmark. Din farbror kung Fingal har ingen makt alls, och han har ingen talan, ty han är en marionettdocka fastbunden vid mina fingrar. Allt ont som han gjort är blott jag ensam skyldig till, ty det är jag som har makten i riket. Jag var det som ormligt förförde hans hjärta och fick det att hata dess broder din far. Det var jag som tog livet av din egen fader, i det att jag gifte mig med honom och därmed gav honom makt. Ty all makt här i världen är kvinnans, och mannen är hopplöst och utsiktslöst maktlös så länge han icke är gift, om han dock även så länge oskyldig är. Ty med makt följer skulden. Det skulden och makten var, som är mitt namn och vartenda gift fruntimmers namn, som tog livet av far din, i det att den nattsvarta lystnaden efter mig, och efter makten och skulden, tog säte i din mörke farbror. Jag ensam är brottslingen, ty min är all världens makt och dess skuld och dess synder. Befria mig, älskade son, från mitt fasliga skändliga brottsliga liv! (*Hamlet tvekar förundrad och bedövd.*) Förbannade son! Varför kommer du hit till mitt eländes boning och tar från mig den lilla frid som jag har? Varför lämnar du mig ej i fred? Kan du ej ta mitt liv, så ta livet åtminstone av farbror Fingal, så någon får plikta för vårt rikets ruttighet! Gå nu, försvinn! Jag vill vara allena med min digra skam! Jag vill ej veta av någon människa, ty alla människor är grymma och helt hänsynslösa mot mig, stackars skändade kvinna, och grymmast av alla är du, din förbannade orm som jag närt vid min barm, som så skoningslöst blottar för mig höjden av alla fador och avskyvärdheter: den evigt förbannade sanningen! Lämna mig ensam, min son! Jag vill leva och dö isolerad och ensam med min skam och vanära, ty det finns ej någon Gud för oss kvinnor. För oss finns blott lidandets Gud, som de otäcka männen gör allt för att pina och misshandla och göra slut på. Det finns ingen stark, god och mäktig och rättfärdig Gud för oss kvinnor. Det finns blott en lidande, maktlös och rättlös och svag usel vämjelig Gud, som går tiggande trasklädd och barfota och döms till döden av maktgalna männen för dagdriveri. Jag förbannar var man i vår

värld, ty det finns ingen man som är mer god än ond. Och ju mer mannen anstränger sig och försöker att vara blott god, desto ondare blir han, ty så är varenda förbannade mansperson funtad.

Hamlet Förbannade kvinna, du kan icke hölja din skuld och din skam med din sorg och din synd. Du kan ej hölja mörker i mörker, du kan icke släcka ditt mörker. Blott ljuset kan släckas, och kvinnan är synden som släcker det, och denna usla gemena förbannade kvinna är du, som försöker att undgå och fegt bortförklara din kvinnliga svaghet och svarta förbannelse! Du söker bortse från att du är kvinna, men det är omöjligt. Ej någon kan undvika döden, och ej någon kvinna kan undvika sin egen evigt förbannade kvinnlighet. Jag är dig skyldig blott en enda sak, och det är mitt av ödet fördärvade liv, som jag ger förrän du lyckas få någon bot för din kvinnlighet. Du har själv namngivit dig som den skyldiga till varje brott som på senare tid har begåtts här i Danmark, och rättmätigt har du påtagit dig skulden. Förvisso, blott du är den skyldiga! Kvinnan blott bär hela skulden för allt ont i världen! Ditt köttsliga liv med två härliga män har fördärvat dem bägge och Danmark och världen och mördat den bästa av män! Må du sona ditt evigt fördömda osaliga skändliga stinkande brott!

(drar sitt svärd på nytt och avancerar hotande mot modern, som obevekligt möter honom med blicken utan att svikta det minsta. Plötsligt kommer Hamlet av sig totalt, tappar svärdet och ryggar tillbaka inför faderns vålnad, som plötsligt återkommit.)

Ack, fader, är du åter här? Är du här för att banna mig, straffa mig och ge mig prygel för mitt blott rättmätiga handlingssätt mot min förblindade moder? Skall du taga mig med dig ner till ditt Dödsrike nu, som jag redan så länge har åtrått och varmt längtat efter?

Gertrud Min son, du är galen, ack, galen, förvisso helt galen! *(får tårar i ögonen)*

Vålnaden Min son! Jag är här blott att hindra dig från att bli galen på allvar och göra en dumhet. Tag nu ditt förnuft och ditt lugn och din sinnesnärvaro till fånga och rasa ej meningslöst mer mot din skuldlösa mor, ty hon är blott en oskyldig kvinna som alla oskyldiga kvinnor. Det finns inga skyldiga kvinnor, ty fruntimrens menlösa flyktighets släkte är aldrig helt medvetna om vad de gör. De är oskyldiga såsom djur, såsom rådjur och grävlingar och nyckelpigor. Var nu mot din mor som det tillbörligt är för en god son att vara mot sin äkta mor. Var väl medveten om att du är hennes kött, hennes blod, hennes ägodel och hennes allt för all tid som hon lever, hur litet hon än må betyda för dig.

Gertrud Ack, min Hamlet, vad stirrar du på så förskräckligt och fasansfullt vettskrämt? Vad får dina ögon att darra och vinda av skräck? Ack, vad skådar de i tomma luften, så blinda som glasögon men ack så fruktansvärt seende samtidigt!

Hamlet Ser du ej, moder, fantomen som står så beskyddande där vid din säng, vid din sida? Ack, ser du ej mannen, din mördade och övergivna förkastade make, min köttslige och ende fader? Mor, ser du ej rustningen, blänkande, skinande, glänsande såsom polerat rent guld? Ser du icke hans väldiga blytungta svärd, som blott han kunde svinga, och hjälmen med vingarna som var hans älsklingshjälm och som begravdes med honom? Han står där livslevande framför dig, men, ack, du stackars förblindade kvinna, du ser honom inte! Kan du icke ens höra rösten, den ljuva välsignade varmt oceandjupa basen, den stämman som ingen röst är mera faderlig än? O du vettlösa själlösa blindfödda kvinnovidunder med sågspån och tomhet blott som enda hjärnsubstans! Se! Nu går gengångarn bort genom rummet mot fönstret! Nu kliver han ut och försvinner bland stjärnorna! Moder, jag är icke galen, jag ser ej i

syne! Det är endast du som är galen, emedan du icke är galen och ej ser i syne! Min moder! Vad skall männen göra med hjärtlösa osynska stockdumma stycken som du? (*faller ner vid hennes sida på hennes klänning som släpar utanför sängen och torkar gråtande ansiktets tårar på dess mjuka tyg, medan hon är mer förvissad än någonsin om att han är från sina sinnen och bara blir mera så hela tiden.*)

Ack, kära moder, förlåt din förtappade sons hårda grymma omänskliga vrede och gudlösa ord! Hur omänsklig en mor än må vara, så har ingen son rätt att gudlöst förbanna sin moder. O mor, du har all rätt i världen att plåga, förkasta och illa behandla din son, men förbannad den son som är så ytterst fjärrad från Gud att han det allra minsta förgår sig mot sin egen livmoder, sin egen modersmjölk, själva den kärlek som gett honom livet! Förlåt, o min moder, din sons oförlåtliga hårda och djävulska ord och hans sinnesförvirrade vrede! Ej någonsin har någon människa rätt att bli arg och ge vreden fritt utlopp. Ty vrede är vansinne och därtill det enda vansinne som existerar och som är av ondo. Förlåt mig, o moder. Nej, mamma, du får ej förlåta mig. Hör! Jag förbjuder dig strängt att förlåta mig, ty vad jag sagt kan ej Gud själv förlåta. Men hör blott mitt ord, och förnim med ditt nådiga öra att sonen din ber om förlåtelse. Han är ej värd att förlåta och får ej förlåtas. Han ber dig blott uppfatta att han är ångerfull. Ej vill jag dig något illa. Det är endast slusken och mördaren, min farbror Kain, vars i himmelens skyar högt skriande rutenhet jag allra ödmjukast på mina knän ber dig avstå från och icke längre besudla dig med. Ty hans namn är kung Smuts, och han har med sitt namn smutsat ner hela Danmark. O moder, från avgrundens djup ropar din ende son till det hjärta som svartlistat honom som vansinnig. Om det trots allt existerar en son för dig än, hör då hans enda bön: gå ej mera i säng med din djävul till make!

O moder, hur hopplöst och trist, mörkt och dystert och svart är ej livet! Hur fyllt av förtvivlan som aldrig tar slut, och så gränslöst betungat av evigt och meningslöst lidande! Tror du att Hamlet väl någonsin kommer att finna en hustru och få några barn?

Gertrud Ja, det tror jag, min älskade Hamlet. Jag tror det och spår det, ty samtliga kvinnor är häxor, som alla förnuftiga män är väl medvetna om, och vad kvinnorna spår slår förvisso i framtiden in. Hör min spådom! Det finns ingen fagrare och mera älskvärd och vänlig, mer gränslöst intagande yngling i Norden än du. Ingen kvinna kan någonsin svara dig nej, om du ber henne bli till din hustru. Och den lyckligt lottade son, som din hustru skall föda och som skall bli konung när du själv är borta, skall växa till att bli den rikaste sällaste konung som världsalltet någonsin skådat. Så lyder min kvinnliga spådom, och den skall i Guds namn slå in!

Hamlet Nej, min moder, jag tror icke på dylik spådom. För mig finns ej lycka och kärlek i livet, och aldrig skall jag få en fru, ty så länge du lever skall jag aldrig vara dig otrogen och aldrig blicka åt någon lös lättsinnig hoppa som struntar i vem hon blir gift med så länge hon bara blir gift, och som falskt gör sig till för de ädlaste blott för att få dela med dem den ärbara ställning de har och helst bruka den makt som den ärbara ställningen ger helt allena och göra den stollige maken, som gifter sig med dylikt stycke, till slav och till prydlig men livlös tamburmajor. Nej, endast dig, kära moder, skall jag vara trogen så länge du lever, och aldrig förskjuta dig för någon slinka, som samtliga jungfrur ju är nu för tiden.

Nej, moder, jag vill aldrig skaffa mig hustru och barn och familj och så bidra till världens olyckor. Nej, aldrig att jag vill skapa ett hem och så nära en härd för blott vansinnig

ondska och gränslös sataniskhet! Nej, kära mor, jag förbannar vart hem här i världen! Av hjärtat förbannar jag varje familj som förkovrar sig i denna värld och blott avlar och föder upp smuts, skit och ohyra! Jag har ju sett i min egen familj hur ett hem, dess familjeliv och dess förkovran blott frammanat djävulskap, djävulskap och mera djävulskap! Aldrig skall jag göra min person skyldig till ruttet familjeliv. Tag, mor, din spådom tillbaka!

Gertrud Nu rasar du åter, o Hamlet, du son som nyss var så personlig och äkta! Jag känner ej mera igen dig. Ack, lämna mig, son. Jag är trött, och jag orkar ej längre att uthärda dina i hjärtat djupt skärande ord. Stackars vettvilling, lämna mig ensam, och ta med dig ut det ohyggliga vittnet om brottet du digert begått i din mors egen sängkammare. Du är redig ibland. Ja, jag känner igen i ditt väsen den son som jag avlat och fostrat och älskat, men endast ibland, och blott sällan, och för varje år alltmer sällan. Ack, lämna din moder i fred, du ohygglige son!

Hamlet Vet du om, kära mor, att jag när som helst lämnar mitt land och far långt bort till England?

Gertrud Det känner jag till.

Hamlet Så, farväl då, min moder, tills Danmark får se mig igen. Jag far möjligen redan i morgon.

Gertrud Så far då, min pojke.

Hamlet Adjö då. Jag tar liket med mig. Gud vet att mitt hjärta är oskyldigt till detta brott. Dock är händerna skyldiga, och därför skall Hamlets brottsliga kropp snart få ruttna i graven. Adjö, stackars mor. Jag befriar dig nu från din sons outhärdliga närvaro så att du äntligen får gråta ut all din skam och din skuld i än värre och outhärdligare ensamhet, vilket du, såsom den kvinna du är, liksom samtliga kvinnor i deras morbida begär att få frossa i äckel, mer innerligt längtar till än något annat i livet. Jag önskar dig en bättre natt än du kommer att få. *(tystnar och drar sig ut och släpar det blodiga liket varsamt men mödosamt med sig.)*

Gertrud Så är han då borta, ur denna min kammare och ur mitt liv. Jag skall ej mera se honom, min ende son, innan han far till England, där konungens män herrar Rosenkrantz och Guildenstern skall släcka hans liv medelst list, svek och nedrighet, på helig kunglig befallning. De två ädla herrarna är barndomsvänner till Hamlet, och ändå har de utan tvång och beredvilligt åtagit sig det mot himmelen och mot vår Gud och hans lagar högt skriande uppdraget. Sådan är makten: den har ingen rätt, ingen lag, inget vett, inget samvete. Guds ord är endast en bok som den själviska makten med lätthet och villighet och utan någon betänklighet bränner. Blott ett kan bemästra den djävulska maktens ohyggliga hänsynslöshet, och det är den allt kuvande kärleken, för vilken till och med makten ej kan annat göra än tystna. Jag kunde ha varnat min son för de faror som utlagts att snara hans liv och beröva vår värld dess mest prunkande blomma, men han gav mig ej något tillfälle. Så som han pratade på glömde jag allt det viktiga som jag med nödvändighet hade ämnat och borde ha delgivit honom. Men nu efter allt vad han sade är allt mig fullkomligen likgiltigt. Vad är min son mer än mitt hopplöst dödfödda livs största smärta? Jag äger ej mer någon son, ty jag äger ej mer något jag. Må han resa till England, och må där lugnt inträffa vad som där kommer att inträffa. Fingal och all världens mäns fasansfulla intrigspel har vi stackars kvinnor ej något att göra med. Vi kan blott två våra händer inför männens gräsliga synder. Vi har nog av kvinnliga lidanden, och männen bidrager frivilligt till dem förutan att vi därmed hjälper till extra.

Förgås eller lev, käre Hamlet. Du kommer att leva ändå när du dör, och du kommer att dö lika fullt fast du lever.

Akt IV scen 1.

Fingal (reser sig upp från altaret) Nej, det båtar inte till någonting. Jag blir bara grubbelsjuk som Hamlet och sjunker ner i träsket av mina egna brott och reflektionerna över dem, som bara drar ner mig i meningslös dy. Det är bara att fortsätta som om ingenting hänt och lämna allt bakom sig, gå vidare och lämna nya brott bakom sig, om också de måste genomföras. Här är nu drottningen och mer än vanligt upprörd. Vad har Hamlet sagt till henne? – Gertrud, du verkar alldeles uppriven.

Gertrud Ack, min käre, det är Hamlet som är alldeles uppriven och kan inte längre styra sina egna handlingar. Sylvester gömde ju sig bakom gobelängen för att höra allt vi sade och om nödvändigt skydda mig, men de saker Hamlet sade var alldeles fruktansvärda, Sylvester fick panik och skrek på hjälp, varpå Hamlet utan att ens se honom genomborrar honom med sin värja genom gobelängen!

Fingal Han går då verkligen från klarhet till klarhet fast motsatsen. Är han då fullständigt sinnessjuk?

Gertrud Det är värre än så. Han är förtvivlad och kan inte bärga sig.

Fingal Och Sylvester är död?

Gertrud Och Hamlet gråter över honom, det var oavsiktligt, och nu ångrar han sig som ett styggt och oansvarigt barn.

Fingal Vi måste genast skicka honom bort till England. Det kan inte vänta längre. Vem blir nästa annars? Du eller jag?

Gertrud Ja, han måste få distans till vad han håller på med. Annars drar han alla med oss ner i sin förtvivlans helvete.

Fingal Här kommer Rosencrantz och Guildenstern. Mina herrar, Hamlet har i sinnesförvirring mördat Sylvester, min statsminister. Detta går inte längre. Ni måste redan i morgon fara över med honom till England.

Rosencrantz Vi är alltid redo.

Fingal Breven är redan skrivna, så det är bara att gå ombord.

Gertrud Vilka brev?

Fingal Rekommendationsbrev. Hamlet skickas ju till England för att göra nytta.

Gertrud Bara nytta?

Fingal Ja, vad annars?

Gertrud Med baktanken, förmodar jag, att han sedan stannar där.

Fingal Bara om det blir nödvändigt.

Gertrud Så jag får aldrig mera se honom.

Fingal Gertrud, det är nödvändigt för vår säkerhet och landets säkerhet.

Guildenstern Jag hör honom komma.

Gertrud Jag har sett för mycket av honom. Jag kan inte uthärda att mer se honom just nu. *(drar sig hastigt tillbaka)*

Fingal Det förstår jag mycket väl.

Hamlet (kommer in) Jag ser på era uppsyner att mamma redan varit här och skvallrat. Hon fick förstås bråttom härifrån när hon såg mig komma.

Fingal Hamlet, var är Sylvester?

Hamlet Borta.

Fingal Det vet vi nog. Var har du gömt honom?

Hamlet Jag har inte gömt undan honom. Han bara ligger där.

Fingal Var?

Hamlet Där uppe i en alkov av korridoren. Jag kunde ju inte lämna honom i mammas rum.

Fingal Ditt handlings sätt är oförsvarligt. I obehärskad skenande impulsivitet har du i misstag mördat landets statsminister.

Hamlet Ja, jag önskar att det varit någon annan.

Fingal Vem då?

Hamlet Den som jag avsåg att döda när jag dödade honom.

Fingal (till Rosencrantz och Guildenstern) Gå och hämta liket, men diskret, och lägg det i kapellet. Det här får inte komma ut.

Rosencrantz Lita på oss. *(De går ut.)*

Fingal Hamlet, för att undvika ytterligare skandaler har jag beslutat att du genast avreser till England. Rosencrantz och Guildenstern följer med dig och eskorterar dig i trygghet fram till London, där vissa åligganden väntar dig, som jag hoppas lyckas väl för din egen skull, så att du kommer på bättre tankar och blir en bättre människa. Du behöver få distans till dina problem.

Hamlet Vem behöver inte det? Du är så rörande mån om min säkerhet.

Fingal Jag är ju din farbror och styvfar, och du är landets näste kung. Hela landet är mån om din absoluta säkerhet. Det är bara därför jag skickar iväg dig, så att vi i lugn och ro kan begrava orosmomenten här.

Hamlet Du menar våra minnen. Kan de begravas levande? Kan du bli av med mig så lätt? Tillåt mig att tvivla på det.

Fingal Vad menar du?

Hamlet Det spelar ingen roll. Skicka bort mig bara. Jag behöver kola av en smula, så långt har du rätt.

Fingal Jag önskar dig en lycklig resa och allt gott i England.

Hamlet Som sagt var, din omtanke är rörande. Då är det bäst jag börjar packa mina få pinaler genast. God natt, min moder.

Fingal Fader.

Hamlet Är du icke gift med min fru moder? Och är äkta makar ej i äktenskapet som ett enda kött tillsammans? Således är du min moder. God natt. *(går)*

Fingal Han bara driver med oss, men det är omöjligt att utranssaka om han menar allvar, om han vet för mycket, vad han menar eller vad han har för avsikter i längden. Därför är han farlig. England, fräls mig från min mardröm! Bara du kan göra det, och jag har skrivit kungliga befallningar därom. Om bara den intrigen går igenom kan jag kanske sedan börja leva och få frid förrän jag dör. *(retirerar)*

Scen 2.

Hamlet Vad är det för en armé som passerar här?
soldat Det är unge Fortinbras här på väg mot Polen.
Hamlet Har kungen gett honom tillåtelse att marschera genom Danmark?
soldat Ja, allt för fredens skull.
Hamlet För att Fortinbras skall kunna föra krig i Polen?
soldat Så verkar det.
Hamlet Låt mig tala med honom.
Rosencrantz Min prins, vi måste vidare.
Hamlet Gå före, ni. Jag kommer efter.
Fortinbras (uppträder) Hamlet, prins av Danmark, son till den jag respekterat mest som krigare i livet, vilken ära att få träffas.
Hamlet Jag förstår att du har slutit fred med Danmark för att desto lättare få kunna föra krig i Polen, fastän du egentligen har större gräl med Danmark än med Polen.
Fortinbras Din faders död försonade mig med hans minne. Du är den som borde vara konung som hans son. Jag fann hans besynnerliga avsked något skumt, något luktade politiskt illa, och jag skulle aldrig lita på din farbror, varken såsom släkting eller kung. Något säger mig att du har blivit förfördelad. Därför ville jag ej starta nya krig med Danmark, då ditt läge ingav mig respekt för dig som för din fader.
Hamlet Du tycks ha ett skarpt politiskt väderkorn. Man kallar det intuition.
Fortinbras Jag tror att vi förstår varandra. Vart är du väg?
Hamlet Jag eskorteras av min farbrors politruker till ett ärende i England, men jag tror nog farbror önskar att jag stannar där och helst som lik.
Fortinbras Det tror jag också. Var ej likgiltig men vaksam, och tag reda på om dina hovmän möjligen har med sig fullmaktsbrev från kungen. Tag i så fall reda på vad de kan innehålla och agera sedan eter vad som blir nödvändigt.
Hamlet Vi skall ses igen som bröder.
Fortinbras Ja, det hoppas jag och ser vi fram emot. Det gläder mig att vi har träffats, res försiktigt och tag inga risker. Jag vill se dig nästa gång fortfarande i livet.
Hamlet Sammanledes. Lycka till med kriget. (*Fortinbras utgår.*)
Krig och politik, intriger och manövrer, vilken usel värld av bara skurkstreck, egoism och hänsynslöshet. Endast jag är passiv som ej har agerat ännu fastän fallet med min faders mord står klart utom allt tvivel, men i stället för att ha ställt kungamördaren till svars försöker han bli av med mig och troligen igenom lömskaste intrigspel. Nå, Fortinbras är mitt vittne och har sett situationen. Vi får ta den som den kommer och agera därefter och sedan, när vi kommer hem till Danmark, äntligen få någon ordning på den uteblivna rättvisan i världen. (*går*)

Scen 3.

Fingal Jag litar på er att så fort han är död jag får veta det så snabbt som möjligt. Dröj icke i England när uppdraget slutförts med gott resultat, utan skynda er hem, så jag så snart som möjligt får vila vid tanken att Hamlet, mitt livs plågoande, äntligen är död och förpassad ur världen och glömd av den för evig framtid.

Rosencrantz och Guildenstern Herre, vi lyder er blint, ty det finns endast en lag i Danmark, och det är den kungliga maktens.

Fingal (för sig) England, kurera hans rasande för staten farliga galenskap!

Hubert (med Hamlet) Jag fruktar att det endast väntar er djävulskap på denna resa.

Hamlet Jag vet att blott djävulskap väntar mig, och därför kan jag ej frukta det. Men, trogne vän, vännen Sylvester har lämnat i arv åt mig ett dåligt samvete för stackars kyska Ofelias skull. Högt jag önskar att jag kunde stanna hos henne och blidka den plågende sorg som med nödvändighet måste bli hennes lott. Jag har ej sett en skymt av den dygdiga, sedan den tragiska nyheten blev allmänt känd.

Hubert Är det ej just Ofelia som står där på stranden i vitt?

Hamlet Jo, det är det.

Hubert Det tycks mig att hon står och gråter med näsduk vid kinden.

Hamlet Då sörjer hon mig som sin fader och saknade bortreste broder. Ack, Hubert! Giv den stackars flickan en broders och faders och barndomsväns tröst, ty allt sådant berövar jag henne med denna min föga frivilliga avresa. Giv henne skydd för min farbror och allt ont i världen tills jag kommer åter. Jag kommer att oroa mig hela tiden för henne när jag är på irrfärd.

Hubert Som vi, dina vänner, skall oroa oss över dig hela tiden tills du är tillbaka. Ack, lova mig, Hamlet, att komma tillbaka.

Hamlet Så länge jag lever skall jag vara säker på att säkert komma tillbaka till dig och Ofelia, den skuldlösa, given ett orättvist namn av en okunnig fader.

Hubert Du får icke dö. Lova även att du icke dör medan du är i avlägsna länder och på fjärran hav.

Hamlet Nej, det kan jag ej lova, ty döden vet människan ingenting om, och vi är bara människor. När döden kommer, så kommer han alltid vid olämplig, oförutsedd och högst ogynnsam tidpunkt, och det alltid fastän han är så totalt ovälkommen som någon kan vara. Du får ej begära för mycket och icke förleda mig till att ge löften som jag ej kan hålla. Farväl, och ta hand om Ofelia, den bräckliga sårbara utsatta allvarligt skadade lilla försvarslösa snörena varelsen, som Hamlet olyckligt älskar och skall vara fäst vid så länge han lever.

Hubert Jag skall noggrant upprepa för henne varje ditt ord.

Hamlet Och lägg ej i min mun ord som jag ej har sagt. Du får aldrig besudla den flickan med lögn eller falsk illusion.

Hubert Som du vill.

Hamlet Gyllenstjärna och Rosencrantz väntar att få mig ombord.

Och de bjöd som kamrater farväl till varandra och tryckte varandras varmt hjärtliga händer en sista gång. Snabbt klev så Hamlet ombord. Skeppet lät sina segel stolt fyllas av

vinden. Snart gled skeppet bort från det olyckligt handhavda Danmark med den enda kraft som alls kunde få Danmark på fötter igen. Och det enda hopp som fanns för Danmark blev bortfört emedan han ansågs som tokig, och såsom den galning man dömt honom vara så skulle han avlivas utan att lämna åt okunnig eftervärld ett enda spår av ett hjärnspöke av dåligt samvete. Men världens önskningar kommer ju alltid på skam. Hamlet fann av en tillfällighet i kabyssen i Rosencrantz' säck det förträffliga brev som kung Fingal författat till kungen av England som löd:

Scen 4. Hamlet i kabyssen

Hamlet (läser ett hemligt brev) "Käre frände, jag skickar till dig trenne män varav två är de trogna förträffliga tjänarna Rosenkrans och Gyllenstjärna. Den tredje är min skräckinjagande våldsamme rasande brorson prins Hamlet, som hotat sin moder till livet, som öppet försökt att ta livet av mig, och som utgör en fara för Danmark. Han är en för oss alla livsfarlig upprorsman, som lömskt maskerar sin illvilja, sitt onda uppsåt, sitt hat och sin blodtörst i väl spelad dårskap. Jag kan inte taga hans liv här i Danmark, ty det skulle leda till uppror bland folket, ty det finns tyvärr mycket dåraktigt folk här i landet som hatar sin konung och älskar den sinnesförvirrade Hamlet. Och därför jag ber dig att oförmärkt taga hans liv i ditt England, där mycket kan ske utan att någon märker det. Fräls arma Danmark från missdådaren, som har mördat min bästa minister bland annat, och din kusin Fingal skall vara dig tacksam i all tid och evinnerligen. Min brorsons två väktare, Rosenkrans och Gyllenstjärna, dock, ber jag dig vänligt traktera som de två högst lovvärda herrar de äro."

Så slutade brevet. Då gick Hamlet ut ur kabyssen och upp på det hala stormpiskade däck och lät stormens regn piska sönder hans ansikte, medan han talade:

Hamlet (ser upp) Ve över mänskorna som producerar så djävulska huggormar som denne Fingal! Förbannat är människosläktet som brukar det ord, som Gud givit dem, endast till djävulskap, rackartyg, ondska, fördärv, mord, förtal och den lömskaste rutenhet! Ve och förbannelse över vart människohuvud som någonsin sett detta liv! Ve den mänska som vågar att visa barmhärtighet mot någon medmänska! Ve var och en som kan uthärda, älska och känna med det ignoranta förruttnade svarta förbannade människosläktet! Det finns inget gott i den svarta förtappade människan. Hon är ett djur blott, ett offer för sina förryckta passioner, ett vettlöst i smuts nesligt vältrande svin som ej skyr någon grymhet, som älskar att bruka den svartaste ondska om blott hennes snuskiga syften blir uppnådda. Ve över människosläktet, och ve över varje demon som är gudlös nog att tycka synd om och ha någon medkänsla med det förbannade packet! Kung Fingal, för din skull förbannar jag människosläktet, ty om det kan tillåta dig att regera det är det blott ve och förbannelse värt!

Men lugna dig, Hamlet. Jag får väl helt enkelt kompensera, korrigerar och komplettera de skälmarnas hemliga mission och skriva ett nytt kungligt brev. (*skriver*)

"Min älskade frände, jag skickar till dig trenne män varav två är de lejda och villiga mördarna Rosenkrans och Gyllenstjärna. Den tredje är min stackars själssjuke brorson prins

Hamlet, som, galen av sorg över sin över allt annat älskade faders för tidiga död, gjort sig skyldig till dumheter hemma och däribland även i misstag och sinnesförvirring berövat min bäste minister hans liv. Härmed skickar jag honom till dig uti England, att han må få vila och frid i ditt land och det nödvändiga miljöombyte som han behöver. Han är en god mänska egentligen, och han blir utmärkt som kung efter mig, men, som sagt, han behöver att taga sig samman. Tag väl hand om honom, och vi hoppas alla att han skall bli dig till behag. Han får komma tillbaka till Danmark när han fullgjort trenne års botgöring i dina främmande länder, (ty dråpet på min statsminister kan icke förlåtas om mördaren icke bestraffas och fullgör sin bot.) Men de två snikna smickrarna, som tror att de far till England för att där få nöjet att orsaka min sons och arvinges död, skall du straffa som de helt frivilliga utövare av ett överlagt mord som de är. Jag är glad över att slippa se dem mer här uti Danmark. Jag kan icke göra mig av med dem här, ty det finns mycket dåraktigt folk här i landet dess värre som hatar sin herre men älskar de två demagogerna Rosenkrans och Gyllenstjärna. Giv du dem det straff som du anser att de är förtjänta av. Sköt väl om Hamlet, och jag skall dig vara i evighet innerligt tacksam. Din tjänare och trogne broder, kung Fingal." (*förseglar brevet och lägger det på samma ställe där han funnit det första, som han tar hand om och gömmer vid sitt hjärta, som vittne mot Fingal i framtiden.*)

Ack, store konung, jag har nu med detta mitt handlande duktigt förskönat dig inför den engelske konungen, vilket, som den onde djävul du är, du ej lär bli mig tacksam för.

Och av allt detta och brevbytet fick Gyllenstjärna och Rosenkrans aldrig ett nys om. De seglade hurtigt och glatt fram på havet, okunniga om att det brev som kung Fingal i öppen förtrolighet anförtrott dem i otvetydig klartext grällt innehöll deras personliga dödsdom. De var mycket glada och nöjda på resan och skojade gärna och ofta med Hamlet, som lika glatt skojade med dem tillbaka. Och de kunde icke förstå att en dödsdömd, som de trodde att Hamlet var, kunde vara på så gott humör.

Under tiden i Danmark gav kungen ett gästabud, till vilket alla betydande herrar i landet blev inbjudna. Få kunde fatta vad festen var bra för. Blott konungen själv visste klart vad han firade, och under festerna under hans värsta berusning slapp en och en annan belysande mening i misstag fram på hans nersmorda och dräglände läppar. I två veckor varade festen, och vid varje skål som kung Fingal glatt drack var det påbjudet att starka trummor och smattrande gälla trumpeter, basuner och tubor och horn skulle ackompanjera det vidriga supandet.

Scen 5.

Fingal Skratta, o Gertrud! Du vet icke hur lycklig denna tid är för mig!

Gertrud Säг då, vad gör den så lycklig?

Fingal Min brorson är borta och ute för alltid ur konungens liv! Han är död och begravnen, den hatiske mordiske dystre fanatikern! Han kommer ej mer tillbaka! Med honom har jag äntligen sluppit mitt samvete! Hamlet är död, och jag firar i vållust mitt samvetes äntliga bortgång!

Då reste sig Gertrud från bordet och vandrade bort från den larmande festen.

Fingal Men Gertrud då! (*sludrade kungen, försökte att resa sig och följa henne i hämlarna, men han föll snart nog pladask mitt i främmande spyor som gäster spontant vattnat golvet med. Tjänare hjälpte upp konungen och förde honom till taffeln igen, där han fortsatte frossa och suppa, fullkomligen glömsk av sin frus reaktion, och fullkomligen likgiltig inför den stinkande smet som han smort sig med liggande hjälplös på golvet.*)

Hubert (åsyna vittne) Ack, Hamlet! Nu skulle du ha rätta tillfället att skicka Fingal i helvetet! Nu skulle vara den rättaste tidpunkten! Men du är borta och kan icke göra din plikt. Stackars arma Ofelia har inlåst sig samman med präster och heliga gudsmän och vägrar att träffa en mänska som ej lever enbart för Gud. Hamlet, kom snart tillbaka! Om du endast visste hur konungen rumlar och bölar och kräks skulle du genast ila hit och enkelt få honom att utan större besvär vandra själmant i armarna på den exakt utplacerade döden. Men till dess du kommer tillbaka har konungen nog nyktrat till, och det blir mycket svårare då att få rättvisan genomförd med brutalt våld, än det nu skulle vara att skipa den utan allvarligt besvär. Ja, han tror han är kvitt dig, prins Hamlet, och därför är han så naturlig och grällt oförsiktig och okunglig. Men han blir aldrig i evighet kvitt det olidliga öde som han själv har skapat åt sig med besinningslöst, rättslöst och dumdrigt våld.

Scen 6. England

Kung Gamle (tar emot de knäböjande lakejerna Rosencrantz och Guildenstern) Ack, vilka dårar och fånar det finns här i världen, som blott ställer till med besvär för de män som vill arbeta blott och som arbetar bäst om man lämnar dem i fred och ro! Här har Danmarks kung Fingal, en lat och bekväm och högst oförsynt herre, sänt mig tvenne dårar att avrätta och utan någon som helst rimlig godtagbar anledning. – Var har ni er medpassagerare, arvingen Hamlet?

Rosencrantz Han har ej än hunnit i land.

Gamle Gå och hämta den ynglingen då, (*för sig själv*) ty han verkar att vara den ende av Danmark som ej är föraktlig.

När hovmännen så kom tillbaka med Hamlet, och Hamlet och konungen hälsat, så frågade konungen:

Säg, ädle herrar, ni gode utskickade danskar, vet ni vad som står i det brev som kung Fingal har skickat till mig genom er?

Hamlet (medan R. Och G. nekar hycklande) Om jag får gissa, så tror jag att min farbror konungens brev innehåller min dödsdom. (*R. och G. blir helt förskräckta.*)

Gamle Nej, det gör det ej. (*ger brevet åt Rosenkrans och Gyllenstjärna och Hamlet att läsa. När hovmännen läser det blir deras stora förskräckelse och reaktion rent enorm.*)

Rosencrantz Det ljuger, det brevet! Det är icke brevet som konungen gav oss! Prins Hamlet har bytt ut kung Fingals brev mot ett som han skrivit själv!

Hamlet (tigger)

Gamle Ni sade ju nyss att ni ej visste om vad som stod i det brev som ni läst. Hur kan ni veta då att det har blivit utbytt? Ert tal bär ej vittne om sans och förnuft. Men jag skall ändå pröva er här, alla tre. Ni är välkomna som mina gäster, och jag skall ej skada er, men om jag finner att Hamlet är skyldig till vad ni två anklagar honom för skall han bestraffas. Om han dock är oskyldig skall han belönas och ni två bestraffas. Så lyder min dom. Lås oss nu fira gille tillsammans. (*klappar i händerna. Det rustas för gille.*)

De två smarta hovmännen var helt belåtna med detta, och Hamlet var tyst och kom icke med invändningar.

Festen blev stor och präktig. Det bjöds på de läckraste kötträtter, och därtill flödade skummande öl i så rikliga mängder att alla blev mätta och fulla fast faten och krusen var långt ifrån tomma ändå. Gyllenstjärna och Rosenkrans åt friskt och drack med den fullaste fröjd, men prins Hamlet blott läppjade på friska ölet och smakade icke mer därefter en enda klunk.

Gamle Varför?

Hamlet Därför att detta förträffliga öl smakar lik. Det är bryggt på förruttnade lik.

Guildenstern Stackars Hamlet! Det är som vi säger: han är spritt och språngande galen. Det hör ni ju själva.

Gamle (till Hamlet) Säg, vill du ej dricka av gravölet ens till din mäktige kunglige värds pris och ära, tillsammans med honom, och delta allena med honom i en helig vänskapsskål? Vill du ej skåla med honom ens som har ditt liv i sin hand?

Hamlet Nej, jag vill ej skåla samman med dig, höge värd, och ej endast för ölets skull, utan dessutom för den skull, att jag är en konungason, men i dina blå ögon ser jag endast tiggares anor och hävder.

Vid detta försmädliga tal blev gemene man uppbragt och upprörd. Ja, alla blev till sig av fasa, som satt omkring bordet. Och konungens drottning, och många med henne, blev så ytterst slagna av häpnad och högt indignerade att de med häftighet reste sig upp så att stolar och tallrikar bullrande vräktes och vältes omkull. Endast kungen förblev lugn och oberörd.

Rosencrantz Där hör ni, o gäster och värdfolk, vad denne förtappade vettvilling går för. För detta blev han körd ur Danmark att tagas av daga av er här i England, och rättvist; ty han går i sin arma galenskap lös på varenda person som blott vill honom väl. Han har tagit kung Fingals minister av daga och hotat sin moder till livet, och allt detta utan att ens vara medveten om det.

Gamle Säg, vill du ej äta av stekarna ens, som dig ändå så frikostigt bjudes?

Hamlet De smakar ju värre än ölet: de stinker av pest och av all världens uslaste brott och förbrytelser. Jag kan ej röra ert kött, ädle konung, tyvärr.

Gamle Vill du ej ens bereda min högborna hustru den glädjen att smaka av måltiden?

Hamlet Hon är ej högboren mer än en huggorm kan vara. Hon är ju en oäkting.

Nu blev det uppror och upplopp i matsalen. Konungen fick blott med svårighet oron och digra uppståndelsen dämpad.

Gamle Håll, mina knektar! Ej någon får göra en inbjuden gäst något ont i mitt hus, hur förskräckligt än gästen må våga bete sig!

De två goda herrarna Rosenkrans och Gyllenstjärna behärskade med mycken svårighet sina belåtna och spridande leenden. "Nu är han färdig!" var tanken som ljuvligt beredde dem sådan stor glädje. Det härliga gillet blev upplöst med ens. Alla lämnade bordet, bröt upp och for bort, ty det var ej mer möjligt för gästerna att känna sig väl till mods. Goda feststämningen var ohjälpligt förstörd. När blott kungen och danskarna var kvar vid bordet bad konungen Hamlet förklara sig:

Gamle Varför beskyller du min fru och drottning och din egen fromma värdinna, som blott varit god mot dig, för det mest vidriga som någon mänska kan vara?

Hamlet Det ser man ju på henne.

Äntligen tappade konungen lugnet, besinningen och all behärskning och skulle just avkunna dödsdomen över prins Hamlet, när rodnande drottningen ryckte sin make i ärmen och viskade:

drottningen Vad gästen säger är sant. Det är mitt livs ohyggliga hemlighet som jag ej någonsin vågat att omtala för dig. Vår gästande prins är förunderligt vis som kan se blott på uppsynen hela ens själs och ens andes historia.

Gamle (blir lugn och betänksam och tyst) Ärade gäster, god natt. Vi skall med stort intresse i morgon se vad denna kvällens skandal kan ha menat att bryskt uppenbara för sanningar för oss. God natt.

Och den följande dagen, när konungen åter förenades med sina gäster vid matbordet, var han på gott och på glättigt humör. Han var hemlighetsfull, och han ruvade tydligt på sällsamma saker, som han icke strax ville avliva med att förtälja, men suga på först som en söt karamell och så spara så länge som möjligt. Men Rosenkrans och Gyllenstjärna blev mer och mer tålmodslösa och trugade kungen att äntligen öppna sitt hjärta och säga vad han alltför tydligt höll inne med. Konungen sade:

Gamle Du, Hamlet, är tyst, lugn och vis och har ej frågat efter vad jag har fått veta. Men ni, gode herrar, ni narrar och skälmar och lömska förrädare, ni är så korkade att ni ej fruktar att be mig förkunna vad som endast leder till edert fördärv. Om ni ej hade frågat så hade jag skonat er. Nu har ni frågat. Så hör då de sanningar som blir er dom.

Hamlet sade att dryckjomet smakade lik. Hör nu på. All den humle som ölet var bryggt på har skördats på ängar där nyligen jag stred ohyggliga strider med trilskna och bråkiga upprorsmän. Från deras lik har den humle som skördats där hämtat sin näring. Ej undra på, då, att en konungslig finkänslig tunga kan känna en avlägsen yttring av lik! Hamlet påstod att stekarna smakade pest och av människoskändlighet. Nu har jag tidigt i morse fått veta, att de gödda svinen, som åts upp igår, blivit närda bland annat av människokött. Ja, i detta land

unnar vi ej kriminella banditer normala begravningar. Vi låter hundar och svin äta upp deras kroppar, och pestoffer bränner vi och låter vilddjur och svin äta upp vad som återstår när deras bölder och sjukdomar renats och noggrant förtärts av den luttrande elden. Och smaken av alla de brottslingars och de förpestades lik som de svin ätit upp sig på som ni igår blev förplägade på kunde Hamlets otroligt finkänsliga smaksinne urskilja. Och vår vän Hamlet har påstått att han endast i mina ögon fann tiggares anor och hävder. Jag har denna morgon haft ett intressant och långt samtal med min gamla mor, och jag lyckades tvinga fram sanningen ur henne ej utan påtryckningar. (*Gyllenstjärna och Rosenkrans bleknar mer och mer.*) Jag fick veta, att min egen mor begått äktenskapsbrott med min fader, som ej var min köttslige fader. Min fader var en vagabond, en fatal äventyrare, som min högt älskade mor desperat sökte kärlek hos, eftersom min fader konungen ej hade någon att ge, ty han var mycket gammal och hon nästan trettio år yngre än honom. Min mor är av oädel blygsam och fattig ohedersam härkomst. Så Hamlet har sett i vår mat och vår dryck och oss själva vad ingen har skådat förut av oss, nämligen sanningen. Lovad och duktigt förhärligad vare prins Hamlet för det! Att min hustru är barn av ett olyckligt äktenskapsbrott har hon själv talat om för mig. Lovad, dock, vare hon därför, ty den som min svärmor begick sin förskräckliga otrohet med var av mer kunglig börd än jag själv, och på så sätt är mina oändligt högt älskade barn ändå kungliga fastän jag själv icke är det. Och det var din enda fadäs, käre Hamlet. Du såg våra svagheter och hur vår mat kommit till, men du varseblev ej att min hustru var kunglig.

Hamlet Det såg jag nog visst, men jag teg om det, därför att lyckliga ting är det mera lycksaligt att själv finna reda på än att bli torrt informerad därom. Och dessutom är vidriga saker mer lätt trodda än goda nyheter.

Gamle Min älskade Hamlet, jag önskar att jag ge dig ett pris för din visdom, din skarpsynthet och din otroliga observationsförmåga. Jag erbjuder dig härmed min enda dotter, den vackraste jungfrun i England, ett änglalikt flickebarn på sjutton vårar. Gunilla! (En ljus fager ungmö kommer in.) Detta är kronprins Hamlet från Danmark. Säg, Hamlet, vill du taga henne till hustru?

Hamlet Jag är redan trolovad hemma i Danmark och kan icke svika min älskade där. Men jag blir gärna fagra Gunillas förtrogne och andlige broder och lekkamrat. Vän blir jag gärna med henne, men jag kan ej ge henne kärlek så länge Ofelia lever i Danmark.

Gamle Så var då en bror för Gunilla och för konung Gamle en son. Käre älskade son! Låt mig omfamna dig! Det behövdes en Hamlet för att vi förblindade engelsmän skulle få kunskap om sanningen och veta allt om oss själva!

Guildestern Och vi då?

Gamle Ni? Ni är blott luft för mig. Allt vad ni gör är mig likgiltigt. Ni är blott värda förakt. Gå er väg och försvinn från den ärliga världen.

Och hovmännen kröp då förskräckta vanärade ut med sin svans mellan benen och syntes ej någonsin mer. Unge Hamlet, dock, blev konung Gamles mest avhållne tjänare. Han hjälpte kungen bland annat bekämpa de våldsmän och upprorsmän, lömska pirater och tjuvar, som ofta i samlade troppar bekämpade konungens heliga ordning. I trenne år stannade Hamlet i konungens tjänst. För den bittert hemlängtande fursten var dessa tre åren oändliga, kvalfulla, lidandesmättade, men för kung Gamle gick de alltför fort. Gamle tröttnade aldrig på Hamlet

men blev tvärtom endast mer fäst vid den trevlige ynglingen, som ännu icke var tjugo år gammal. Och fromma Gunilla var alltid den älskvärde Hamlets förtroliga närmaste vän under hela den tid som han led uti England.

När de trenne åren förflutit så lämnade Hamlet kung Gamle och England. Om avskedets bittra och sentimentala olidliga stund skall ej ordas, men endast två månader efter att Hamlet begivit sig åter mot Danmark så avled kung Gamle. Han orkade ej längre uthärda livet. Hans son, unge raske och friske begåvade Henrik, blev kung efter honom.

Med Hamlet på skeppet var ljusa Gunilla. Hon kunde ej på något sätt låta bli att ledsaga och medfölja Hamlet till Danmark. De var ju som broder och syster. Tre år hade de varit vänner och syskon. Det var icke möjligt att bryta den heliga samhörigheten och dygdiga släktskapet. Men unge Hamlet blev alltmer fundersam och sorgmodig för varje dag som han nu långsamt närmade sig gamla Danmark med alla dess sorger, förluster och olyckor, som var långt större än dess unge kronprins själv anade.

Scen 7.

Gertrud Nej, jag orkar inte se henne.

hovman Men hon insisterar.

Gertrud Varför?

hovman Jag är rädd att hon är inte riktigt frisk.

Gertrud Det är inte konstigt, såsom Hamlet rasat och så bara lämnat oss, och sedan brodern, som slår runt i Frankrike och ej vill komma hem och ej ens höra av sig, och så fadern, nesligt mördad, städad undan, mordet hemligstämplat, bara hysch-hysch, viskningar och onda rykten, som bland folket sprider sig som pesten, medan stackars flickan står helt ensam utan någon kvar som bryr sig om henne. Nåväl, jag får väl träffa henne då. Jag hoppas bara att hon inte gör mig upprörd.

Ofelia (träder in, vitklädd med långt utslaget hår och med fantastiska blomsterkransar i håret) Jag söker hennes ädelborna majestät, fru drottningen av Danmark.

Gertrud Ja, mitt hjärta, det är jag.

Ofelia Jag ville blott betyga henne all min vördnad. *(böjer knä och räcker fram en blomma åt henne)*

Gertrud Hur står det till med dig?

Ofelia Tack, jag mår bra men gråter nästan jämt, ty det finns bara sådana i mitt liv kvar som någon måste gråta över.

Gertrud Jag är säker på att din broder kommer hem snart.

Ofelia Ack, han hör inte av sig!

Gertrud Det är försumligt av honom!

Ofelia Och pappa fick jag inte ens begrava!

Gertrud Han fick en värdig statsbegravning.

Ofelia Nej, han ruttnade på vinden, han blev lämnad kall som lik helt ensam, ingen ville ha honom, ingen ville säga mig varför han måste dö, men jag vet nog, jag. Staten är en sjukdom vars morbida makt angriper alla som alls har med den att göra, så att prinsen som jag

älskade blev galen, så att pappa måste städas undan fastän han var ofarlig och död och smusslas ner i hemlighet, som om han var en brottsling, medan brorsan bara roar sig i Frankrike. Vet han ens om att pappa blivit slaktad, bortglömd och grävd ner, som om hans minne och hans livsverk skulle dömas till det ödet att bli levande begravet?

Gertrud Du ser utvakad och härjad ut.

Ofelia Någon måste vaka vid min faders kista och osalighet. Jag har ej sovit sedan han gick under jorden.

Gertrud Sov, mitt barn. Du måste sova.

Ofelia Tror du att jag kan det? Tror du världen låter mig? Tror du jag får ro för sorgen? Ingen annan sörjer ju, så måste jag då sörja ensam desto mera eftersom ej någon annan gör det.

Gertrud (till hovmannen) Hon är inte frisk.

hovmannen Det är det jag menar.

Fingal (kommer in) Vad är detta?

Gertrud Min make, det ska faktiskt föreställa vår Ofelia.

Fingal Vad har hänt med henne? Har hon blivit galen?

Ofelia Nej, min konung, jag har bara blivit anfrätt av den här regimens skuld. Vem mördade min far om ej regimen? Vem skickade iväg min enda vän och riddare prins Hamlet om ej makten och regimen? Får jag någon av dem alls tillbaka? Nej, och därför sörjer jag tills jag har sört ihjäl mig, ty ej annat kan jag göra.

Fingal Ack, hon är galen!

Gertrud Vi hoppas bara tillfälligt. Det kan gå över.

Ofelia Skall jag sjunga för er? Blir ni glada då? Att sjunga är min enda tröst, ty när jag inte sjunger blir jag bara galen. Blott musiken kan i denna världen hålla all dess galenskap på avstånd, men det är blott en tillfällig tröst och lösning. Därarna är outrotliga, och vansinnet finns alltid där och går igen i evighet blott för att ständigt återkomma. (*slår händerna för ansiktet*) Nej, jag tål ej se er människor nu mera, ty jag kan blott se er som ni är! (*gråter krampaktigt – och försvinner*)

Gertrud Det är Hamlets avsked, faderns död och broderns tysta frånvaro som gått henne för djupt till sinnes.

Fingal Det är ytterst olämpligt. Hon hade inte kunnat välja något sämre ögonblick.

Gertrud Hur så?

Fingal Lars är tillbaka.

Gertrud Har han kommit?

Fingal Han fick nys om vår Sylvester död och reste hit strax som en virvelvind och göder nu i helig vrede upprorsstämningar bland folket.

Gertrud Vet han inte om att det var Hamlet som begick det olyckliga dråpet?

Fingal Ingen utomstående vet det. Det är ju av säkerhetsskäl en statshemlighet belagd med största sekretess.

Gertrud Han måste ju få veta det. Han kommer att få veta det.

Fingal Naturligtvis, men vi behöver vinna tid.

Gertrud För vad?

Fingal För att få ordning på problemen och få oron bland befolkningen pacificerad. Vi kan inte ha fler kriser nu.

Lars (stormar in med ett gäng) Kunganiding! Var är min far!

Gertrud Ingenting kan hejda honom.

Fingal Lugna dig, Lars, och dra inte in med dig löst folk i onödan som inte vet och ej har någonting med oss att göra.

Lars Han har bragts om livet här i ditt korrupta hov!

Fingal Så mycket utbildning bör du ha fått att du fått lära dig att inte dra förhastade och fördomsfulla slutsatser.

Lars Vill du påstå att hans mord ej utfördes av någon mördare?

Fingal Du skall få veta allt, om blott du lugnar dig. Och jag kan garantera dig, att när du väl fått veta sanningen skall du förstå, att vi är två om samma sak, att ditt bekymmer är mitt eget, och att vi två står på samma sida. Ingen sörjer mer din faders hädanfärd än jag, ty han var outhärlig för regeringen, för mig och för nationen som minister.

Gertrud Lars, du har varit bortrest och vet ingenting om vad som hänt här under tiden. Tids nog skall du bli helt insatt i situationen med all dess komplexitet, men alla måste vi ha tålmod. (*Ofelia sjunger vemodigt utanför.*)

Lars (skakad) Vem är det?

Fingal Låt henne träda in. (*En hovman öppnar dörren för Ofelia.*)

Ofelia Han är död och borta, levande begravnen, och det hjälper inte att vi sörjer, fast vi gråter bort vår färg på ögonen och insisterar på att sörja oss ihjäl.

Lars Ofelia!

Ofelia Vem är du, min broder? Var var du när oskulden behövde försvaras? Den är död nu och kan aldrig mera återuppstå.

Fingal Ta dig samman, frände.

Lars Hon känner inte igen mig, och jag känner inte igen henne! Vad har hänt? Hur länge har hon varit sådan?

Fingal Hennes sorgbägare rann över och gav anledning till reaktion, som dess värre verkar bli bestående.

Gertrud Detta är den senaste av våra sorger, som den sista tiden hemsökt oss och Danmark.

Lars Detta är för mycket. Har jag då förlorat både far och syster på en gång?

Fingal Vi måste ta det lugnt och inte gripas av panik i denna kris, och jag kan lova dig, att ärendet har redan tagits till behandling.

Ofelia Ingen återvändo finns från skugglandet, där allt är bara sorg och där allt liv är bara skuggor. Jag är borta redan, och det är nog bäst så, ty den verklighet som övergav mig vill jag inte längre kännas vid.

Lars Ofelia! Känner du inte igen mig?

Ofelia Du var min broder. Vem du nu är vet jag icke. Jag vet bara att jag själv ej mera är och minst av allt den som jag en gång var, ty hon har blivit alldeles ifrån sig och kan aldrig känna mer igen sig, eller hur? Ej heller du kan ju mer känna mig igen, ty jag har fromt omhändertagits av de högre makterna som är den enda möjligheten för mig till en högre instans att överklaga hos, om dock jag vet, att mitt fall är förlorat, ty han är ju död, och den som tog hans liv är redan dömd till döden.

Lars Vad är det hon talar om?

Fingal Besinna dig, min vän. Hon vet ej vad hon talar om.

Lars Dock vet hon mer än vad ni talar om.

Fingal Hon är förlorad och helt otillräknelig, och det är ingens fel.

Lars Men säg då hur min far blev mördad! Bekänn då brottet som begåtts!

Gertrud Det var en olyckshändelse. Det var ett oavsiktligt lönnmord, ett beklagligt dråp begånget impulsivt i vredens blinda galenskap, som bittert ångrades omedelbart. Ofelia kan ej gråta mer, ty hennes sorg har vuxit henne över huvudet, men Hamlet grät minsann han också.

Lars Hamlet! Var det han! Har han bestraffats?

Fingal Han har skickats bort till England. Han har varit galen även han den sista tiden. Krisen började med det.

Lars Och är det han som drivit henne galen?

Ofelia Nej, det var det icke. Han drevs själv av en ond ande till melankoli och galenskap. Jag drabbades allenast av de svallvågor som hans gudomliga besatthet vållade. Vem anden var som drev på honom vet jag icke, men måhända kungen vet.

Lars Vad är det ingen här vill tala om?

Fingal Besinna dig, min vän.

Ofelia Nej, aldrig mer kan någon här besinna sig, ty jag är klokast av er alla och är den som ensam vet vad allting handlar om, ty jag ser andarna och skall snart själv bli en av dem. *(sjunger melankoliskt igen och går ut)*

Fingal Hon är galen. Hon vet ingenting.

Lars Och ändå är det någon sorts metod i hennes galenskap.

Gertrud Vi skall hålla efter henne. Hennes välfärd är det viktigaste för oss alla, just för att hon är den hårdast drabbade.

Lars Jag kom då hem till rena helvetet.

Fingal Ännu kan vi ta oss ur det.

Lars Kan du bota henne, tvivelaktige monark? Är Danmarks högsta makt kapabel till en sådan mänsklig ambition? Jag tvivlar på det. *(går ut efter Ofelia)*

Gertrud Ge honom tid. Han är chockerad och behöver tid att hämta sig.

Fingal Det skall nog ordna sig. När han väl blivit insatt i detaljerna skall han förstå, att vi står på hans sida, hans sak är vår egen, och han är vår man.

Gertrud Han är ej den som låter sig duperas.

Fingal Gertrud, detta handlar om vår överlevnad. Ingen sätter sig emot sin egen överlevnad. Således har vi gemensamma intressen med Lars.

Gertrud Och Hamlet?

Fingal Hamlet är tills vidare ur leken.

Scen 8. Hubert vid havet.

Hubert Var är han, min vän, min kunglige vän, som så hamnat i klistret, hängande mellan två världar eller fler, mellan de dödas och de levandes värld, mellan verkligheten och öververkligheten, mellan den mänskliga jordnära världen och den politiska korrupsionens

självdestruktiva ruttenhet? De kanske redan har avrättat honom i England, ty säkert skickade kungen honom dit bara för att få honom lönnmördad. Så går det ju till i den kungliga världen, där egoismen är den enda guden som styr all politiken, som därför konsekvent leder hela världen åt helvete. Men vad kommer där för främlingar? Minsann ser de inte väl pittoreska ut...

sjöman 1 Hubert?

Hubert Den samme. Vad önskar ni?

sjöman 2 Vi har bud till er från en god vän.

Hubert Vem kan det vara? Jag känner inte er, så hur kan vi ha gemensamma vänner?

sjöman 1 Det är prinsen av Danmark.

Hubert Hur i all sin dar känner ni honom?

sjöman 2 Det kanske syns på oss att vi är sjörövare, Sir.

Hubert Har ni tagit honom till fånga?

sjöman 1 Kort sagt, min herre, det gick till så här. Vi bordade ett danskt skepp på väg österut. Vi fick det inte, för det gjorde duktigt motstånd, och i täten för striden var prinsen av Danmark, som kämpade så ivrigt, att han bordade vårt fartyg, men där blev han som vår enda fånge.

sjöman 2 Vi hoppades kunna få någon lösen för honom av kungen av Danmark, men han berättade så märkliga historier om hovet och visade sig så trevlig som kompis, att han blev mera värdefull som vår vän.

Hubert Så han kom aldrig till England?

sjöman 1 Nej, han kom med oss till Danmark utan lösen.

sjöman 2 Vi har med oss brev från honom både till er och till kungen, och vi har order att föra er till honom. *(överräcker ett brev, som Hubert genast öppnar och läser ivrigt)*

sjöman 1 Men han önskar någon diskretion, då han inte vill chockera hovet med att så plötsligt ha kommit tillbaka.

sjöman 2 Han lär ha chockerat hovet förut.

Hubert För mig genast till honom. Fastän han aldrig nådde sin destination har han utan tvivel mycket att berätta.

Scen 9. Hovet.

Lars Det förvånar mig, min konung, att ni ej vidtagit åtgärder mot Hamlet efter att han både hotat er till livet och utan orsak i rent vanvett tagit livet av min far. Han är ju rent ut sagt en katastrof för landets säkerhet.

Fingal Han har dock en moder som jag måste ta all hänsyn till som lever blott för honom. Han är ändå hennes ende son. Och dessutom har folket honom kär. Jag kunde icke rubba honom eller röra honom medan han var här, men han är nu i England, och jag tror att vi är säkrade för honom nu så länge han är där.

Lars Hur länge stannar han?

Fingal Jag hoppas att han icke kommer mer tillbaka.

Lars Ni har alltså vidtagit åtgärder för att säkra honom där?

Fingal Jag väntar när som helst besked om utvecklingen där.

Lars Jag hoppas innerligt han aldrig kommer mer tillbaka, ty det skulle då bespara mig besväret att utkräva dubbel hämnd för mördad fader och min systers våldtagna förstånd.

Fingal Jag tror att vi kan vara lugna. *(Budbärare inkommer.)*
 Vad står på?

budbäraren Ers majestät, det har just kommit brev till er och drottningen från Hamlet.

Fingal Hamlet?

budbäraren Ja.

Fingal Men han är ju i England?

budbäraren Nej, ty breven avlämnades här. Han är tillbaka.

Fingal Det är inte möjligt. *(sliter upp sitt brev och läser)*

Lars Vad skriver uslingen?

Fingal 'Min gode farbror, du skall veta, att jag landsatts här på Danmarks jord naken och allena, och att jag i morgon ber om företräde för ers majestät, så att jag får redogöra varför jag så plötsligt återkommit. Genom detta ville jag blott förbereda er för vad ni icke väntat er. Er ödmjuke lojale brorson Hamlet.' Det får inte vara sant!

Lars Vad betyder detta?

Fingal Ja, det kan man minsann undra! Naken och allena! Något högst oväntat måste då ha hänt!

Lars Så får jag hämnas då i alla fall på honom och det gruvligt.

Fingal Detta nya läge kräver nya planer. Hm! Vi måste ordna något.

Lars Ordna en duell, så jag får spetsa honom hederligt med all motivation i världen!

Fingal Det kan vi ordna, och vi kan försäkra oss om en ofelbar utgång.

Lars Hur?

Fingal Hamlet övade sig sista månaderna före sin resa till mästerskap inför vår mästare Lamord. Hur bra du än är själv är han nog lika bra, men vi kan vidta förberedelser för att gardera oss. *(Drottningen inträder upprörd.)* Men vad är nu på tok? Vad är det, Gertrud?

Gertrud Ack, när sorgen kommer är dess följe värre än dess första största chock.

Fingal Men vad har hänt?

Lars Det kan ej vara Hamlets återkomst som upprört henne.

Gertrud Jag beklagar innerligt, Lars, men din syster har påträffats drunknad.

Lars Hur? Hur är det möjligt?

Gertrud Ack, hon måste ha tagit sig upp i ett träd för att där hänga sina sorgeskransar, en gren måste ha brustit under henne, varpå hon ramlat i floden och där antagligen funnit sig i att sjunka ner och förgås. Hon hade mycket väl kunnat ta sig upp därifrån om hon velat, men hon var för förvirrad för att ha kunnat överlägga självmord.

Lars Min syster!

Fingal Nu har du även hennes liv att hämnas.

Lars Detta är för mycket!

Gertrud Det är en ohygglig tragedi, som om vi inte redan hade haft tillräckligt.

Fingal Hon skall få en anständig begravning.

Lars Mer än så! Hon var en jungfru och min enda syster!

Fingal Vi skall göra allt för henne.

Lars Gyckelkung, det är för sent! (*störtar förtvivlad ut*)

Fingal Han är alldeles förtvivlad.

Gertrud Först hans far, och nu hans syster. Man förstår honom.

Fingal Jag hade nästan lyckats få honom att komma över sorgen efter fadern och bota sonens rättmätiga vrede, när en ännu värre olycka inträffar. Det är inte rättvist.

Gertrud Ingenting i livet verkar vara rättvist.

Fingal Hamlet är tillbaka. Vet du om det?

Gertrud Ja, jag fick hans brev. Det är min enda glädje nu i livet.

Fingal Han blev återsänd från England.

Gertrud Det var kanske lika bra.

Fingal Det betyder, Gertrud, att vi är tillbaka där vi var i tjockan av problemen!

Gertrud Jag ser sorgen som vår enda tyngd.

Fingal Ja, ja, vi får ta ett bekymmer och en sorg i sänder. Kanske att vi så kan klara av dem alla.

Gertrud Hamlet är tillbaka och skall säkert bistå oss.

Fingal Han hade varit bättre stöd för oss i England.

Gertrud Tror du det?

Fingal Jag vet det. (*De går ut.*)

Stackars Ofelia var död. Hon var död utav sorg. Vilket vekt vackert älskande människohjärta som helst kan lätt sörja ihjäl sig. Den trofaste konungatjänaren Sylvester, som struntade i hurdan konungen var blott han tjänade konungen, och såsom ung tjänat även kung Horvendel, fick en bedrövlig begravning i lönndom och utan sedvanliga hedersbetygelser. Som en lakej blev han nedgrävd, ty konungen fruktade folket som hatade Fingal och sade att han och ej Hamlet berövat den gode hans liv. Därför vågade kungen ej göra ett skådespel av hans begravning, som blott uppväckt folkets upproriska stämning än mer. Faderns torftiga jordfästning och hans ihjältigna och ärelösa begravning gick stackars Ofelia farligt till sinnes. Den armas och bräckligas sorger var tre: faderns död, Hamlets frånvaro, och broderns frånvaro. Därtill kom såret i hjärtat som aldrig blev läkt: hennes kärlek till Hamlet och kunskapen om att han skyldig var till hennes faders olyckliga död, och den hemska olyckliga sinnessjukdom hos den älskade, som varit orsaken till allt olyckligt och som hopplöst ohjälpligt stört och förstört deras ungdoms förhållande och harmoni. Unge Hubert var icke en tillräcklig tröst, och ej heller var prästerna, ty ingen av dem var mäktig att återge henne den mördade fadern, den bortreste brodern, och den hopplöst evigt förlorade älskade prinsen. Och sorgen gick henne till hjärnan. Hon började klä sig i kransar och flätor av blommor, hon smyckade sig i den blomdräkt och prakt som ej fadern blev unnad i döden, hon vandrade kring klädd i vitt och sjöng konstiga sånger om död och begravning, om skändade oskulder, om stackars barn som gått vilse, om barnsliga löjliga och helt betydelselösa och helt obegripliga temata och annat nonsens om rönnbär och blommor som blott var en vansinnigs joller.

Så plötsligt en dag kom den fjärran bereste och älskade brodern nu äntligen hem. Hans förlorade syster, helt vitklädd, med blommor och kransar i grånande håret, förmådde ej känna igen honom. Som till en främling sjöng den arma varelsen tragiska och melankoliska gälla och

skrämmande sånger som ingen begrep. Stackars Lars, hennes bror, blev förstummad. Och ingenting kunde få stackars Ofelia tillbaka till världen igen. Världens sorger var blivna för tunga för henne. Hon orkade ej längre bära dem tyst och behärskat och utan att klaga. Förnuftet var borta, och kvar var blott brokiga flytande störda oroliga ängsliga dystert förvirrade känslorna.

Konungen lyckades snart övertyga den upprörde Lars att den ende som bar hela skulden till hans och Ofelias fars död och hans hederslösa begravning och till stackars vackra Ofelias vansinne, sinnesförvirring och sjukdom var Hamlet, som det ej var otroligt att ännu levde, emedan han icke fått bud om hans död ifrån England. Och efter den dagen var Lars kungens lydiga fogliga redskap, i allt vad kung Fingal var hågad att önska och smidigt planera.

En dag när Ofelia som vanligt var ute i blommande rena naturen och band sina kransar och sjöng sina ljuvt smärtorika hjärtskärande sånger fick hon invid ån syn på en stilla slokande dystert begrundande tårpil, som grät över vattnet och lät sina hängande tårflätor röras av strömmen. Ofelia tänkte: "I henne skall jag hänga upp mina kransar, för det stackars gråtande trädet behöver ju tröstas!" Och hon trädde ut på den gren som var mest lättillgänglig, som lutade ut över strömmen, och hängde i hängande lövverket upp sina blommande vissnande vackra och utsökt väl skapta och väl komponerade kransar. En gren hängde trist för sig själv och såg slokande ner i det kalla och svarta mörkt lockande vattnet. Beklämmande tycktes Ofelia grenen, och hon ville trösta den med att bepryda den med hennes vackraste krans. Men hon gick i sitt oförnuft ett steg för långt, grenen brakade, den och Ofelia föll handlöst och plaskande ner i den hejdlösa strömmen och började flyta i riktning mot havet med den. Stackars vissna Ofelia gjorde ej något för att ta sig åter till stranden. Hon låg där i vattnet och flöt, och hon sjöng där, den vitklädda dödsdrivna jungfrun, sin svanesång:

Ofelia Ack, lilla gren, så förgås du! Du ville ej låta dig tröstas av mig! Hellre lät du ditt hjärta ömt brista! Du ville ej överge sorgen för glädjen! Nu följer du sorgens av tårvatten uppfyllda dödsflod mot havet, ömt trogen din sorg och din olycka! Ve, ve, o ve, nu förgås de som älskade sorgen och hängav sig åt den i stället för att låta sig bli älskade och grymt förföljda av den, såsom världen i allmänhet är. Den som älskar och hän-ger sig drunknar i sorgen, men den som i ödmjukhet låter sig bli förföljd utav sorgen förutan att ge den på nöten, han klarar sig. Flod, bär min tröstlösa gren ut i havet, i sorgens oändliga svarta och tårdränkta bittra och kvalfulla dödshav, där allt mänskligt finner sin ände. Ack, havet tog Hamlet och Lars, och jag får nu snart äntligen skåda dem åter. O älskade mördade döda välsignade sorgebarn, som havets dödsrike tog och begravde...

Så långt kom hon i sin välsignade smekande ljuva melodiska tragiska sång. Sedan sjönk hennes väsen i vattnet, och munnen uppfylldes av dy. Hennes svanvita dräkt blänkte klart i det ytterst kristallklara vårvattnets djup, och man fann där omsider den älskades lik. Så förgicks Danmarks vackraste svan, och så drunknade den i sitt eget naturelement, som var tårarnas, sorgens, bedrövelsens vatten. Så drunknade svanen i ån efter att hava grymt blivit skadskjuten av livets, glädjens och framfusighetens berusade måttlösa värld.

Samma dag satte Hamlet sin fot på sitt älskade hemlands välsignade jord efter trenne års skilsmässa. Fagra Gunilla var med honom.

Hamlet Hell dig, välsignade jord! Min käraste älskade smutsiga lortiga fosterlandsjord, hur oändlig är icke den kärlek jag känner för dig blott, du lilla välsignade plätt! Huru kärt är för mig ej vartenda ett enskilt och underbart sandkorn på din öde vilda och livlösa strand! Kära Danmark, du lilla välsignade ö, huru liten är icke all världen mot dig! Vad är England och samtliga rika och gyllene länder i södern mot dig, du helt okända misskända och ignorerade sorgligt fördärvade hemort!

Hubert (med vänner, faller på knä) Hell, konung!

Hamlet Ack, drabba mig ej med den digra förbannelse som tunga konungatiteln i evighet är! Jag vill ej vara konung. Nej, aldrig i evighet vill jag ha något att göra med makten, som bara blir goda välsignade mänskors fördärv och de redan fördärvades multiplicerade ondska och rutenhet. Makt gör blott galna än galnare och de förnuftiga galna. Ni kan icke pådyvla mig något värre.

(till Hubert) Även du en förrädare, min bäste vän? Käre älskade Hubert, jag trodde då bättre om dig, och jag väntade bättre av min ende vän. Vill du göra mig till folkförledare, till en kung Fingal? Du kan ej förleda mig till värre ondska än till att bli folkets, den evigt förbannade majoritetens förbannade herre och ledare. Vet du ej vad folket är? Folket är blott en kvinna, men den allra lömskaste, falaste, lösaste och den mest djuriska, vildsinta, vetlösa, galna och hopplöst otämjbara av alla kvinnor. Ja, massan, det usla fördärvliga folket, är den allra vildaste och den mest trolösa, skändliga, grälsjuka, evigt förtappade av alla svarta förpestade hopplöst förruttnade skökor. Det smickrar en blott för att därpå få nöjet att halshugga den som det smickrade. Jag vill ej någonsin ha något enda med dumma hysteriska folket att göra, ty mer än var kvinna på jorden föraktar jag det och fördömer jag det.

Hubert Men vem är den förtjusande ungmö du för i bagaget?

Hamlet Det är min välsignade blå fostersyster från England. Jag är hennes broder och ingenting mer, och jag vördar och älskar den dygdiga för den ofläckade ungmö och saliga jungfru hon är. Och jag har aldrig rört henne. Detta, Gunilla, är min äldsta barndomsvän Hubert. – Men säg mig, hur mår min Ofelia? Hur mår min moder? Berätta!

Hubert (ser med smärta mot jorden)

Hamlet Står allt ej rätt till? Har det hänt någon något? Är fagra Ofelia frisk? Är min moder i livet alltjämt?

Hubert Ack, käre Hamlet, din moder, som när du sist såg henne ännu var mörkare än hon var grå, är nu vit såsom snö i sitt hår utav sorger. Och den allra största av sorgerna, som hela landet har drabbats av, är mig för tung för att jag skulle orka att frambära den, ty du är den som sorgen skall hårdast och våldsammast drabba. *(Här gör han en paus. Hamlet kan bara stirra på honom.)* Snövit som kläderna som hon sist bar, även snövit som hennes en gång fagert gyllene hår, är nu ock hennes anlete, som alla älskade och älskar än. Hon skall under stor smärta begravas idag.

Hamlet (hämtar sig med svårighet, vänder sig mot Gunilla) Ack, ve mig! Det ögonblick då jag blev fäst vid min engelske värds väna dotter förbleknade rena Ofelia och dog, grymt berövad sin kärlek av mig! När jag såg till en annan ung jungfru än dig, min Ofelia, kunde du ej längre leva. Du kände att jag tagit till mig Gunilla. Gunilla, du blev min odödliga älskades död! *(slår sina händer för ansiktet, sjunker ner på jorden och gråter som ett barn, men långt bittrare, mera*

förtviolat och våldsamt. Ja, under hans knän och hans skälvande spända lekamen skalv jorden och skakade Danmark. Han grät och han kunde ej tröstas. Gunilla var likblek. Det fanns ingen mänska i världen som kunde ge kronprinsen tröst i hans våldsamma gränslösa sorg. Men han hämtade sig dock omsider och sade med dämpad och mildare stämma:) Gunilla, det är icke ditt fel. Blott jag bär all skuld till min älskades död. – Ack, vän och kamrat, låt oss skynda till hennes begravning att jag än en gång ömt får skåda den skändade hydda som en gång beboddes av hennes odödliga själ, och som jag ensam skändade. Kom, låt oss skynda! Gunilla, jag ber dig att vänta här med våra vänner och ditt eget folk tills jag kommer tillbaka. Du blir nu allt vad jag förlorat: min moder, min syster, min ryggrad och fastaste stöd och min framtida fru, om vi endast får leva, som få människor får i den tid som får utstå vad arma Ofelia utstått.

Han stormade bort med sin trognaste vän, och de två red allena mot borgen vid smalaste delen av sundet.

Akt V scen 1.

dödgrävare 1 Hur kan hon väl begravas kristet när hon tog sitt eget liv?

dödgrävare 2 Och det frågar du mig?

1 Ja, vem skulle jag väl annars fråga?

2 Och hur skulle väl jag kunna svara på det? Jag är väl ingen jävla teolog heller?

1 Någoting är skumt här i den danska staten.

2 Någoting? Du skojar! Allting är ju åt helvete! Ända sedan gamle kungen dog, och det vet gudarna att han inte kan ha dött av någon naturlig anledning, när han försov sig i trädgården och vaknade upp död och ännu mera osalig än medan han levde, har det varit kalabalik i ordningen i landet, då nye kungen aldrig gett en order utan att ge kontraorder. Och så börjar folk dö på löpande band och andra konstiga saker hända, som nu det här, först ministern och sedan hans enda oskyldiga dotter, som till råga på allt tar livet av sig, medan prins Hamlet skickas utomlands i hopp om att han aldrig skall återvända.

1 Hur vet du det?

2 Tror du inte jag hör vad folk säger?

1 Hovet menade att han var galen och ville ha hysch-hysch om hans galenskap. Det kan man ju förstå. I en familj vill ingen att någon skall vara galen så att andra talar om det.

2 Men var han verkligen galen? Tvärtom sägs det att han var klokare än alla de andra som inte skulle vara galna, och att (*sänker rösten*) han luskade reda på ett och annat.

1 Som vad då?

2 Har du inte hört talas om att gamle kungen aldrig kunde få ro i sin grav? Att han vägrade att dö och ge sig förrän han fått ordning på sin död?

1 Nu pratar du om spöken.

2 Ja, det gör jag.

1 Det gör då inte jag. Gräv i stället. Håll dig till graven och jorden. Det är det enda säkra här i livet.

2 Om du fixar lite öl åt mig.

1 Då fixar jag lite åt mig me'samma.

2 Ja, gör det, så stannar jag här och gräver ner mig. (1 går)

(*sjunger*) När jag var ung och fågelfri, då var jag pank och sorgfri, för intet visste jag om världen, och det var långt bättre det än vad jag vet nu.

(*Hamlet och Hubert inträder.*)

Hamlet Se så respektlöst han vräker skallarna ur jorden och sjunger samtidigt, som om det gällde dryckesgille på krogen. Vet han inte om att han är en dödgrävare?

Hubert Han har då åtminstone distans till vad han gör.

2 (*sjunger*) Så därför ger jag fan i vad jag vet och sjunger på och gräver på som om det gällde ingenting, för det är ju vad livet egentligen handlar om, blott ingenting. (*vräker upp en skalle*)

Hamlet (tar upp den) Den skallen hade en gång tunga och kunde sjunga. Se så skälmen vräker den mot jorden som om det bara var en sten. Hur kan livet vara så respektlöst mot det liv som en gång var? Han måste ju själv en gång bliva sådan.

Hubert Det bemödar han sig tydligen om att försöka glömma.

Hamlet Tids nog skall han glömma det minsann. – Vems grav är detta, gode man?

2 Min egen, tills en annan läggs däri.

Hamlet Gör du då anspråk på den?

2 Ja, ty det är jag som gräver den. Ty annars blev det ej en grav som andra kunde läggas i. Alltså är jag mer ansvarig här än själva döden.

Hamlet Det kallar jag en ansvarsfull förpliktelse. Men du ljuger, för du ligger inte i den, som man ju skall göra med en riktig grav, för du blott står på i den.

2 Var glad för att det inte är din egen, men den kanske blir.

Hamlet Mig kvittar det om jag läggs i en grav eller blir utan. Jag är ändå död då redan, så det överlåter jag åt andra att reda ut det bekymret. Men vem gräver du den för?

2 En död som redan är död och som inte kan bli dödare.

Hamlet Så brukar det ju vara med en död. Om man en gång är död, så är man död. Men vilken man är död?

2 Ej någon man, min herre.

Hamlet Jaså, någon kvinna då?

2 Exakt, och hon är, som jag sa, fullkomligt död.

Hamlet Du vet då verkligen vad döden handlar om. Hur länge har du hållit på här med att gräva gravar?

2 Sen den dagen då den gamle kungen slog prins Fortinbras.

Hamlet Hur många år sedan är det?

2 Det vet väl alla utom du, tycks det, som tycks veta ingenting. Har du just fallit ner från månen? Det vet alla, att det var den dagen unge prinsen Hamlet föddes, han som nu är galen och blev skickad bort till England.

Hamlet Varför blev han bortskickad till England?

2 Varför, om ej för att han var galen? Du är verkligen då grön som inte vet nånting. De trodde väl att han där skulle bli återställd, men det är ett hopplöst fall, för där är alla galnare än han.

Hamlet Hur blev han galen?

2 Han blev hemsökt, sägs det, av sin fars orolige ande, som bannade honom för att han inte gjorde någonting åt saken.

Hamlet Vilken sak?

2 Oordningen i Danmark. Här har ju ingenting varit normalt sedan gamle kungen dog. Alla talar bara om förruttnelse och korruption på högsta ort, men ingen kan diagnostisera sjukdomen som staten lider av.

Hamlet Så är det vanligen med korruptioner, men i staten går det långsammare än i graven för en angripen person att bli färdig med sin korruption. Hur lång tid tar det för ett lik att helt disintegrera?

2 Åtta eller nio år. För en garvare tar det nio år.

Hamlet Varför tar det längre tid för en garvare?

2 Det säger ju sig självt. Han är ju redan garvad. Men här är en skalle som var tjockare och mera garvad än de flesta, för han garvade nästan jämt. I tolv år har han legat här, och garvar gör han fortfarande. *(tar upp en skalle)*

Hamlet Vem var han?

2 En glad jävel var han och horkarl dessutom. Vem tror du det var?

Hamlet Jag kan inte gissa. I döden ser vi alla likadana ut.

2 Han hällde en gång en hel flaska rhenskt över mig, den bastarden! Han var kungens egen hovnarr. Yorick hette han.

Hamlet Yorick? Är det han?

2 Ja, vad som nu är kvar av honom. Som du ser, det är ej mycket mer än själva grinet.

Hamlet (tar emot skallen med andakt) Ack, stackars Yorick! Jag kände honom, Hubert, en hjärtans god och trevlig man. Ingen kunde skämta såsom han, och han bar mig på sin rygg minst hundra gånger, alltid godmodig och full av skoj. Och detta är vad han har blivit. Man blir nästan upprörd. Alla hans dråpliga skämt och upptåg, all hans munterhet och snilleblixtar, allt är nu förbytt till bara tystnad, med ett grin åt evigheten som får den att kallna i en bitter stelhet, medan grinets ironi ej upphör någonsin i hånet av allt levande. Detta är förfärligt. Och så skall vi alla bli, liksom Karl den Store, Julius Caesar och Alexander. Alla skall vi grina evigt i sarkastiskt hån och stinkande förruttnelse och aldrig kunna sluta i vår gastkramande stelhet. – Men här kommer människor, en hel ceremoni med sällskap. Det ser nästan ut som själva drottningen och kungen.

2 Ack, de kommer alla redan med det olyckliga liket! Det är bäst jag går, men graven har jag gjort i ordning för dem. Det är bara för dem att befria sig från pinsamheten. *(ger sig av)*

Hamlet Pinsamhet?

Hubert Han har gått.

Hamlet Vad handlar detta om? Det är ej gamla skojaren Sylvester de begraver nu, som måste vara färdigt rutten sedan länge. Nej, detta är nu någon färsk som lämnat in.

Hubert Högt uppsatt måste hon dock vara.

Hamlet Låt oss dölja oss och inte störa, tills vi vet vad det kan vara för ett nytt mysterium. *(De döljer sig avsides medan likprocessionen kommer in med kungen, drottningen, Lars, övrig uppvoaktning och en kista.)*

Drottningen, och kungen! Detta är sensationellt. Det där är Lars, Sylvester son, en ädel man. Jag ville aldrig honom något ont, lika litet som Sylvester, den stackars fjanten. Men vad

är nu detta? Detta är en sorglig syn minsann! Den dämpade men högtidliga processionen med så få men höga deltagare skulle tyda på att någon begått självmord, som ju också vår glade man i graven antydde. Detta är beklämmande.

Lars (avbryter processionen) Är detta allt? Är detta all ceremoni som ni ledsagar henne med för att bli av med henne?

Fingal Vi förstår dig, Lars, men det gäller att undvika mera upprördheter än nödvändigt. Vi vill inte ha mer diskussioner om skandalerna vid hovet. Staten kräver lugn.

präst Vi har givit henne allt vad vi kan ge. Det var med nöd vi lyckades få henne alls i vigd jord. Hon blev ändå krönt med jungfrukransen, kyrkklockor och ett anständigt avsked.

Fingal Nöj dig därmed, gode Lars. Vi kunde icke göra mera.

Lars Det liknar närmast ett bortsmusslande av någon obekväm statshemlighet som måste läggas locket på för undvikande av de ansvarigas stank.

prästen Jag beklagar. Jag förstår er sorg, men det var omöjligt att göra mer av saken. Som er konung sade själv, den är för känslig.

Lars Tig, din hycklande och fega asgam! Hon skall tjäna himlarna som ängel medan du för allt ditt kryperi skall klaga från den smutsigaste avgrundens föraktligaste kölsvin!

Hamlet (märker till sin fasa) Ofelia! Det är ju Ofelia!

Hubert (vill hålla kvar honom) Min prins, stanna här.

Gertrud (strör blommor över kistan) Du hulda ljusa vackra mö, farväl. Jag hade önskat och sett fram emot att få strö blommor över din och Hamlets brudsäng, men ett avogt öde har förvridit vår historia i en sjuk och bitter kräftutveckling, som nu bara kräver orättvisa offer. Jag är med dig i din övergång till änglars värld och vidimerar Lars profetia.

Lars Nej, om ni inte vill ge henne mer, så måste jag åtminstone en sista gång få omfamna min syster där hon ligger i sin kista. Ingen politik kan vara så omänsklig att den avhåller en sörjande från vad som ej är mer än blott ett mänskligt avsked. (*hoppas ner i graven*)

Fingal Lars, det är inte lämpligt. Överdriv ej katastrofen.

Med tårar i ögonen rusade Hamlet till mänskorna där runt kring graven. Han såg ej hur storögt förskräckta hans moder och farbror och andra från hovet såg nu återvändande kronprinsen an. Han såg blott den orörliga snövita snörena jungfrun i graven, så stel och så kall, och den armas olyckliga broder invid hennes sida.

Hamlet (inträder) Skulle Lars då få sörja ensam och ej hennes älskare få dela hans universella sorg vid denna katastrofolycka, som är större än allt futtigt som regeringar bestämmer över? Jag är Hamlet, dansken, som har rätt att sörja mer än någon annan. (*hoppas med ner i graven*)

Lars (fattar honom genast om strupen i raseri) Du din djäväl som är skulden till allt ont! Hur vågar du här ytterligare skända den vars olycka du vållat, som du redan skändat ihjäl! Vad gör du här nere, din mördare? Vill du än mer sudla ner och befläcka den älskade med ditt fördärvliga sällskap? Du har ingen rätt att få omfamna henne en sista gång som hennes bror har, men visst skall jag gärna se till att du gör henne sällskap i döden, som rättvist och rätt är, du mördare, skändare, svarte förförare, trolösa kvinnoförörare, den värsta niding som någonsin har existerat!

Fingal Skilj dem! Detta är skandal!

Hamlet Släpp mig, din dåre! Man straffar ej mördare ostraffat! Mördares stank blir ej någon man fri ifrån genom att göra sig själv till en mördare!
Gertrud Min son! Han är galen! Ack, galnare än nå'nsin förr!
Fingal De är helt förryckta och galna och vettlösa båda! Se till att de skiljs!

Och det hoppade ner många människor i graven i vilken det uppstod en pinsam besvärande trängsel, och pagerna snubblade över och föll ner på döda Ofelia, som nu dock ej mer kunde känna den här världens tryck och dess folks oförrätter. Nu svimmade drottningen. Med mycken svårighet lyckades konungens tjänare skilja de kämpande tupparna åt och på så sätt för tillfället rädda den sinnesförmörkade kronprinsens liv, men hans hals och hans strupe var rätt illa åtgångna. När de två männen med våld blivit åtskilda och Hamlet lugnat sig något så sade han manligt till Lars:

Hamlet (flämtar) Lars, jag var icke medveten om detta. Jag vet ej vad som har hänt. Jag kommer just tillbaka från en resa och blir bemött av chocken av Ofelias död och din anklagelse om mord på henne. Jag kom aldrig vid henne, jag försäkrar dig. Ingen aktade hennes jungfrudom högre än jag.

Gertrud Hamlet! Hamlet!

Lars Min fars död drev henne galen! Vem var skyldig till vår fars död om ej du? Försök ej frita dig från någon skuld! Du har förgjort en hel familj, och min förtvivlan är berättigad och kräver någon form av vedergällning, och av vem om ej av dig?

Hamlet Så låt oss slåss då hederligt om rätten tills vi stupar båda två, ty vi har samma rätt att sörja, du som broder men jag själv som ärlig älskare till graden av minst fyrtio tusen äkta bröder!

Fingal Han är galen, galnare än någonsin.

Gertrud Nej, han är bara ärlig!

Fingal Sansa er, båda två! Den serie tragedier som har drabbat oss kan inte överskådas. Lars vrede är befogad, och i viss mån måste Hamlet stå till svars. Jag måste ändå be er göra upp i godo, icke här vid redan en befläckt grav.

Lars Min systers grav är den mest obefläckade i världen.

Hamlet Det intygar även jag. Befläckelsen står annanstans att finna.

Fingal Nog nu! Hubert, tag hand om honom! Det är illa nog att han så tidigt återkommit, men att han omedelbart nu skulle åter visa sig mer omöjlig och rasande än någonsin är mer än vad vårt hov just nu kan tåla.

Hamlet Vi är rivaler, broder, icke något annat, då vi ej kan tolerera att den andre sörjer mer den älskade än vad vi själva gör. Så låt oss sörja då ihjäl oss och tillsammans och så göra upp om henne och vår skuld, ty du är lika oskyldig som jag. Jag ville lika litet hennes faders död som hennes.

Lars Var det inte du då som lönmördade den gamle utan att han obehäpnad kunde ens försvara sig?

Hamlet En olyckshändelse, som ingen ångrat bittrare än jag och sörjt däröver, ty han var min älskade Ofelias fader, som ingen ville något ont. Mitt hugg var riktat mot en

korruption men missade sitt mål och drabbade i stället oskulden, vilket jag beklagar. Skall man därför låta korruptionen leva och fortsätta att frodas?

Lars Jag vet inte vad för korruption du talar om. Det fanns ej hederligare man i Danmark än min fader.

Hamlet Det bekräftar jag.

Lars Hans död och dina nycker drev min syster till förvirring in i döden. Den anklagelsen står fast.

Hamlet Det är uppenbart att du har något emot mig, och vad det än är så är det även uppenbart att saken är så långt som den kan vara från att vara uppklarad, avgjord och ute ur världen. Jag gissar, min broder och ärade, även beundrade Lars, att du vill ge mig skulden för fagra Ofelias död. Jag bekänner min skuld, ty tyvärr är det sant att jag dräpte er fader, om dock jag ej själv alls var medveten om det när handlingen skedde. Jag erkänner såsom den förste av alla att jag var totalt sjuk och galen och slocknad till sinnes när dådet begicks, men en tid har gått, och jag är numera djärv nog att kalla mig frisk, och som frisk vill jag be dig så ödmjukt som möjligt att du må förlåta mig. Jag vågar dock inte hoppas att du kvinnligt värdigas ge mig förlåtelse för det mest hopplöst totalt oförlåtliga brottet som finns: mord på ens egen fader, (*med en blick mot Fingal*) men, Lars, liksom din egen syster nog troligtvis ej visste om vilket brott hon begick när hon dränkte sig, visste ej heller din hängivne tjänare Hamlet vad brott han begick när han dräpte din far och sin älskades far och sin älskade blivande svärfar. Jag vågar ej tro att du någonsin kommer att kunna förlåta mig, trots min olyckliga galenskap och trots min gränslösa ånger, men förelägg mig något prov, vilket prov som må synas dig lämpligt som helst, och jag skall gå igenom det och göra allt för att sona min ej obefintliga skuld. Om du önskar att jag må begå ett omedelbart självmord som lämplig försoning, så skall jag förutan att tveka och blinka nu genast begå det med fröjd i mitt hjärta. Mitt liv är i dina ofelbara rättvisa händer. Jag vågar befalla dig göra med Hamlets liv vad du helst vill och ej sky några medel. Jag väntar på min av min bror förelagda rättfärdiga rättvisa bot. Jag har talat.

Fingal Hör ej på honom. Han är ju galen. Befall honom att begå självmord. Det är enda rätta och riktiga straffet.

Lars Nej, konung, jag lyssnar ej mera på dina i hemlighet antydda lömskheter. Allt vad du vill är att se Hamlet död, ty du fruktar hans, såsom man plägar att kalla det, sinnessjukdom, som du inbillar dig att är farlig för din egen maktställning. Jag vill ej mera ha del i de planer du smider, som verkar för mig mera galna än Hamlet, och jag vill ej heller bli medskyldig till en för Hamlet, vårt fattiga lands allra ädlaste skönaste raraste blomster, för tidig och orättvis död. Men, min bror, min högt älskade frände, prins Hamlet, som skulle ha blivit min ärade svåger men nu aldrig mera kan bli det, jag antar din utmaning och tar ditt ord på fullt allvar. Du bär en viss skuld för Ofelias död, även om du tog på dig den skulden i anfall av ohejdbar blind och förhastad och dåraktig vrede. Ty vrede är aldrig en ursäkt. I blint raseri tog du livet av min och Ofelias far, och den sorgen blev orsaken till hennes sjukdom och död. Vi ska slåss, du och jag. Vi skall utkämpa envig tillsammans. Om du eller jag får tre blodiga sår på varandra förutan att den andra parten får ett är vår strid därmed över. Må Herren i himmelen döma emellan oss. Om det blir jag som får tre sår i följd är du därmed befriad från all världens skuld till Ofelias och hennes fars död. Men om jag lyckas träffa dig

och du blir sårad tre gånger i följd får du därefter leva i vanära, överbevisad av himmelen om din fatalt oförlåtliga brottskund. Må detta bli provet, (*lägre*) och må du bestå det. Dock skall jag och måste jag kämpa med yttersta kapacitet, ty det är min, Ofelias och fars ära som jag försvarar och kämpar för. Antar du utmaningen?

Hamlet Klokt har du utmätt den prövning som väntar mig och väntar dig, och jag hyllar, beundrar och vördar dig mer för din dom än jag gjorde tills nu. Må ditt ord till dess bokstav få träda i kraft. Säg mig blott när.

Lars I morgon?

Hamlet Det passar mig väl. Vilken tid?

Lars Mitt på dagen, när solen mest värmer?

Hamlet Det passar oss bra.

Gertrud (har vaknat) Min son, hör ej på honom! Antag ej utmaningen! Ge dig icke i striden!

Hamlet Min mor, vill du frändöma mig liv och ära och rätt till att vara mig själv? Du kan icke försvara din son emot världen. Låt ödet få göra med mig vad det vill. Jag är icke en morsgris som sugger alls kan göra någonting åt.

Och det noggrant beslutade envigete uppgjordes bergfast. Kung Fingal log tyst, lömskt och hemligt i smyg för sig själv. Och han talade nu så att samtliga hörde med mörkt triumferande min:

Fingal Hör mig, herrar och dannemän! Jag älskar Hamlet som min egen son. Jag har blivit beskylld för att söka hans död. Det är lögn och förtal och blott bedrägeri. För att inför er alla bevisa hur skyhögt jag håller av min egen son och min arvinge Hamlet, så satsar jag härmed min krona, min makt och mitt allt på att han lyckas rentvå sig. Lyckas han icke med det abdikerar jag, ty om ej Hamlet kan vara min arvinge, vilket han icke kan bli om han härmed förlorar sin heder och ära, så vill icke heller kung Fingal förbli ensam olycklig konung i riket. Så, Hamlet, du slåss emot Lars icke endast för dig och din ära men även för din egen fader, kung Horvendels, hans och hans hela familjs höga ära och makt. Om du ej klarar provet så faller den tron som har tillhört din ändlösa rad av förnämaste förfäder. Detta är vadet jag ingår för dig mot din anklagare i all rätt, junker Lars. Jag har talat.

Hamlet Min farbror, det är första gången du inför din brorson bevisar dig manlig. Jag har aldrig vördat och hållit av och respekterat dig förr, men nu gör jag det, om det är möjligt för den stackars son till en lönnmördad konung att vörda och hålla av mördaren. (*Hörbara protester.*)

Gertrud Ack, han är galen!

Fingal Han vet ej vad han säger! Var man kan ju se att han blott alltför klart är förryckt, galen, vansinnig som ingen annan!

Men konungens ögon och anlete visade att han försökte att dölja en statshemlighet.

Hamlet Därför, självkrönte laglöse konung och tjuvusurpator och våldtäktsman, äktenskapsbrytare, horkarl och tjuv, slåss jag även i morgon ej blott för mig själv och familjen, men även för rättvisa inom familjen. Om Lars icke lyckas ge sår åt mig fastän jag ger honom

tre sår i följd, så betyder det även att min hårda anklagelse emot dig, farbror Fingal, har grund. Må han kämpa ej endast för sig och sin far och Ofelia men även för ditt regemente, som din statsminister Sylvester, hans far, ivrigt verkade för. Om jag klarar bataljen i morgon så skall även Gud kräva rättvisa från detta lands regemente och drott. Har ni hört mig, o herrar av landet, är ni mina vittnen? Och farbror och ädle herr Lars, har ni något emot mitt förslag och min åkallan av själve Gud att all rätt må på en gång nu skipas? Jag lade mitt liv ärligt i era händer. Ni gav mig ett halmstrå att klamra mig fast vid och rädda mitt liv med. Jag har accepterat det halmstrå och klänger mig fast vid det. Säg, accepterar ni det?

Lars Vi accepterar det. Om du består hårda provet, ty det är ett hårt prov emedan jag är bättre kämpe än du, så må även därigenom vår Gud ha bevisat din oerhört grava anklagelse mot vår kung Fingal som faktisk och ej utan grund. Och om du detta provet består har ock jag ett och annat smått vittnesmål att efter tvekampen avge i saken. Må älskade fagra Ofelia, där hon tyst ler i sin kalla och främmande grav där ej någon hör hemma, nu vara ett himmelens vittne på att allt må tillgå helt enligt vart ord och var bokstav vi talat och kungjort här vid hennes grav, hennes kalla lekamen och vid sista åsynen av henne. Dödgravare! Fyll igen denna grav, och må det vara inseglet på att vår pakt, vårt förbund och vartenda vårt löfte må uppfyllas hederligt och utan tillstymmelsen av ett brott denna tidpunkt i morgon! (*allmänt bifall*) Låt oss överge nu denna trista och tragiska sorgligt beklämnande plats och så lämna de sovande döda åt den ljuva saliga frid som de kämpade för hela livet men som de som lever ändå aldrig lämnar dem i. Har vi ej här sett Horvendels ande ånyo frammanad? Och vem kan väl någonsin undgå att nämna den döda Ofelias namn i tid och otid som den mest traumatiska tänkbara trista tragik? Och jag fruktar att vårt eget öde blir likt dessa dödas: de dö, men de lämnas ej någonsin ändå i fred.

Med de orden av Lars drog det sorgtyngda sällskapet bort från den kallnande orten, ty skymningen inleddes redan, och aftonen tycktes bli kall. Sist av alla gick Hamlet i sällskap med Hubert från platsen med hjärtat mer tungt än det någonsin förr hade varit.

Fingal Lugna dig, Lars. Du skall få din rättvisa, det garanterar jag. Nu är han återkommen, så nu kan vi mer än väl hantera saken. Denna grav skall få ett skönhetsmonument till hugfästelse av hennes skönhet och anständighet, det garanterar jag. Kom, Gertrud. Var ej orolig för att din son ej skall tillräckligt övervakas. Han skall icke vara någon mer till skada och ej mera kunna göra oss det minsta ont.

Gertrud Vad menar du?

Fingal Bara det, att vi tar inga risker längre. Kom, Lars. Ha tålmod tills uppgörelsen kommer. (*De går ut.*)

Hamlet (till Hubert) Jag borde egentligen vaka i natt och se till att ej släktingen hittar på fuffens, men kärleken lockar mig mera än plikten. Ofelia är död, men Gunilla, min syster och älskade, lever. Jag vill rida till hennes sida nu, ty hon behöver mig, och ännu mera behöver jag henne. Mitt hjärta är tungt och bedrövat, och för första gången i livet har jag blivit rädd för min släkting kung Fingal den tjocke. Jag tyckte ej om hans odrägliga minspel idag. Han är fulare, ruttnare, halare än han förr någonsin varit, och att jag nu vågade visa mig åter fick hans

bittra mjältsjuka att raskt ta ny fart och sätta hans själ i full medvetenhet om dess fullaste avgrund av ondskas. Ack, Hubert, bevaka hans göromål medan jag är hos min framtida fru.

Hubert Jag skall göra det. När är ni åter tillbaka, prins Hamlet?

Hamlet I morgon i tid till bataljen. Jag kommer i god tid, ty jag vill personligen välja mitt vapen. Farväl då, till dess.

Hubert Ja, farväl. Må Gud skydda dig.

Hamlet Nej, icke mig, utan Danmark och framtiden.

Hamlet gick bort till sin häst, satt upp, satte upp fart och försvann. Han red först till en prästgård och talade där med en prästman, till vilken han sade: "Jag önskar att lagenligt viga mig nu. Har ni tid, lust och möjlighet att följa med mig, högt ärade gudsmän, mer trogen och ärbare än kungen?"

"Förvisso, du folkets vän Hamlet," löd prästmännens svar. Några timmar därefter blev Hamlet och ljusa Gunilla i anspråkslös enkelhet lagenligt gifta. Det äkta välsignade paret tillbringade natten tillsammans. Den i pannan frågade ynglingens tanke var denna: "Jag har onda aningar. Om jag är slut efter den dag som kommer i morgon så får därmed ej min familj vara slut." Och det var äkta kärlek som rådde emellan de gränslöst förenade makarna.

Konungen vakade även i slottet. Han vandrade kring och gick icke till sängs. När han blivit helt säker på att varje själ i hans rike var ofarligt och djupt till sömns gick han ner till sitt slotts arsenal. Där låg vapnen som skulle få tråda i tjänstgöring när solen åter var uppe. Han gick tyst förbi dem och skred som en vålnad till lägre regioner. Han stängde den löndörr han omärkligt ljudlöst försvann genom och låste noggrant dess kraftiga nyckellås efter sig. Snart var han hemma vid sitt allra dolskaste och sitt mest hemliga heliga laboratorium. Där hade han flaskor och örter och brygder och mortlar och käril som luktade illa som uppsvällda digert förgiftade mördade och aldrig ruttnade lik. Han tog girigt den starkaste av sina brygder och skred åter uppåt i natten till sin arsenal.

Han tog fram alla svärd som på dagen var förutbestämda att användas, och varje egg av varenda en klinga av dem utan undantag smorde han in med den dräpande av egna händer och sinnen lömskt framställda salvan. Han log medan brottet begicks, som om det var en njutning, allt medan han tänkte:

Scen 2. Fingals källare.

Fingal (ensam) Allt måste nu klaffa om makten skall räddas. Den kan endast räddas om både mitt samvete Hamlet och marionettdockan Lars tystas ner för all framtid. Lars fruktar jag såsom min svaghet, ty han har fått veta för mycket. Dessutom, för att bli fullkomligen säker, skall jag bjuda kämparna på läckert läskande mjöd, som jag själv först skall dricka av och sedan dödligt förgifta, så att inga levande sedan kan vittna emot mig. Min brorson har grävt egen grav. Om jag blott lägger krokben för honom vid randen så måste han falla däri. Vilken dåre! Om han bara visste med vilken beredvillighet hela folket och landet med entusiasm hade kastat sig i hans politiska omvårdnad och skrotat mig, bara för att han återkom levande hem! Ingen bad honom bry sig om Lars. Han må skylla sig själv.

Och så vakade konungen grunnande över sin mångfald av brott och hur han skulle multiplicera dem medan den långsamma natten skred framåt, omhöljande konungens brottsliga uppsåt med sitt allt begravande mörker.

Och morgonen kom, och herr Tupp sjöng sitt kuckeliku som om morgonen var lika sorglös och vanlig som de allra flesta normala historiska morgnar.

Och Hamlet steg upp från sin älskades läger och tänkte med ögat betraktande solens välsignelsebringande ljus över havet: "Idag skall jag dö eller börja mitt riktiga liv. Vilkendera av lotterna vill Gud beskära mig? Chanserna är lika stora för båda. Mig kvittar det lika så länge blott Gud får sin rättvisa vilja igenom." Och han bjöd sin hustru farväl, ty han ville ej ledsaga henne till hovet som någonting mindre än såsom sin drottning. Om tvekampen slutade väl skulle han återkomma på eftermiddagen och äntligen införa henne bland hovet.

Scen 3.

Hamlet Nå, vad har konungen gjort denna natt?

Hubert Han har ej sovit i sin egen säng och ej heller i nå'n annan säng, efter vad man kan se. Han försvann helt vid midnatt och jag kunde icke begripa vart han tagit vägen. I gryningen vaknade tjänaren dock av att konungen kom till sitt rum. Han har sovit i sin bästa stol några timmar. Nu är han dock uppe igen.

Hamlet Det är skada, o Hubert, att vi icke vet vad vår fiende Fingal har gjort denna natt, ty min intuition alarmerar mig om att vi borde fått veta det. Nå, det är ingenting mer vi kan göra. Jag är fullt beredd på den stundande striden. Hur har broder Lars sovit?

Hubert Han har mest suttit och grubblat och ej heller han funnit ro i sin säng. Och din moder har plågats i sömnen av hemska förskräckliga ont förebådande vidriga mardrömmar. Hon ser ej frisk ut idag. Hennes ögon är tjocka som bälgar, och hela det förr alltid leende vackra och tjusande ansiktet är denna dag som av papper. Hon ser för bedrövlig ut. Om hon får se dig så blir hon med säkerhet genast hysterisk och ber dig att avstå från striden.

Hamlet Jag tackar dig för dina vinkar. Jag skall söka undvika henne, för bådas vårt bästa.

Hubert Vad hände med Rosencrantz och Guildenstern? De är spårlöst försvunna i England.

Hamlet Det är inte så konstigt. De visste inte vad de gjorde och hamnade därför i limbo utan att själva förstå hur det gick till. Jag beklagar deras öde. De var fullkomligt oskyldiga. De var bara lydiga instrument i högre makters händer, och till olycka för dem var den högre makten destruktiv, vilket de kanske inte ens insåg när det var för sent.

Hubert Men vad hände?

Hamlet De hade mycket riktigt med sig brev från kungen till den brittiske vasallen. Jag fann dem när de sov och var naturligtvis intresserad av innehållet. Danmarks angelägenheter var ju mina. Jag hade visserligen anat men inte vidden av vår konungs desperation. I breven befallde han helt sonika att man vid min ankomst omedelbart utan omständigheter få mig att försvinna.

Hubert Mördas?

Hamlet Genom omedelbar halshuggning.

Hubert Otroligt!

Hamlet Men sant. Inte ens jag hade kunnat ana att det gått så långt med honom och hans paranoia. Han är skyldigare än någon monark på jorden till sin egen korrupcion, som luktade allt mer självdestruktivt.

Hubert Förstörde du breven?

Hamlet Nej, jag har dem kvar som vittne emot honom. Jag skrev nya brev, som anmodade vasallen att genast låta avrätta dem som anförtrotts kuriruppdraget. Jag kunde ju försegla brevet med mitt eget kungliga sigill, så det var oantastligt. De två stackars narrarna kom fram i lycklig ignorans till England. Där försvann de. Konungen av England är en god vasall.

Hubert Vet kungen om det?

Hamlet Inte ännu. Under tiden är all tiden min, och det är dags att göra upp med honom äntligen. Jag har varit så outhärdligt arg ända sedan vålnadens uppenbarelse och jag förstod, hur konungen med lömskhet mördat min herr fader och prostituerat min fru moder genom sitt bedrägeri mot hela staten. Denna vrede kan ej längre stäckas. Ingen naturkraft kan i längden hållas tillbaka, och min vrede, hur galen den än är, är blott naturlig. Jag beklagar dock att jag fått ädle Lars till min fiende. Det var aldrig meningen, och Ofelias död gnager i mitt hjärta med en smärta som ingen rättvisa kan bota.

Hubert Här kommer någon.

Hamlet Det är Osric, en annan hovnarr föreställande en hovman.

Osric Ers höghet hälsas hjärtligt välkommen tillbaka till Danmark av hela hovet!

Hamlet Gör dig inte till, min vän. Din falskhet skriker ut sin färggranna groteskhet.

Osric Min prins behagar skämta.

Hamlet Jag skämtar inte alls, men du är slätt omöjlig att ta på allvar.

Osric Jag kommer på uppdrag av hans majestät konungen.

Hamlet Och vad kan hans majestät konungen ha för ärende till en galning som mig?

Osric Ha-ha-ha! Nu skämtar ni igen!

Hamlet Inte alls. Jag skickades till England för att bli av med galenskapen, fast det var kungen som ville bli av med sin galenskap. Tyvärr blev han inte det, för jag kom tillbaka. Kungen är nu pinsamt medveten om att hans galenskap är här för att plåga honom igen. Vad tänker han göra åt det?

Osric Era skämt åsido, kungen har lagt ett vad för er emot Lars.

Hamlet Jaså, är han spelare nu också?

Osric Han har arrangerat en skenduell emellan er, väl medveten om att ni inte är överens. Han tänkte ni skulle få göra upp i godo.

Hamlet Hur då? Med värja?

Osric Just så.

Hamlet Jag är vältränad. Vet Lars om det?

Osric Det är just det som är saken. Även Lars är vältränad, och det är han som utmanar er.

Hamlet (mot Hubert) Det låter rimligt, som en ärlig vänskapsduell för att lägga allt agg åsido. Och kungen har lagt sitt vad på mig?

Osric Just det. Den förste som får in tre träffar är duellens vinnare, och därmed är duellen över.

Hamlet Juste, eller hur, Hubert? Här får jag chansen att försona mig med Lars genom en vänskaplig uppgörelse, och ingenting önskar jag högre. Tid och rum?

Osric Här och nu.

Hamlet Det passar mig förträffligt. Denna hall är som gjord för det. Säg dem att jag är redo när som helst.

Osric Då skall de alla komma. (*bugar sig djupt och försvinner*)

Hamlet För en gångs skull något gott från kungen. Han vill tydligen försona mig med Lars. Vad betyder detta? Vill han göra upp och ångra sig och ställa sig till freds med mig?

Hubert Jag skulle inte lita på honom.

Hamlet Dock spårar jag intet ont i det föreslagna vadet och duellen. Här kommer de nu redan. (*Fanfar. Hovet intågar med kungen och drottningen i spetsen, följda av Lars, Osric och andra hovmän och vakter.*)

Fingal (högtidligt) Min käre son Hamlet, för att fira din hemkomst vill vi ingenting hellre än att du åter blir vän med oss alla. Endast en har burit groll mot dig, och därför har vi ordnat denna vänskapsduell, så att ni må försonas.

Hamlet Så långt är jag med.

Gertrud Min son, det är jag som insisterat på försoningen med Lars. Jag har övertygat honom om din oskuld i Ofelias ödestragedi, och även dråpet på Sylvester är han nu beredd att förlåta dig som den olyckshändelse det var, om han bara en gång får fåktas med dig.

Hamlet Han är välkommen, och jag välkomnar hans försoningsdrag och ditt.

Gertrud Så skall vi alla åter bli en lycklig och harmonisk familj igen i endräkt och fred utan några hårda känslor.

Hamlet Jag skall gärna välkomna Lars i familjen, som jag älskade Ofelia.

Fingal Låt mig utgöra den länk som binder er tillsammans såsom bröder än en gång i outsläcklig harmoni. (*tar Hamlets och Lars händer och förenar dem*) Detta är min högsta ambition – alla gamla gräl bortsuddade och glömda, ersatta av evig vänskap.

Hamlet Lars, ärligt ber jag dig om ursäkt för allt vad som hänt. Gud vet att jag var fullkomligen utan avsikt i allt vad som drabbade de dina och dig själv. Jag älskade Ofelia, och jag respekterade din far, om dock jag såsom alla andra hade roligt åt honom ibland. Jag ber dig om förlåtelse. Det vet min moder, att jag inte visste vad jag gjorde när det olyckliga hände.

Lars Hamlet, jag accepterar din ursäkt och din vädjan om förlåtelse och beseglar den med detta handslag. Dock äger vi först att göra upp i god sportsmannaanda man mot man, på det att den upprättelse som krävs må äga rum.

Hamlet Min vän, jag accepterar dina villkor fullständigt och hoppas därefter få omfamna dig som en broder.

Lars Först formaliteterna, arbetet och kampen. Därefter kan ett nytt liv begynna.

Fingal (talar) Ärade gäster, högt ärade dannemän, vänner och släktingar, hustru och riddersmän, välkomna alla till denna historiska stund! Här ska Hamlet, min älskade son och min arvinge, tappert försvara sin heder och ära, sin släkt och familj och sin framtida tron och sin konung och farbror mot anklagaren junker Lars, som har rättmätig hämnd i sitt sinne för dådet som våldsamt begicks mot hans fader min tjänare och statsminister och kansler Sylvester, som dräptes av Hamlet i sinnesförvirring. Den först av de kämpande som får tre blodsår i följd utan att tappre motståndaren får ett enda har hopplöst förlorat, och enviget

avbrytes då. Om min Hamlet förlorar och därmed förlorar ock heder och ära skall jag abdikera, ty så har jag lovat. Om kampen blir oavgjord, dock, om ej någon av parterna lyckas att giva den andre tre blodsår i följd, utan enviget pågår tills någon är död, så är den överlevande segrare. Om båda två skulle dö, vilket lyckligtvis är föga troligt om icke omöjligt, så är därmed inget bevisat och kampen totalt hopplöst oavgjord, vittnande blott om Guds tystnad och vägran att upplysa oss om sin rättvisa.

Älskade Hamlet, jag har satsat allt på din framgång. Jag tror och jag hoppas du kommer att glädja all världen med ädelt och hederligt friköp från allt ont bedrövligt och sorgligt. Med din ljusa framgång och blivande seger i sinnet, så tömmer jag här till din ära den gyllne pokal, som här frambäres mig. Och jag ber dig att dricka med mig och så delta i skålen, och samma ber jag även Lars. Må min framställda dryck ljuvt förläna er själskrafter att till vårt samtligas fromma ge er tappra närkamp den bästa mest lofvärda utgång. Gutår! kära älskade söner! Nu dricker jag er skål! (*dricker*) Och när tiden är mogen, och någon av er två blir törstiga, drick då min skål ur er välgångspokal! Se! Jag sänker i fradgande mjödet en kostbar klenod, Danmarks dyraste största juvel, som blir hans vinst som vinner. (*Han släppte ner noggrant förgiftade stenen i mjödet.*) Så till era platser! När första trumpeteten gällt ljuder, så börja då tappert och modigt och muntert att slåss!

Hamlet (avsidet) Förvisso är det vad du helst vill, du falske och hycklande lömske förtappade konunganiding, att vi bägge dör och går åt i vår strid. Men så skall det ej bli!

Fingal Låt dem välja värja! Låt duellen börja! Vi vill gärna få det här ur världen.

Hamlet Är alla värjor lika långa?

Osrice Exakt, min lord Hamlet.

Hamlet Då är jag nöjd. (*tar en klinga*)

Fingal (reser sig högtidligt) Bär in mjödet! (*Detta bärs in.*) För att ytterligare högtidlighålla tillfället och fira din återkomst, min son, skall vi ha vin redo för firandet av de första träffar du får in, och till dess ära skall vi avfyra kanonsalut.

Hamlet Du gör för mycket teater av det hela, farbror. Överdriv inte.

Fingal Och för att ytterligare hedra dig lägger jag här en pärla i din pokal, som blir din med mjödet, om du får in den första eller andra träffen.

Hamlet Choser, tillgjordheter, fåfänga och later. Kom, Lars, låt oss få det gjort!

Lars En garde! (*De slåss.*)

Gertrud Aldrig förr har du lagt pärlor i ditt mjöd.

Fingal Någon gång skall bli den första.

Gertrud Vad är det för ett spel du driver?

Fingal Det är bara lek. Låt dem bli nöjda med sin sport, så blir allt bra.

Gertrud Jag fruktar någon argan list.

Fingal Varför det? Var inte misstänksam.

Gertrud Ingen är mer misstänksam än du, men nu för första gången är du det ej alls.

Fingal Och det gör dig misstänksam?

Gertrud Ordentligt.

Fingal Ta det lugnt, och njut av föreställningen. Hamlet är bättre än jag trodde.

Osrice En träff, så sant jag lever!

Fingal Hamlet fick den första träffen!

Lars Han är skicklig.

Hamlet Det är också du. Vi är så gott som jämna.

Fingal Drink av vinet, Hamlet, som är upphållt till din ära.

Hamlet Inte nu. Kom an, min ödesbroder. (*De slåss.*)

Fingal (*reser sig*) Hamlet! Nu önskar jag ni ville dricka. Ni är ju så törstiga. Kom nu och drick!

Hamlet Jag vill ej dricka en enda klunk förrän striden är avklarad. Ve den som anklagad står och som njuter av honungen innan hans skuld är ur världen. Du flämtar, vän Lars?

Lars Du har övat, kusin! Var har du lärt dig så mycket skicklighet?

Hamlet Hemma i England, där rätten regerar och ej brodermördare, och där naturligt nog som resultat konster tränas och inläres bättre än i ruttna brodermords- äktenskapsbrotts- infekterade Danmark. Kom an! Sista omgången!

Gertrud Jag är törstig. (*tar Hamlets pokal och dricker*)

Fingal (*till sin fasa, hinner inte ingripa*) Drink ej, Gertrud.

Gertrud Jag har redan druckit. Drink du också, om du vågar. (*ger bägaren åt honom*)

Osric Ännu en träff!

Hamlet (*uppmärksam*) Säg, varför skulle hon inte ha druckit av mjödet, min farbror?

Lars Jag är träffad. Du är skicklig, Hamlet. Jag erkänner det.

Hamlet En träff till, och vi är bröder, hoppas jag.

Gertrud Min son, kom hit, så jag får torka av din svett ur pannan.

Hamlet Mår ni bra, min mor?

Gertrud Jag var bara lite törstig. Hämta andan litet. Du är inte van att slåss.

Hamlet Jag är tränad men för sporten endast. Lyckligtvis är detta också endast sport. Jag tar det ej på blodigt allvar.

Fingal (*till Lars*) Kommer du ej åt honom?

Lars Han är för skicklig.

Fingal Vi kan ej låta honom leva. Kan du låta honom komma undan med din faders död i minnet?

Lars Ni hetsar mig, min konung. Dock är det mer och mer emot mitt samvete och hjärta. Det har varit rent spel hittills.

Fingal Ingenting i politiken är rent spel. Du måste låta saken ha sin gång.

Lars Du driver på mig.

Fingal Han får ej komma undan! Tänk på fadermordet och Ofelia!

Lars Låt oss alltså kasta tärningen. (*sårar Hamlet bakifrån*) Vi är inte färdiga ännu!

Hamlet (*förvånad, när han ser sig sårad*) Vad är detta? Fusk? En värja utan kula? Lars? Inget rent spel längre, utan blodigt allvar? Som du vill! Du tvingar mig därtill! (*angriper honom ursinnigt. Plötsligt är det blodigt allvar.*)

Fingal Skilj dem åt! De har tappat kontrollen!

(*Hamlet slår värjan ur Lars hand, plockar upp den, synar den, ser att den är utan skyddskula, kastar åt Lars sin egen värja efter att ha avlägsnat kulan.*) Nu är vi åter jämspelta! (*angriper honom på nytt*)

Gertrud Hamlet!

Hamlet(*under striden*) Vad är det?

Fingal Hon mår inte bra.

Hamlet Ta hand om drottningen!

Gertrud Hamlet! Jag är förgiftad! Pärlan i ditt mjöd! Det var förgiftat!

Hamlet (*sårar Lars ordentligt, avbryter striden*) Tredje träffen. Nu har vi gjort upp. Vad är det med drottningen?

Fingal Ingenting. Hon är bara lätt berusad.

Gertrud Inte alls. Min make, du har gått för långt, försökt förgifta Hamlet men i stället dödat mig.

Lars Vad har jag gjort!

Hamlet Lars!

Lars Det är mitt fel, Hamlet! Jag lät mig duperas av din skurk till farbror!

Hamlet Du bad om det, Lars. Föga ville jag göra det. Hade du ej överfallit mig bakifrån hade det hugget besparats dig. Nu mot vår största gemensamma fiende Fingal! Du nidingakonung! Din arma olyckliga marionettdocka Lars är nu utslagen och kan ej slåss mera! Vilket betyder: prins Hamlet är rentvådd och uppenbar segrare. Vilket betyder: hans anklagelse emot Fingal står fast, och förutom för det att ha djävulskt förgiftat sin broder kung Horvendel, anklagar nu även Hamlet sin farbror för att ha försökt att förgifta sin brorson och arvinge samt junker Lars, men blott lyckats förgifta sin fru drottning Gertrud. Se, din usurpator och konungamördare, se hur din drottning där ligger och vrider sig i sina dödsryckningar! Du blev döden för henne! Så långt infekterade du hennes fläckfria moderssjäl genom din rutenhet, att hon nu slutligen dör genom din oerhörda och fasliga skändlighet! Nå, du förskräcklige konung! Försvara dig, kräk, om du kan mot min mångfald av anklagelser! Du den värste av Danmarks förbrytare! Drick nu ditt eget med omsorg och noggrannhet välbryggda livselixir, som du bryggt för att andra ska dö och du själv bättre leva! (*tvingar kungen dricka sitt eget förgiftade mjöd*) Må denna välläskande dryck bli din dom, vise konung! Om du nu är oskyldig har icke drycken nå'n verkan på dig, och du klarar dig! Visar den sig vara djävulskt förgiftad, så får du det straff som du själv listigt uttänkt och slugt preparerat och mera än en gång förtjänat! Min moder! Min älskade moder! Hur mår du? (*sjunker ner på knä för sin moder*)

Gertrud Jag får mina gärningars lön. Min son Hamlet, (*stryker ömt hans hår ur hans panna,*) du var aldrig galen. Jag inser det nu i min dödsstund. Din farbror var galen, och din egen moder var galen som gifte sig med honom. Hon tar nu tacksamt emot sitt helt rättvisa straff. Gud har dömt oss idag. Du får leva med Lars och er generation, och de gamla och tokiga dör. Ty ju äldre man blir, desto galnare blir man. Det finns inget visare väsen än barnet, som ensam bland alla har ingenting nesligt att dölja. Det ser vad ej vuxna fördärvliga syndbundna galningar ser, liksom du ensam såg vad ej någon fördärvlig föråldrad stofil nå'nsin såg. Och de blinda och galna försöker att tysta och kväsa de tungt obekväma besvärliga seende goda talangerna, som ser för mycket emedan de ser mer än vad alla dårar ser. Ja, en besvärlig och obekväma börda är ungdomen, friskheten, ungdomens vakenhet, observation och blå medvetenhet, för de gamla och tröga och dumma förstockade väletablerade satar som icke vill ha sina brott uppenbarade för sig. Du vann, käre Hamlet. Gud hjälpte dig längs hela törnsnårsuppfyllda obanade vägen, och ingenting gladde din moder så mycket i livet som detta. Hon dör nu med lycka och frid i sitt hjärta, och gladare än någon människa på hela jorden. (*dör i sin ende sons armar med sonens blod droppade på hennes lik.*)

Hamlet Farväl, ljuva moder! Jag gav dig ej någonsin den fulla kärlek som du var förtjänt av, och nu har det blivit för sent. Ack, den moder jag aldrig rätt älskade medan hon levde skall jag desto mera dock älska i döden. Min Hubert, hur mår tappre Lars?

Hubert Han är illa därän, men han klarar sig nog.

Fingal Nej, han klarar sig icke, och du även, Hamlet, är dödens; ty svärden jag gav er var båda insmorda med konungsligt gift. Ni är sårade båda till döds, ty i era förbannade ådror är giftet i färd med att raskt genomföra er hädanfärd. Ni följer båda med mig in i döden, ha-ha! (*Kungen uppger ett galet sarkastiskt grymt ihåligt skratt av sin sista och största portion skadeglädje.*) Jag mördade Horvendel, och jag utrotade hela hans mäktiga vidriga släkte, och det inklusive mig själv! Och jag mördade min enda tjänares son, och dessutom min drottning och hustru! Ha-ha! Ingen var i mitt rike så blind som Gertrud och Sylvester! De tjänade mig, och de trodde på mig i sin barnsliga hopplösa godtrogenhet! Mycket tacksamma lät de sig ledas av tidernas svartaste brottsling i band, de små lyckligtvis döda förblindade dårarna! Jag var i min tids begynnelse född till förbrytare, och mina mord går av stapeln fastän jag är död! Fastän Fingal till slut trots allt dör, äger Fingals förbannelse ändå förintande evig och hänsynslös kraft, och den drabbar hans mäktiga höga familj tills familjen är utrotad! Ha ha ha ha ha! Jag kan endast skratta!

Lars Det är mitt fel! Jag skulle aldrig ha gått med på hans infernaliska intriger!

Fingal Hamlet, ännu kan vi försonas. Allt jag ville var blott fred och ordning...

Hamlet Lögnare och mördare! Nu är det slut på din universella korrumpning! (*störtar fram till Fingal och genomborrar honom*) Ta hand om drottningen, för Guds skull!

Gertrud Det är för sent. Jag dör för dig, min käre son. Lev vidare. Försök. Du kanske kan klara dig... (*slocknar*)

Hubert Hon är död, och kungen även.

Lars Jag dör, min ädle prins och broder, men jag kan ej dö om du ej ger mig din förlåtelse, och jag är rädd att du är också död.

Hamlet Jag känner det. Jag är förlorad. Skall då kungen vinna och dra med sig alla i sin grav av brottslighet?

Lars Det är för sent nu att åtgärda saken.

Hamlet Så kom jag fram för sent till avgörandets sannings ögonblick. Jag var för trög. Det här är oförlåtligt. Hubert, detta är förfärligt. Vi har misslyckats med allt.

Hubert Lev, min prins. kämpa, stå emot, måhända kan du övervinna giftets verkningar.

Hamlet Nej, jag är förlorad. Giftet tar min själ. Kungens korrupktion har vunnit. Han har tagit alla med sig. Domen kom för sent för att förhindra brottet. Men vad är det för ett svärd, käre Hubert, som konungen gett oss att bruka? Jag får icke dö, icke nu. Hur mår vännen, den älskade Lars, som skall bli rikets förste minister? Han får icke dö genom trolldom och djävulskap. Säg att han lever! En så ädel man får ej bräckas av ondska!

Hubert Vad konungen sade var bara tom inbillning. Svärden var icke förgiftade. Lars kommer säkert att klara sig. Konungen ville blott en sista gång göra allt för att skrämmas med meningslöst tomt skryt och munväder.

Hamlet Var är Lars nu?

Hubert Med sina läkare för att omplåstras av dem.

Hamlet Gå och hör noggrant hur Sylvesters son mår!

Hubert Ni bör själv bandageras och helas.

Hamlet Pah! Aldrig i livet! Det är bara nyttigt att blöda ibland. Såret är bara en bagatell. Och om jag är förgiftad så är det ock nyttigt att låta förgiftade blodet få lämna den sårbara kroppen i fred. Hör nu efter hur Lars mår! Han får icke dö!

Hubert Och han skall icke dö.

Hamlet Ack, Gud, skall jag dö eller leva? Och vilket av ödena kan vara värre? Att leva med vännerna döda omkring sig? Att dö just när härlig och ärorik framtid begynner? Att ej vara eller att vara är frågan som aldrig kan få ett gott svar, ty de båda två alternativen är lika totalt outhärdliga. Men där är Hubert tillbaka. Säg, lever min älskade fiende Lars?

Hubert Ja, han lever, men ack! Han är döende och önskar tala med dig.

Hamlet Ve den man som ej skyndar när döden själv kallar! Jag flyger till offret för skyndande döden.

Lars Hamlet, jag dör, men det är ej av konungens påstådda gift. Det rättmätiga hugg som du gav mig i livet har visat sig vara mitt banesår. Läkarna kan icke hela de skador som uppstått där inne.

Hamlet Ack, Lars! Faslig mördare både av fader och son! Lika ursinnig i båda dråpen! Du får icke någonsin ge mig förlåtelse!

Lars Pappa stod lömskt spionerande i din mors kammare. Rena Ofelia drev sig till vansinne av egen vilja. Och själv överföll jag dig bakifrån. Alla vi tre har förtjänat vårt öde. Du har ingen skugga av skuld över dig.

Hamlet Jo, det har jag, som inte ens döden kan rentvå från mig.

Lars Prata ej längre nonsens! Jag ville nu be dig en bön innan avgrunden tar mig. Man kommer att anse mig såsom din lömske anklagare och onde konungens vän. Jag har gjort föga gott för att vinna gott rykte i landet. Man kommer att säga om mig att jag endast förtjänade vad jag nu får, och min bön är: försök att upphäva mitt kommande dåliga rykte. Försök att få folk att förstå, att jag icke var ond, och att jag aldrig någonsin önskade ont. Jag var slagen, förblindad och kuvad av sorg blott. Jag ville blott fromt övervinna den gudlösa grå orättvisa som jag ansåg far och min syster ha fegt vederfarits, och källan till orätten drev mig din farbror till att tro var du, och så galen var jag att jag föll i hans fälla och därför och därmed förgås. Giv mitt i grunden goda och ärliga uppsåt from rättvisa när jag är död. Det är allt jag begär. Min familj blir nu utrotad, men din får leva och vidareutveckla sig.

Hamlet Giv mig gift, om jag ej har det redan i kroppen, ty allt vad jag vill är att utdö med dig, arma sate!

Lars Håll käften, din slyngel! Du måste förbli bland de levande. Vem skulle annars stå upp och förkunna för världen den sanning som här vid vårt sund har ägt rum? Livets sanning får aldrig förgås eller svikas. Så lev du för den, om du icke har annat att leva för; lev för historien om oss och vårt släkte. Det vare din plikt och var människas plikt av vår ras och vårt folk. Nu farväl, ty från nu är för min del allt tystnad. (*dör*)

Och den till sitt yttersta spända och ansträngda själen och blicken, som utkämpat sitt svaga livs svåra uttänjning till dess totalt allra yttersta, brast nu som springande sjungande brusten fiolsträng som uppstämmts ihjäl. Blicken brast, själen lämnade kroppen, och människan Lars blev förvandlad till omänskligt lik.

Läkare (till Hubert) Såret var inte så farligt. Han dog ej av skadan i sig men av giftet som med svärdets egg trängde in i den avlidnes kropp, och precis samma gift har ock Hamlet fått i sig igenom den svärdsegg som Lars digert svängde. Men Hamlet har chanser att klara sig. Giftet är det allra starkaste och det fatalaste som någon mördare vidrigt kan bruka. Lars unga och starka fysik stred en underbar kamp i tre timmar mot giftet som skulle ha dödat en annan på sex gånger kortare tid. Även Hamlet är ung, stark och frisk som en vildhäst, och hans sår är dessutom mildare. Det finns en chans att det dödliga giftet har lämnat hans kropp med hans blodflöde, och för god säkerhets skull skall vi fortsätta låta hans sår blöda friskt en stund till.

Hamlet Säg, vad muttrar den läkare till dig, o Hubert, som just tagit livet av Lars?

Hubert Ingenting.

Hamlet Säg nu ut. Om du döljer en enda detalj är du ej mer min vän.

Hubert Lars dog icke av såret men av kungens gift. Även du har det giftet i kroppen. Men om ditt rätt lindriga sår blott får blöda ordentligt, så kanske ditt liv än kan räddas.

Hamlet Ja, låt mig få blöda! Låt blodet fritt flöda och färga det gröna och gyllene Danmark än grällare, gladare och mera praktfullt av blod och tragik! Jag skall aldrig förbinda mitt sår förrän allt blod har flutit i Danmark som någonsin kommer att flyta! Och rött, grönt och gult skall mitt Danmarks standar vara, med röda blodet i mitten! Nu rider jag till min oroliga fru som väl ängslas för mig intill döds. Ty vad är väl en konungatron utan drottning?

(fanfarer och trummor utanför)

Vem är det som kommer? Kan det vara Fortinbras på väg tillbaka hem till Norge?

Osric (från en utsiktspunkt) Ja, det är den norske prinsen med en del av sin armé.

Hamlet Då kommer även han för sent. Jag dör, Hubert. Det är ingenting att göra. Ödets makt låg före oss hela tiden hela vägen. Vi bara följde och kom fram för sent när allt var färdigt och det hade vunnit. Vi kan bara finna oss i det. Berätta allt för Fortinbras. Så slutar vi åtminstone som något av en god historia.

Hubert Nej, min prins, ni måste leva! Ni får ej dö nu i det ögonblick då ni har segrat!

Hamlet Ack, min vän, vad som har hänt har hänt, och vi kan icke överklaga. Dock tror jag att vi trots allt gjorde vad vi kunde och så gott vi kunde. Det är livets ironi som överlistat oss, vi måste finna oss i det och acceptera döden. Bättre lycka nästa gång i nästa liv, om vi får någon sådan chans.

Fortinbras (tågar in med någon uppvaktning) Vad är detta? Lik överallt? Det här är värre än ett slagfält. Har ni haft husliga massakrer på programmet?

Hubert Ack, prins Fortinbras, du kommer alltför sent. Allt är förbi, och vi har bara döden kvar.

Fortinbras Du måste redogöra för den här barocka situationen.

Hubert Det är en lång historia om en omfattande korrupktion, som nu dock äntligen har nått sitt slut.

Fortinbras Jag hoppades få hylla Hamlet som min broder och min konung. Aldrig ville jag se honom död. Jag varnade dock honom i god tid.

Hubert Ni kom lagom till hans begravning.

Fortinbras Desto värdigare må vi göra den.

Hubert Låt oss begrava alla döda först. Sedan skall vi noga gå igenom allt, ty det finns ännu mycket kvar att reda ut i denna härva.

Fortinbras Det tror jag säkert. Jag skall stanna kvar att reda ut den. Fram med vakterna! Tag hand om liken! Här skall bli en omfattande statsbegravning, ty här tycks en korrumpierad stat ha korrumpierat sig ihjäl med många oskyldiga offer.

Hubert Alltför många, men det svåraste blir dock att överleva dem och leva vidare.

Fortinbras Alltid finns det några kvar. Min vän, stöd dig på min arm. Vi skall begrava dem och sörja, men tillsammans.

Hubert Tack, min vän.

(Fortinbras hjälper Hubert ut. Liken bärs ut före dem i procession, – men det finns ett alternativt slut:)

Och Hamlet red till sin Gunilla och hämtade henne. Hon blev presenterad för hovet den samma högtidliga dagen, och ännu den aftonen blev unge Hamlet utropad av folket och prästerna och landets stormän högtidligt och enhälligt till landets konung. Men därefter var arme Hamlet så slut efter alla ansträngningar och av sin blodförlust att han var svag, trött och klen som ett barn. Då förband man hans gapande sår, och man vågade tro nu att han skulle klara sig och döde Fingals gift ej mera ha någon verkan. Men följande dag hade okränte konungen brinnande feber, och det dröjde två långa kritiska veckor förrän han var äntligen helbräddad. Då blev han krönt med sin drottning, och Hubert blev utkorad till kungens förste minister. Men Hamlet var sorgsen och spådde att han icke skulle förbli landets kung så värst länge, ty sorgerna hans var för stora och ett värre gift i hans själ än hans farbroder någonsin kunde ha bryggt.

Slut på inledningen av sagan.